

Dronning Stratonike av Syria

Hvordan var hun representert i den hellenistiske verden, og hva var hennes rolle for Selevkiderrikets første 50 år?

Vanja Louise Haugen

Studentnr.: 288140

Ordtall: 36.555

Emne: HIS350

Masteroppgave ved Institutt for Arkeologi, Historie, Kultur- og
Religionsvitenskap (AHKR)

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på en spennende og utfordrende reise. Arbeidet med å utforske Stratonikes rolle og representasjon har vært både givende og lærerikt, og jeg er takknemlig for alle som har støttet meg underveis. Først og fremst vil jeg uttrykke min takknemlighet til min veileder, Marijn (Margrete Sija) Visscher, for god veiledning, støtte og inspirasjon gjennom hele prosessen. Jeg vil også uttrykke takknemlighet til min andre veileder, Eivind Heldaas Seland, for god veiledning gjennom en del av prosessen med masteroppgaven min. Mine medstudenter og lærere som har gitt meg gode og kritiske tilbakemeldinger på arbeidet mitt på hellenismen de siste to årene, som har vært lærerikt og utviklet tekstene mine. Jeg ønsker også takke de som leste oppgaven min ved avslutningsfasen, for god hjelp og tilbakemeldinger fra nye øyne som ikke hadde lest arbeidet mitt tidligere. Takk til mine medstudenter ved Universitetet i Bergen for deres støtte. Til min familie og venner, takk for deres støtte, tålmodighet og forståelse. Deres tro på meg har vært en kilde til motivasjon. Jeg håper denne oppgaven vil bidra til en bedre forståelse av kvinnelig makt og representasjon i antikken, og inspirere til videre forskning på dette fascinerende området.

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	1
1.1 Dronning Stratonike	1
1.2 Forskningsspørsmål og Problemstilling	2
2 Litteratur.....	4
2.1 Litteratur: Forskning.....	4
2.1.1 Litteratur om den Hellenistiske periode: Bakgrunn	4
2.1.2 Forskning: Stratonike	5
3 Teori og Metode	9
3.1 Kvinne- og kjønns historie	9
3.1.1 Den første feminismeølgen og tomrom i forskningen.....	10
3.1.2 Den andre feminismeølgen.....	13
3.1.4 Ufordringer ved plassering av kvinner i historien	16
3.2 Metode.....	18
3.2.1 Biografi av Hellenistiske Dronninger.....	18
3.2.2 Analyse av antikke litterære verk	21
3.2.3 Lese epigrafiske materiale.....	23
4 Historisk bakgrunn	26
4.1 Den Hellenistiske Verden	26
4.1.1 Aleksander den Store og oppstarten på den Hellenistiske tidsperiode	27
4.1.2 Antigoniddynastiet i Makedonia.....	30
4.1.3 Ptolemeerdynastiet i Egypt.....	32
4.2 Selevkiderriket.....	34
4.3 Hellenistiske Dronninger.....	39
5 Dronning Stratonike	44
5.1 Stratonike sin familie.....	44
5.1.1 Phila, Stratonike sin mor	44
5.1.2 Demetrios, Stratonike sin far	48
5.2 Stratonike som brud.....	52
5.2.1 Stratonike og Selevkos	52
5.2.2 Stratonike og Antiokos	55
5.2.3 Kongelig Propaganda?.....	64
5.2.4 Politiske motiver.....	67
5.3 Stratonike som dronning	69
5.3.1 Tittelen <i>Dronning</i> / <i>Basilissa</i>	70

5.3.2 Stratonike sin rolle som dronning.....	72
5.3.3 Stratonike i inskripsjoner.....	76
5.4 Stratonike som gudinne	80
5.4.1 Herskerkult	80
5.4.2 Borsippa sylindret.....	84
5.4.3 Stratonike og Kombabus	88
5.4.4 Tilknytningen til Afrodite og det seksuelle.....	91
6 Konklusjon	97
7 Litteraturliste	101
Figur 1 De Hellenistiske Dynasti, c. 301 fvt.	30
Figur 2 Selevkiderriket	35
Figur 3 «Antiochus and Stratonice» av Jean-Auguste-Dominique Ingres, c. 1838.....	57
Figur 4 Borsippa Sylindret	85

Forkortningsliste

Antikke litterære verk

App. = Appian

Luc. = Lukian

Plin. = Plinius

Plut. = Plutark

Val. Max. = Valerius Maximus

Inskripsjoner

IG = Inscriptiones Graecae

OGIS = Orientis Graeci Inscriptiones Selectae

SEG = Supplementum Epigraphicum Graecum

THI = Translations of Hellenistic Inscriptions

1 Innledning

Det første kapittelet vil bestå av to deler som introduserer temaet for oppgaven. Den første delen gir en kort introduksjon av dronning Stratonike, som er hovedfokuset i oppgaven. Den andre delen vil presentere forskningsspørsmålene og problemstillingen for oppgaven.

1.1 Dronning Stratonike

Stratonike var datteren til, Demetrios Poliorketes, sønn av Antigonos og etterfølgeren til Aleksander den Store, og Phila, datteren til Antipater.¹ Han var makedonsk, og en anerkjent mann gjennom rollen han hadde som Philip II sin løytnant, Aleksander den Store sin far.² Stratonike ble gift to ganger i sitt liv, ved Selevkos, og senere hans sønn ved tidligere ekteskap, Antiokos. Antiokos var også stesønnen til Stratonike. Det er usikkerhet rundt Stratonike sin fødsel, slik at vi ikke kan stadfeste hvor gammel hun egentlig var. Foreldrene hennes giftet seg omkring år 321/20 fvt.³ Tiden etter slaget ved Ipsus i år 301 fvt. ville være et vendepunkt for Stratonike, da hun ville inngå sitt første ekteskap.⁴ Da foreldrene hennes var blitt gift omkring 20 år tidligere, kan en se at sannsynligheten for at Stratonike var ganske ung da hun ble giftet bort, var høy. Stratonike sin andre ektemann døde i år 261 fvt., og en finner ikke spor av at Stratonike giftet seg igjen etter Antiokos. Stratonike døde i år 254 fvt.⁵

Stratonike nevnes i antikke kilder hovedsakelig i sammenheng med mennene i hennes liv. Innen forskningen på hellenistiske dronninger har Stratonike heller ikke fått sin individuelle plass. Mitt mål er å gi henne den oppmerksomheten hun fortjener og gjennomføre en helhetlig studie av en kvinne som hittil ikke har vært i fokus.

Jeg vil dele opp forskningen min på Stratonike i 4 hovedkapitler. Først ønsker jeg å se på hvem familien hennes var, for å få en forståelse av hvor Stratonike kom fra, før jeg retter fokus på Stratonike spesifikt i resten av kapitlene. Først vil jeg undersøke Stratonike sin rolle som brud, ettersom hun var gift to ganger i sitt liv, hvorav ett av ekteskapene resulterte i en kjent kjærlighetshistorie som omtaler henne. Det neste kapitlet vil ta for seg Stratonikes rolle som dronning, og utforske hvilken makt og innflytelse hun kan ha hatt i sin posisjon i

¹ «Stratonice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

² «Antipater» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

³ «Demetrius I» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

⁴ Plut. Demetr. 30-31.

⁵ «Stratonice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

Selevkiderriket. I det siste kapittelet vil jeg analysere Stratonike som gudinne, og fremheve hennes religiøse makt, samt hvordan hun har blitt fremstilt i denne sammenhengen.

1.2 Forskningsspørsmål og Problemstilling

Oppgaven vil være inndelt i seks deler: innledning, litteratur, teori og metode, bakgrunn, hoveddel og konklusjon. Innledning og litteratur vil gi en introduksjon til hva oppgaven skal handle om, og hvilken litteratur som er sentral for mitt forskningsarbeid. I den tredje delen, teori og metode, vil jeg trekke frem bakgrunnen for forskningsfeltet mitt, kvinne- og kjønns historie, og belyse hvilke metoder jeg vil ta i bruk. Den fjerde delen, bakgrunn, vil gi informasjon om hva som karakteriserer tidsperioden som står sentralt. Hoveddelen vil gå i dybden på dronning Stratonike som et individuelt menneske under tidsepoken. Avslutningsvis vil jeg konkludere poengene mine i den siste delen.

Målet med oppgaven er å se på hvordan Stratonike er blitt representert i den hellenistiske tidsperiode, og hvilken makt og rolle hun kan ha hatt gjennom sitt liv. Her vil jeg analysere diskusjonen i forskningsdebatten, og se på hva forskere har funnet ut om Stratonike. Ved å dele inn hoveddelen i fire ulike undertemaer med fokus på Stratonike sin familie og hennes rolle som brud, dronning og gudinne ønsker jeg å komme frem til et mulig svar på problemstillingen min. til mulige svar på disse spørsmålene om henne og finne ut hvem hun egentlig var. Hva kan forskningen og historikere fortelle oss om hvordan hun ble representert og fremstilt i den hellenistiske periode? Forhåpentligvis kan oppgaven gi en innholdsrik samling av dronning Stratonike der noen av puslebitene faller på plass.

Jeg ønsker å se på Stratonike og gi henne en egen plass. Hun er en mindre dokumentert kvinne og dronning enn andre under den hellenistiske tidsperiode, som ikke har vært et individ i et større arbeid tidligere i forskningsfeltet. Hun blir trukket frem på bakgrunn av den hellenistiske verden, andre hellenistiske kvinner eller ved Selevkiderriket. Jeg synes det er interessant å dykke dypere inn i Stratonikes liv for å undersøke hvordan hun ble fremstilt, samt hvilken innflytelse og makt hun kan ha hatt i begynnelsen av den hellenistiske perioden. Stratonike er en hellenistisk dronning jeg ikke hadde hørt om før, og ønsket å se nærmere på. Kvinner har i helhet fått en mindre plass i historien, og det å analysere en som er så lite dokumentert, er et krevende, men interessant arbeid. Her er det noe jeg kan bidra med.

Problemstillingen til oppgaven er: Hvordan ble Stratonike representert i den hellenistiske verden, og hva var hennes rolle for Selevkiderrikets første 50 år?

Jeg skal svare på problemstillingen ved å analysere hvordan Stratonike kom frem i de antikke kildene, i henhold til hva vi kan finne ut om henne i forskningsfeltet.

De ulike kapitlene vil ha forskjellige forskningsspørsmål jeg ønsker å komme frem til et svar på. Ved Stratonike som brud ønsker jeg å finne ut om det kan ha ligget noe mer bak ekteskapene hennes, spesielt ved Antiokos og kjærlighetshistorien. Videre ved Stratonike som dronning ønsker jeg å finne ut hvilken makt og påvirkning hun kan ha hatt, og hvordan det kan ha påvirket Selevkiderriket. I siste kapittel med Stratonike som gudinne, ønsker jeg å se på hvordan hun blir knyttet det religiøse og fremstilt gjennom litterære verk, hvordan ble hun fremstilt?

2 Litteratur

2.1 Litteratur: Forskning

Dette kapitlet vil ta for seg forskningsfeltet jeg har satt meg inn i, og gi en innsikt i forskningen som står sentralt for mitt arbeid. Forskningsfeltet om den hellenistiske verden er stort, og flere forskere fra ulike tider har tatt opp Stratonike, Selevkiderriket og familien hennes opp igjennom tidene. Her vil sentrale samleverk, bøker og artikler for min egen analyse bli introdusert.

2.1.1 Litteratur om den Hellenistiske periode: Bakgrunn

I kapittel fire av oppgaven vil samleverk om den hellenistiske tidsperiode og dens kvinner stå sentralt. Her vil to samleverk om Hellenismen stå sentralt. Den første er *The Cambridge Companion to the Hellenistic World*, redigert av Glenn R. Bugh I 2006.⁶ Den andre jeg vil trekke frem er *A Companion to the Hellenistic World*, redigert av Andrew Erskine i 2003.⁷ Disse to samleverkene om hellenismen tar for seg den hellenistiske verden i sin helhet. De tar for seg det samme temaet skrevet omkring samme tid. Det finnes mye forskning på den hellenistiske tidsperiode, dens dynastier og personer som sto sentralt. Jeg vil derfor trekke inn forskjellig forskning for å vise til det brede forskningsfeltet.

Videre vil jeg foreta meg samleverk om kvinner i den hellenistiske verden, og trekke frem sentral forskning innenfor feltet. Den første jeg ønsker å trekke frem er *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, redigert av Elizabeth D. Carney og Sabine Müller fra 2020, hvor samleverket har to kapitler jeg ønsker å trekke frem. «Seleukid Women» av Marek Jan Olbrycht har fokus på Selevkiderrikets kvinner, dynastiet Stratonike var en del av.⁸ «Women and dynasty at the Hellenistic imperial courts» av Rolf Strootman forteller oss om mer helhetlig om kvinner innenfor dynastiene, med fokus på kvinnene i eliten, noe Stratonike og var.⁹ *A Companion to Women in the Ancient World*, redigert av Sharon L. James og Sheila Dillon fra 2012 har et kapittel skrevet av Elizabeth Carney. «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» tar for seg de ulike

⁶ Bugh (2006) *The Cambridge Companion to The Hellenistic World*.

⁷ Erskine (2003) *A Companion to The Hellenistic World*.

⁸ Olbrycht (2020) «Seleukid Women» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 173-185.

⁹ Strootman (2020) «Women and Dynasty at the Hellenistic Imperial Courts» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 333-345.

dynastiene i hellenismen og kvinnenens rolle innenfor de ulike dynastiene, med vekt på det makedonske ved Antigoniddynastiet.¹⁰

En meget sentral bok i forskningen på kvinner i den hellenistiske verden er *Hellenistic Queens*, skrevet av Grace Harriet Macurdy i 1932.¹¹ Dette er den første boken innenfor forskningen av dronninger i hellenismen, og er fortsatt viktig innenfor forskningen i moderne tid. En annen bok jeg ønsker å trekke frem er Sarah B. Pomeroy's *Women in Hellenistic Egypt: From Alexander to Cleopatra*, fra 1984.¹² I motsetning til samleverkene som er skrevet i nyere tid, ble Pomeroy's bok utgitt under den andre feminismebeølgen, og har stått sentralt i forskningsfeltet siden. Jeg vil komme tilbake til feminismebeølgen i kapittel 3.¹³ Boken tar for seg kvinnene i hellenismen i helhet, hvor jeg spesielt ønsker å trekke frem kapitlet som tar for seg hellenistiske dronninger.

Ved å trekke inn tilleggsforskning, vil jeg introdusere den hellenistiske verden som bakgrunn for min drøfting av Stratonike, ettersom dette var tidsperioden hun levde i. I neste del vil jeg trekke frem hvilken forskning som vil være sentral for min drøfting av Stratonike.

2.1.2 Forskning: Stratonike

Kapittel 5 er hoveddelen i oppgaven. Første del tar for seg Stratonike sin familie. Når vi skal se på Phila, Stratonike sin mor, vil artikkelen til Elizabeth D. Carney, «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» fra 2020 stå sentralt.¹⁴ Artikkelen har fokus på Phila som et individ, hvem hun var og hvilken rolle hun hadde. Som Stratonike sin mor, kan Phila sin rolle hatt påvirkning på hvilken rolle hennes egen datter senere ville få. Faren til Stratonike, Demetrios blir og trukket frem. Her er det en artikkel og bok jeg ønsker å vise til. Den første er Pat Wheatley sin artikkel ved tittel «Demetrios I Poliorcetes» fra 2012.¹⁵ Den andre er boken *Demetrius the Besieger* fra 2020, også skrevet av Pat Wheatley, i lag med Charlotte Dunn.¹⁶ Begge er sentrale innenfor forskningen, da de har fokus på Demetrios, hvem han var og hans rolle. Ektemennene til Stratonike vil også kort bli introdusert, da ekteskapene

¹⁰ Carney (2012) «Oikos keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 304-314.

¹¹ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens: a Study of Woman-Power in Macedonia, Seleucid Syria, and Ptolemaic Egypt*.

¹² Pomeroy (1984) *Women in Hellenistic Egypt: From Alexander to Cleopatra*.

¹³ For mer informasjon, se kapittel 3.1.2 Den andre feminismebeølgen, 13-16.

¹⁴ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 45-57.

¹⁵ Wheatley (2012) «Demetrios I Poliorcetes» i *The Encyclopedia of Ancient History*, 1-3.

¹⁶ Wheatley og Dunn (2020) *Demetrius the Besieger*.

til Stratonike var en del av hennes liv fra hun var ung, frem til noen år før hun døde.¹⁷ Lise Hannestad har skrevet en bok fra 2020, *or Seleucus I and his empire*, en bok om Selevkos, Stratonike sin første ektemann.¹⁸

Andre del tar for seg Stratonike som brud. Først vil Stratonike og Selevkos sitt ekteskap bli tatt opp, hvor Lise Hannestad kommer frem igjen og står sentralt. Daniel Ogden har et kapittel fra sin bok *The Legend of Seleucus: Kingship, Narrative and Mythmaking in the Ancient World* fra 2017 jeg vil trekke frem. I kapitlet «Antiochus and Stratonice» tar Ogden for seg ekteskapet mellom Stratonike og Antiokos, på bakgrunn av den kjente kjærlighetshistorien en finner i de antikke kildene.¹⁹ Breebart sin artikkel fra 1967 «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonike» er også sentral, da den ser på Stratonike sin rolle som brud vekk ifra kjærlighetshistorien som var fokuset i de antikke kildene.²⁰ Når jeg undersøker Stratonikes ekteskap, vil de antikke litterære verkene være av stor betydning, ettersom de skildrer kjærlighetshistorien bak hennes andre ekteskap. Her kommer også Eran Algamor sin artikkel «Selukid Love and Power: Stratonike I» fra 2016 frem.²¹ Breebart og Algamor ser på muligheten for at det lå mer bak kjærlighetshistorien i de antikke kildene enn vi blir fortalt.

I tredje del går jeg i dybden på Stratonike som dronning. Her vil jeg først se på tittelen *dronning*, hvor Marie Widmer sin artikkel «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titlature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» fra 2019 står sentralt.²² Widmer forsker på tittelen på bakgrunn av det epigrafiske materiale Borsippa sylindret, som jeg vil komme tilbake til senere i dette kapitlet. Tittelen *Basilissa* står sentralt, en tittel som flere dronninger har hatt, også Stratonike. Gillian Ramsey sin artikkel «Apama and Stratonike, The first Seleukid basilissai» fra 2020 tar opp Stratonike sin rolle som basilissa.²³ For å få en forståelse av tittelen dronning i helhet, har Elizabeth D. Carney skrevet en artikkel om det fra 1991 ved tittel «'What's in a Name?': The Emergence of a Title for Royal Women in the Hellenistic Period.»²⁴

¹⁷ «Stratonice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

¹⁸ Hannestad (2020) *Seleucus I and his empire*.

¹⁹ Ogden (2017) «Antiochus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 207-246.

²⁰ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonik» i *Mnemosyne*, 20(2), 154-164.

²¹ Algamor (2016) «Seleukid Love and Power: Stratonike I» i *Seleukid Royal Women*, 67-86.

²² Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titlature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece and Rome*, 66(2), 264-279.

²³ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike, the first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 186-197.

²⁴ Carney (1991) «'What's in a name?': The Emergence of a Title for Royal Women in the Hellenistic Period» i *Women's History & Ancient History*, 154-172.

Videre vil jeg ta opp nettopp Stratonike sin rolle som *basilissa*, og undersøke hvilken rolle og innflytelse Stratonike hadde som dronning. Ettersom jeg ser på kvinner og tittelen *basilissa* i helhet, tar jeg opp artikkelen «Women and Basileia: Legitimacy and Female Political Action in Macedonia», skrevet av Elizabeth D. Carney i 1995.²⁵ Artikkelen til Ann-Cathrin Harders «Seleukos Nikator and His Wives» fra 2016 ser nettopp på Stratonike sin rolle som *basilissa* ved hennes ekteskap.²⁶ David Engels & Kyle Erickson har skrevet en artikkel ved tittel «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» fra 2016 som tar opp rollen Stratonike hadde som dronning ved legitimering av kongen, som bygde og styrket makten.²⁷ Videre ved å se på Stratonike sin rolle i offentligheten som dronning, trekkes Gillian Ramsey sin artikkel «The Diplomacy of Seleucid Women» frem.²⁸ Underdelen tar for seg Stratonike gjennom inskripsjoner, som jeg vil introdusere senere.²⁹

I fjerde og siste del, tar jeg for meg Stratonike som gudinne. Her kommer det blant annet frem herskerkultene Stratonike har hatt bak seg. Elizabeth D. Carney har skrevet en artikkel fra 2000, «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» hvor hun vektlegger kult innenfor makedonske kvinner.³⁰ Stratonike var selv en makedonsk kvinne, men giftet seg senere inn i det syriske dynastiet ved Selevkiderriket. Videre i kapittelet trekkes Borsippa sylindret frem, et epigrafisk materiale jeg vil komme tilbake til i neste kapittel.³¹ Det er flere forskere som har tatt for seg dette epigrafiske materiale i forskningslitteraturen. Det er to artikler jeg spesifikt ønsker å trekke frem. Marie Widmer sin artikkel fra 2019, «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder», nevnt tidligere i dette kapitlet. Den andre artikkelen er Kathryn Stevens sin ved tittel «The Antiochus Cylinder, Babylonian Scholarship and Seleucid Imperial Ideology» fra 2014.³² En tredje jeg vil trekke frem, som også tar for seg Borsippa sylindret, er Paul Kosmin sitt kapittel «Seeing Double in Seleucid Babylonia» fra boken *Patterns of the Past*, redigert av Alfonso Moreno og Rosalind Thomas fra 2014.³³ Daniel Ogden sitt kapittel «Combabus and Stratonice» blir tatt opp. I en analyse av

²⁵ Carney (1995) «Women and Basileia: Legitimacy and Female Political Action in Macedonia» i *The Classical Journal*, 90(4), 367-391.

²⁶ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleucid Royal Women*, 25-38.

²⁷ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleucid Royal Women*, 39-66.

²⁸ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleucid Women: Apama and Stratonike» i *Seleucid Royal Women*, 87-104.

²⁹ For informasjon om inskripsjoner, se kapittel 3.2.3 Lese epigrafiske materiale, 23-25.

³⁰ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *The Classical Philology*, 90(1), 21-43.

³¹ For mer informasjon om Borsippa sylindret, se kapittel 3.2.3 Lese epigrafisk materiale, 24-25.

³² Stevens (2014) «The Antiochus Cylinder, Babylonian Scholarship and Seleucid Imperial Ideology» i *The Journal of Hellenistic Studies*, 66-88.

³³ Kosmin (2014) «Seeing Double in the Seleucid Babylonia» i *Patterns of the Past*, 173-198.

det antikke verket originalt skrevet av Plutark, tar Ogden opp fortellingen i sin bok *The Legend of Seleucus: Kingship, Narrative and Mythmaking in the Ancient World* fra 2017.³⁴ En lengre fortelling som omtaler Stratonike jeg vil gå i dybden på. Den siste underdelen i kapittelet ser på Stratonike som gudinne, hvor jeg trekker frem Afrodite, en gudinne hun var tilknyttet med. Her vil jeg se på Monica S. Cyrino sitt kapittel «Introducing Aphrodite» I boken *Aphrodite* fra 2010, og Rachel Rosenzweig sitt kapittel «Aphrodite in Myth and Drama» fra boken *Worshipping Aphrodite* fra 2004, for å gi en introduksjon til gudinnen Afrodite.³⁵ Jeg vil se på en eventuell tilknytning til det seksuelle ved Stratonike og trekke frem to fortellinger fra antikke verk ved Lukian og Plinius.³⁶

En bok som vil være sentral i kapitel 5 (i helhet) er *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and Distortion of Hellenistic Queenship in the Seleukid Empire*, redigert av Altay Coşkun og Alex McAuley.³⁷ Boken fra 2016 inneholder kapitler skrevet av flere forskere, med fokus på Selevkiderriket og dets kvinner. Den er spesielt nyttig fordi den går i dybden på både tidsperioden og temaet jeg undersøker i forbindelse med dronning Stratonike. Jeg vil referere til flere artikler fra boken, som er sentrale for flere deler av oppgaven min. Selv om Stratonike får betydelig oppmerksomhet, er det viktig å huske at boken omhandler selevkidiske kvinner generelt, og ikke Stratonike spesifikt. Hun blir derfor satt i en kontekst sammen med andre historiske figurer.

³⁴ Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 174-206.

³⁵ Cyrino (2010) «Introducing Aphrodite» i *Aphrodite*, 3-8; Rosenzweig (2004) «Aphrodite in Myth and Drama» i *Worshipping Aphrodite*, 6-12.

³⁶ For mer informasjon om de nevnte fortellingene, se kapittel 3.2.2 Analyse av antikke litterære verk, 21-23.

³⁷ Coşkun og McAuley (2016) *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and Distortion of Hellenistic Queenship in the Seleukid Empire*.

3 Teori og Metode

In the past two centuries, a revolution has transformed women's lives. Unlike national revolutions, this social upheaval crosses continents, decades and ideologies. In place of armed struggle it gradually sows seeds of change, infiltrating our consciousness with the simple premise that women are as capable and valuable as men.³⁸

Dette kapitlet tar for seg teorier og metoder som er sentrale for min analyse av den hellenistiske dronningen Stratonike. Kapitlet er delt inn i to deler: teori og metode. Den første delen omhandler kvinne- og kjønns historie og gir en oversikt over forskningsfeltet som omhandler kvinner generelt, og hvordan dette feltet har utviklet seg i nyere tid. Her vil jeg diskutere kvinne- og kjønns historie i lys av feminismebølgene, identifisere forskningsmessige tomrom, og se på utfordringer ved å plassere kvinner i historien. Den andre delen fokuserer mer spesifikt på biografier av hellenistiske dronninger som har blitt utarbeidet i nyere tid innenfor forskningen på kvinner i hellenismen, et arbeid jeg ønsker å bidra til med min egen studie. Jeg vil og introdusere de antikke litterære verk og epigrafisk materiale som er sentrale for min analyse.

3.1 Kvinne- og kjønns historie

Kvinne- og kjønns historie er et forholdsvis nytt forskningsfelt som vokste frem på 1960- og 70-tallet som en konsekvens av de fremvoksende feminismebølgene. Siden den tid er det et forskningsfelt som har gjennomgått mye utvikling på kort tid. Det er fortsatt i endring 50 år senere, og vil fortsette å utvikle seg tiden fremover.³⁹ Kvinne- og kjønns historie er et stort forskningsfelt som hadde sin oppstart i å se på kvinner som en egen kategori. Å se på kvinner i historien er et stort felt, som omfatter både statusen og rollen de hadde, i tillegg til opplevelsene kvinner har hatt gjennom tiden. Det vil ha en innvirkning på andre felt, hvor en går i dybden på kvinnene også innenfor rase, klasse, nasjonalitet, seksualitet og deres ulike evner.⁴⁰

Feminisme er et sentralt begrep når en ser på kvinne- og kjønns historien. Begrepet feminisme blir forklart på flere ulike måter, i helhet er det et vidt begrep som omhandler kvinner i flere kontekster ved politiske og sosiale bevegelser, teorier og posisjoner, i tillegg til kvinners rettigheter på bakgrunn av flere perspektiver.⁴¹ Estelle Freedman tar selv opp begrepet

³⁸ Freedman (2002) «The Historical Case for Feminism» i *No Turning Back: The History of Feminism and the Future of Women*, 1.

³⁹ Naples (2020) «The Changing Field of Women's and Gender Studies» i *Companion to Women's and Gender Studies*, 3.

⁴⁰ Tambe og Montague (2020) «Women's Studies» i *Companion to Women's and Gender studies*, 25.

⁴¹ «Feminism» (2017) *A Dictionary of Gender Studies*.

feminisme i sitt kapittel «The Historical Case for Feminism» fra boken *No Turning Back: The History of Feminism and the Future of Women*, utgitt i 2002. Freedman legger vekt på at dette er et ganske moderne begrep, og ikke nødvendigvis et som de involverte i historien ville brukt for å karakterisere seg.⁴² Begrepet vokste frem i 1880 ved det franske *féminisme*, som kombinerte *femme*, det franske ordet for kvinne, og *isme*, som refererer til en politisk ideologi eller sosial bevegelse. Et begrep som ifølge Freedman har vært kontroversielt opp igjennom tidene, et som flere sosialister på tidlig 1900-tallet i Europa ikke ønsket å bruke som en definisjon bak deres holdninger, selv om de støttet kvinnene og deres frigjøringsbevegelse.⁴³ Det har blitt et mer negativt ladd begrep i nyere tid, som kanskje har ført til en større debatt rundt begrepet på bakgrunn av dette. Det er også et nyere begrep, slik at når vi ser tilbake på historien må vi ta i betraktning det Freedman trekker frem. Begrepet virker til å ha vokst og fått en større betydning i nyere tid, da kampen rundt kvinners rettigheter utviklet seg etter den andre feminismeølgen, og åpnet opp en utvikling frem til i dag der kvinner tørr å stå mer frem for deres rettigheter og slik de mener samfunnet burde være.

3.1.1 Den første feminismeølgen og tomrom i forskningen

En kan inndele kvinne- og kjønns historie i tre ulike ølger opp gjennom tidene. For å få en kort oversikt over dette forskningsfeltet som er stort og kompleks, er det hensiktsmessig å ta en liten titt på hva de ulike ølgene var, og hva som karakteriserte de. Den første feminismeølgen tok sted på 1800-tallet og tidlig 1900-tallet. Judith Lorber trekker frem i sin artikkel «Gender Inequality» fra 2010, hvordan disse kvinnene kjempet for rettigheter vi i dag tar for gitt.⁴⁴ De kjempet for retten til å kunne eie en eiendom, ha eget kapital, retten til å stemme på lik linje med menn, kunne eie egne opptjente penger og ta en høyere utdanning er kun noen eksempler på det kvinnene i tiden kjempet for.⁴⁵ Det som karakteriserte likestillingskampen for den første feminismeølgen, var å kunne ha samme rettighet som mennene i tiden hadde. Under den liberale, politiske filosofien var alle menn likestilt under loven. Kvinnene ønsket samme rettighet, hvor alle kvinnene ville stille likt under loven, uten forskjellsbehandling mellom de

⁴² Freedman utdyper dette begrepet videre innledningsvis i sin bok. Se Freedman (2002) «The Historical Case for Feminism» i *No Turning Back: The History of Feminism and the Future of Women*, 3-6.

⁴³ Freedman (2002) «The Historical Case for Feminism» i *No Turning Back: The History of Feminism and the Future of Women*, 3.

⁴⁴ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 1

⁴⁵ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 1.

ulike gruppene individer. Stemmerett var det viktigste målet for kvinnene under den første feminismeølgen. Arbeidet for økonomisk selvstendighet og kontroll over egen kropp var også viktig, men stemmerett ble førsteprioritet.⁴⁶ Ved å skaffe seg rettighetene først, kunne dette skape et enklere grunnlag for den videre kampen for deres plass i samfunnet.

Slik en kan se i litteraturen om kvinner generelt, og spesifikt om kvinner av kvinner, var et større tomrom i forskningslitteraturen fra årene 1920-1970. *Hellenistic Queens* av Grace Harriet Macurdy er sentral i forskningen på hellenistiske dronninger, da den banet vei ved sin utgivelse i år 1932. Hvorfor er det da et tomrom i forskningsfeltet frem til 1970-tallet, hvor forskere som Sarah B. Pomeroy vokste frem i forskningen av hellenistiske dronninger?

For å kunne svare på dette spørsmålet, er det viktig å se på bakgrunnen for forskningen innenfor kvinne- og kjønns historie. Estelle B. Freedman skrev artikkelen «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i 1974 som tar opp temaet om kvinnen på 1920-tallet.⁴⁷ 1920-tallet er karakterisert ved en oppblomstring av kampen for likestilling mellom kvinner og menn, og ønsker i artikkelen å se på hva som skjedde med feminismen i tiåret. Freedman trekker innledningsvis frem at «Failure to consider the women's movement in the 1920s is not an uncommon oversight among historians.»⁴⁸ Når en tenker på feminisme og kvinners opprør, er det lett å automatisk tenke på den andre feminismeølgen, som er et spesielt vendepunkt for historieforskningen. Det er viktig å ikke se vekk ifra arbeidet som ble utført av kvinner for 100 år siden, som skapte et grunnlag for en videre utvikling innenfor feminismen på et senere tidspunkt.

Freedman trekker frem, som nevnt, kvinnen i 1920, og hvordan en kan knytte kvinnen opp imot feminismeølgen som fremkom omkring 40-50 år senere.⁴⁹ Dette kan være sentralt å se nærmere ettersom Macurdy skrev sin bok i oppstarten av 1930-tallet og en finner et tydelig tomrom i forskningsfeltet på hellenistiske dronninger frem til 1970-tallet. Det er flere punkter Freedman også trekker frem. Først, hvordan tidsperioden fortsatt var preget av anti-feminisme. Kvinner sine politiske rettigheter hadde utviklet seg, men på den annen side var det fortsatt

⁴⁶ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 1-2.

⁴⁷ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 372-393.

⁴⁸ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 372.

⁴⁹ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 373.

store forskjeller mellom kvinner og menn sin økonomiske og sosiale plass i samfunnet.⁵⁰ Freedman viser til hvordan noen historikere trakk frem de positive utviklingene for kvinner, men roten lå derimot i synet på kvinners rolle og plass i hjemmet. 1930- og 1940-tallet var ikke en tid hvor feminisme hadde en større plass i samfunnet og ved historikere.⁵¹

Det er interessant å trekke inn Macurdy sin bok som ble skrevet ved starten av 1930-tallet, spesielt siden hun på tidspunktet ved utgivelsen av boken *Hellenistic Queens* allerede var omkring 66 år. Macurdy ble født i Amerika og blir karakterisert som en feministisk pionerforsker innenfor dette fagfeltet.⁵² Det viser til hvordan Macurdy brøt ut av rollen som var forventet av henne som kvinne i samfunnet, spesielt da det ikke var normalt for historikere å ta opp feministiske temaer og rette sitt fokus på kvinner i tidsperioden.

Tiden etter første verdenskrig var preget av en ny videre debatt om kvinner og deres rolle, Freedman forteller at det var en turbulent tid hvor det ikke nødvendigvis var så merkelig at flere kvinner og kvinnelige historikere var stille når det kom til temaet feminisme.⁵³ Kvinnenes rolle var å være hjemmевærende, det var en tid karakterisert av en utvikling av utstyr innad i hjemmet med eksempelvis kjøkkenutstyr som videre fremmet kvinnens rolle. Avslutningsvis legger hun vekt på rollen kvinnene hadde under 1930- og 40-tallet. En kunne, ifølge Freedman, se en tid preget av svakere feminisme ved denne kulturelle stereotypien etter 1920 ved at historikerne la vekt på kvinnenes rolle som hjemmевærende.⁵⁴ Fokuset lå ikke på kvinnen sin mulighet til å jobbe utenfor hjemmet. På denne måten kunne ikke kvinner vise til sine styrker i samfunnet, hvordan de kunne bidra i samfunnet og dens utvikling på samme måte som menn.

Det er interessant å se på kvinnenes rolle i tidsperioden, og hvordan det kan ha påvirket mangelen på kvinnehistorie, også ved forskningsfeltet av hellenistiske dronninger. Dette kan belyse hvorfor dette tomrommet oppsto, og hvorfor Macurdy sin bok er blitt så viktig innenfor forskningsfeltet som det er. Det var den første boken som vektla hellenistiske dronninger, skrevet under en tid som ikke er preget av å ha historie skrevet om kvinner, spesielt av kvinner. Kvinner i historien blir fortsatt fremmet på bakgrunn av menn, og legges ikke vekt på. Boken

⁵⁰ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 376-380.

⁵¹ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 376-380.

⁵² McManus (2017) «The Drunken Duchess: a Woman of Contrast» I *The Drunken Duchess of Vassar*, 4.

⁵³ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 381.

⁵⁴ Freedman (1974) «The New Woman: Changing View of Women in the 1920s» i *The Journal of American History*, 61(2), 393.

var banebrytende, og kan ha hatt mye å si for forskningen av hellenistiske dronninger ettersom feltet vokste frem igjen på 1970-tallet på bakgrunn av feminismeølgen som oppsto. Hva var den andre feminismeølgen, og hva har det hatt å si for forskningsfeltet om kvinner? Neste del i dette kapitlet vil handle om dette, da det har spilt en stor rolle for forskningsfeltet på kvinner i historien.

3.1.2 Den andre feminismeølgen

Den andre feminismeølgen vokste til så tidlig som 1950-tallet, og som politisk bevegelse fra 1960- og utover 1970-tallet.⁵⁵ De unge sto frem og kritiserte flere sider av samfunnet, som førte til at senere på 1970- og 80-tallet oppsto det en gruppe feminister som kjempet for likestilling, representasjon innenfor politikken og muligheten til å ha arbeid innenfor det som tidligere var definert som mannsdominert arbeid og roller. Under den andre feminismeølgen oppsto det også et større fokus og arbeid mot seksuell vold og trakassering, prostitusjon og pornografi. Synliggjøringen av kvinner oppsto også, hvor det vokste opp et felt hvor man så tilbake på kvinner i fortiden og arbeidet med historien til tidligere usynlige kvinner.⁵⁶ Den andre feminismeølgen er karakterisert ved det akademiske feltet som ble til om kvinne- og kjønns historie. Den vokste frem på bakgrunn av kampen om feminisme som oppsto, spesielt i Storbritannia og Nord-Amerika. For kvinner som arbeidet for arbeidet med feminisme og likestilling, var det viktig for de å skape en identitet for kvinner og utvikle det som tidligere hadde vært den tradisjonelle formen av å skrive historie.⁵⁷

Videre på 1980-tallet opplevde forskningsfeltet en kjapp utvikling, da det ble skapt mange ulike narrativ og fokuspunkt ved studiet av kvinner i historien. De feministiske historikerne ønsket å se på kvinner i historien og ulike epoker i helhet, med en videreutvikling gjennom å sette kvinner i et nytt lys. En ny tankegang mot kvinners opplevelser ved nyere måter å forske på, i henhold til deres ulike roller i samfunnet ved det økonomiske, politiske og kulturelle. Begrepene *kvinner* og *feminin* fikk også et fokus ved å se på bruken av disse begrepene knyttet opp mot deres symbolske bakgrunn.⁵⁸

⁵⁵ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 3.

⁵⁶ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 3-4.

⁵⁷ Zinsser (2012) «Women's History/Feminist History» i *The SAGE Handbook of Historical Theory*, 238-240.

⁵⁸ Zinsser (2012) «Women's History/Feminist History» i *The SAGE Handbook of Historical Theory*, 243-244.

Akademia innenfor historie endret seg, spesielt i USA så en flere nye, kvinnelige historikere vokse frem etter at det ble til en ny lov om utdanningsstøtte. Kvinner fikk større mulighet for høyere utdanning innenfor historie, og som en konsekvens av dette førte det til at mange sentrale, kvinnelige historikere vokste frem etter 1960-tallet. De har stått sentralt i forskningsfeltet av kvinne- og kjønns historie med forskning som fortsatt har stor betydning i feltet i dag. Kvinnelige, feministiske historikere som Gerda Lerner, Joan Scott og Joan Kelly er blant sentrale navn som kom til i feltet i Amerika, ved den vestlige akademien. Den andre feminismebevegelsen førte til at det vokste frem mye ny forskning på 1970- og 80-tallet med kvinnelige historikere bak seg.⁵⁹

Et sentralt punkt innenfor akademien ved kvinne- og kjønns historie var måten en så på kjønn. I 1986 utga Joan W. Scott en artikkel ved tittel «Gender: A Useful Category of Historical Analysis.»⁶⁰ Innledningsvis forteller Scott hvordan kjønn ble sett på i et annet lys av feminister, hvor det ble referert til forholdet mellom kjønnene i bakgrunn av den sosiale organisasjonen. Scott vektlegger og grammatikken bak kjønn, og dens uendelige muligheter. Scott forteller at det som kategoriserte tiden var at *kjønn* ble knyttet opp mot *kvinner*.⁶¹ Scott reagerer på dette gjennom å vise til at kjønn er et objektivt begrep, og ved å bruke det istedenfor kvinner ikke ville fremme likestillingsproblemet. Et annet poeng Scott trekker frem er at bruken av kjønn istedenfor kvinner kunne vise at kvinner var nødvendig for å forstå historien til menn. En kunne ikke se på det ene kjønnets historie uten å se på det andre i tillegg. Ideen fjernet muligheten for individuelle rom for kjønnene.⁶² Det var viktig å vise at mye av røttene ved problemene lå ved hva kvinner opplevde, som ville bli tydeliggjort ved å bruke begrepet kvinner tydelig. Samtidig kan dette bli problematisk i nyere tid, da kjønn ikke bare er biologisk, det er også en form for ens uttrykkelse av identitet.

Kvinne- og kjønns historie er også utviklet seg til å ta opp temaet om kjønn og seksualitet, ved den grammatiske og kulturelle rollen bak og forskjellen mellom sex og kjønn. Joy L. Johnson tar opp dette temaet i sin artikkel «Sex and Gender» fra 2012.⁶³ Johnson forteller hvordan sex er et biologisk begrep som forteller oss om et menneske er en kvinne eller mann

⁵⁹ Zinsler (2012) «Women's History/Feminist History» i *The SAGE Handbook of Historical Theory*, 244.

⁶⁰ Scott (1986) «Gender: A Useful Category of Historical Analysis» i *The American Historical Review*, 91(5), 1053-1075.

⁶¹ Scott (1986) «Gender: A Useful Category of Historical Analysis» i *The American Historical Review*, 91(5), 1053.

⁶² Scott (1986) «Gender: A Useful Category of Historical Analysis» i *The American Historical Review*, 91(5), 1056.

⁶³ Johnson (2012) «Sex and Gender: Beyond the Binaries» i *Designing and Conducting Gender, Sex, and Health Research*, 17-38.

gjennom deres kromosomoppbygning, og omfatter et menneske sin kropp og helse ut ifra dette.⁶⁴ Videre trekker Johnson frem hvordan forskere skiller begrepene, men at begge er sosialt konstruerte, hvor en i nyere tid ser en utvikling innenfor den seksuelle anatomien. En kan i dag finne mennesker som er *intersex*, som vil si mennesker som ikke passer inn i konstruksjonen av det en definerer som en kvinne eller mann.⁶⁵ På den annen side trekker Johnson frem at kjønn referer til den kulturelle rollen bak ens valgte biologiske kjønn, slik at en får en tilnærming til kategorien kjønn en selv velger å være en del av.⁶⁶ Hva som ligger bak ens kjønn er dypt påvirket av flere sider i samfunnet ved eksempelvis media og religion, det er satte sosiale tradisjoner bak kjønnene som er blitt normalisert. Kjønn spiller en stor rolle med hvordan mennesker samhandler med hverandre, på bakgrunn av kjønnsroller og det som ligger innenfor de forskjellige ved eksempelvis hva som forventes av en kvinne eller mann.⁶⁷ Dette viser til en videre utvikling innenfor kvinne- og kjønnshistorie som er utvidet seg til å ta opp diskusjonen rundt begrepet kjønn og de som faller innenfor de ulike gruppene. En ser ikke lenger kun på kvinner, men hva som kan ligge bak kjønnene, og bak de sosiale og kulturelle normene til mennesker som faller innenfor ulike kjønn. Deres biologiske og kulturelle kjønn, og forskjellene ut ifra hva samfunnet forventes av dem.

I motsetning til den første bølgen, som karakteriseres ved at kvinner begynner å ta opp kampen for rettighetene sine, og den andre bølgen hvor det vokser frem et nytt felt i academia, er kvinne- og kjønnshistorie i dag et felt som har utviklet seg stort fra 1990-tallet og frem til i dag. Det skjer en forandring i academia og forskning på kvinne- og kjønnshistorie, der temaer som postmodernismen, seksualitet, multirase feminisme, osv. vokste frem.⁶⁸ Kvinner som selv vokste opp med mindre undertrykkelse enn tidligere generasjoner vokste frem, som også kunne være mer åpne for å inkludere menn innenfor sitt arbeid for likestilling. Historikerne under den andre feminismebølgen og i nyere tid ville utvikle dette forskningsfeltet.

Tittelen *feminist* har fått en negativ innflytelse over tidene, som fortsatt en finner i dag. Vi har sett hvordan dette begrepet er mest utbredt ved å omfatte kvinner og deres arbeid for likestilling med menn i samfunnet. Det utelukker fort andre minoritetsgrupper i samfunnet som

⁶⁴ Johnson (2012) «Sex and Gender: Beyond the Binaries» i *Designing and Conducting Gender, Sex, and Health Research*, 19.

⁶⁵ «Intersex» (2017) *A Dictionary of Gender Studies*.

⁶⁶ Johnson (2012) «Sex and Gender: Beyond the Binaries» i *Designing and Conducting Gender, Sex, and Health Research*, 20-21.

⁶⁷ Johnson (2012) «Sex and Gender: Beyond the Binaries» i *Designing and Conducting Gender, Sex, and Health Research*, 21-27.

⁶⁸ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 4.

også arbeidet for rettighetene sine. Feminisme handler ikke kun om arbeidet for rettigheter for kvinner, det er et begrep som omfatter likestilling for alle i samfunnet, at alle stiller likt og har de samme mulighetene. Det er ikke kun en kamp for likestilling mellom kvinner og menn, det er en kamp for likestilling for alle. Både kvinner og menn kan karakterisere seg som feminister i dag, en kan fortsatt finne menn som ikke føler seg komfortable med å bli tilknyttet dette begrepet. Dette kan komme av at begrepet har fått et dårligere rykte i nyere tid, hvor folk har fått feil opplevelse av hva begrepet *feminisme* egentlig står for. Forskningsfeltet om kvinne- og kjønns historie er et komplekst og nytt felt, som har ført til utfordringer. Hvilke kan det være snakk om?

3.1.4 Utfordringer ved plassering av kvinner i historien

I 1975, ved begynnelsen av feminismeølgen, skrev Gerda Lerner en artikkel om kvinner i historien. I «Placing Women in History: Definitions and Challenges», trekker Lerner frem hva som er vært de største utfordringene ved å plassere kvinner i historien.⁶⁹ Lerner stiller spørsmål rundt kvinner i historien: «Who are the women missing from history? Who are the women of achievement and what did they achieve?»⁷⁰ Lerner legger fokus på en utvikling av kvinnes bevissthet i samfunnet de levde i, og rollen de hadde. Videre trekkes det frem hvordan kvinner ikke hadde en sentral del i historieskrivingen, deres essensielle rolle som et eget individ og tilknytning til andre kvinner fikk ikke fokus. Dette tomrommet av historie forteller Lerner slik:

While inferior status and oppressive restraints were no doubts aspects of women's historical experience, and should be so recorded, the limitation of this approach is that it makes it appear either that women were largely passive or that, at most, they reacted to male pressures or to the restraints of patriarchal society. Such inquiry fails to elicit the positive and essential way in which women have functioned in history.⁷¹

Dette viser til at tomrommet av forskning på kvinner spesifikt i historien har ført til at en stor del av historien faller vekk da halvparten av menneskeheten er blitt sett bort ifra. Om de utgjorde en forskjell eller ikke er ikke det viktige, det viktige er at alle kvinner har blitt utelatt og usynliggjort i historien. Det har ført til en mangel på kunnskap vi kunne hatt om fortiden og de ulike kvinnene og deres rolle, klasse og videre.

⁶⁹ Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 5-14.

⁷⁰ Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 5.

⁷¹ Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 6.

En viktig del Lerner trekker frem i artikkelen hennes er kvinner og oppresjon, og måten en vil naturlig plassere kvinnene i et rammeverk på bakgrunn av det mannsdominerte samfunn om dette er sentralpunktet, Lerner hevder at «The true history of women is the history of their ongoing function in that male-defined world, *on their own terms.*»⁷² For å kunne utviklet feltet, ifølge Lerner, er det mer fordelaktig å se på kontribusjonshistorie, et begrep som beskriver kvinnenenes kontribusjon i historien, i tillegg til å trekke frem deres status og opplevelser av undertrykkelse i det mannsdominerte samfunnet de levde i.⁷³ I antikken bidro kvinner stort for fortsettelsen av generasjoner gjennom deres bidrag ved familie og hus. En kan ikke se bort ifra det kvinnene under den hellenistiske tidsperiode kunne bidra med, til tross for at de levde i et samfunn hvor de ikke hadde de samme mulighetene som menn.

På bakgrunn av metoden, diskuterer Lerner hvordan historikere ofte har kommet frem til å belyse hva kvinner har gjort etter hva mennene i deres liv fortalte de skulle, og hvordan mennene mente de skulle være.⁷⁴ Lerner viser også til kvinner og deres *domestiske makt*, makten de innebar ved å være en del av en mektig familie. Dette kunne øke statusen og påvirkningskraften deres. Lerner viderefører metoden og tankegangen ved å understreke viktigheten av å studere kvinnene utenfor familiens kontekst og den makten de utøvde, som ofte kom fra mennene rundt dem. Mennene var bakgrunnen for de områdene hvor kvinnene kunne ha makt og status i samfunnet.⁷⁵ Dette perspektivet kan også anvendes på de hellenistiske dronninger, og belyse hvordan deres status og makt påvirket deres rolle og innflytelse.

Det er flere metoder å se på når en går i dybden på en eller flere kvinner i historien. Lerner forteller hvor viktig det er å se det i lys av det mannsdominerte samfunnet, da mennene var grunnen bak en kvinnes rolle og plass. Det er viktig å ta hensyn til sine egne meninger og stereotypier man har ved skriving av kvinner i historien, basert på tiden man selv lever i.⁷⁶ Den hellenistiske tidsperiode er over 2000 år siden, og de antikke kildene en finner var ofte skrevet etter tidsperioden de tok opp. Hvilket grunnlag man selv går inn i, påvirket fra tiden man selv kommer fra er viktig å ta i betraktning, spesielt ettersom en ser på en tidsperiode som er så langt tilbake i tid, og er vanskeligere å finne direkte spor fra.

⁷² Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 6.

⁷³ Lerner bruker dette begrepet selv, andre innenfor akademien snakker om kvinners kontribusjon, bruker nødvendigvis ikke begrepet «kontribusjonshistorie». Lerner virker til å bruke det for å forklare helheten av nettopp kvinners kontribusjon, for å gi en enklere forståelse for leseren. Se Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 5.

⁷⁴ Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 7.

⁷⁵ Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 8-9.

⁷⁶ Lerner (1975) «Placing Women in History: Definitions and Challenges» i *Feminist Studies*, 3 (½), 10.

Kvinne- og kjønns historie er kompleks og stort. I mitt arbeid ønsker jeg å belyse Stratonike som et individ, hvor det er viktig å se det i lys av tiden hun levde i og det som karakteriserte samfunnet og makten hun var en del av. Se henne som en individuell kvinne, med fokus på hvordan hun ble fremstilt og hvilke roller hun kan ha hatt, til tross for områdene hun levde innenfor og menneskene i livet hennes og deres egne roller og makt. Målet med min metode er ikke å stadfeste hvem hun var, men heller finne ut hvilken påvirkning og makt hun *kan* ha hatt, på bakgrunn av de ulike rollene hun hadde gjennom sitt liv og hvilken kontekst hun levde i. Siden forskningsfeltet er såpass nytt, selv om kvinner har vært en del av historien like lenge som menn og Stratonike levde i en tid som ikke dokumenterte kvinner på samme måte som menn, ønsker jeg uansett rette fokus på en av de mindre kjente dronningene under den hellenistiske tidsperiode. Det er interessant med bakgrunn i dette nye feltet å se på en kvinne som levde for lenge siden, og ved rammeverket hun levde i, gå i dybden på en kvinne som er lite dokumentert og forsket på.

3.2 Metode

Del to vil ta for seg metoden for arbeidet mitt, inndelt i tre underdeler. Den første underdelen vil se på biografier av hellenistiske dronninger, som vil stå sentralt for mitt arbeid da jeg ønsker å bidra med en biografi av dronning Stratonike. Den andre underdelen vil vise til analyse av antikke litterære verk, samt gi en oversikt over de antikke kildene som vil bli tatt i bruk. Den tredje og siste underdelen vil fortelle om epigrafiske materialer, og vise til de mest sentrale for min oppgave. De tre inndelingene vil vise hvordan jeg ønsker å utføre mitt arbeid og analyse i oppgaven.

3.2.1 Biografi av Hellenistiske Dronninger

I nyere tid i forskningsfeltet er biografier på spesifikke dronninger kommet frem. En kunne se en nyere forskning på hellenistiske dronninger så tidlig tilbake som ved Macurdy og hennes bok *Hellenistic Queens* helt tilbake til 1932, og en oppblomstring av feltet etter den andre feminismebeølgen vi har sett som kom frem omkring 1970-tallet. Macurdy levde under den første feminismebeølgen, som var karakterisert ved kvinners arbeid for rettigheter som i moderne tid er rettigheter som blir sett på som en selvfølge i samfunnet.⁷⁷ Feminismen kan trekkes tilbake

⁷⁷ Lorber (2010) «Feminisms and their Contributions to Gender Equality» i *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*, 1.

til den første bølgen, men det var først under den andre feminismebølgen at det vokste til som et eget felt innenfor akademia. Et ganske nytt felt, som uansett har utviklet seg mye over de siste 50 årene.

To biografier på hellenistiske dronninger som er kommet frem i feltet er *Arsinoë of Egypt and Macedon: A Royal Life* av Elizabeth Donnelly Carney og *Berenice II and The Golden Age of Ptolemaic Egypt* av Dee L. Clayman. Skrevet i 2013 og 2014 er de ganske nye i forskningsfeltet.⁷⁸ De dedikerer en hel bok ved sin forskning på sin valgte hellenistiske dronning. Min oppgave vil også være en form for biografi av en hellenistisk dronning, her Stratonike. Det er derfor sentralt å se på de nevnte biografiene. Vi har tidligere sett på feminismebølgene, med spesifikt vekt på den andre bølgen der feltet vokste mer frem etter kampen om feminisme fikk en større plass i samfunnet etter 1960-tallet. Det er også, som tidligere nevnt, vokst frem en ny tredje bølge i nyere tid i forskningsfeltet av kvinne- og kjønns historie fra 1990-tallet. Det er her biografiene av de hellenistiske dronningene har kommet til. Selv om de er skrevet for kun 10 år siden, så har de blitt en tydelig karakteristikk på den nye forskningen av kvinne- og kjønns historie hvor en har begynt å forske mer på individuelle kvinner.

Den første jeg ønsker å trekke frem er *Arsinoë of Egypt and Macedon: A Royal Life* av Elizabeth Donnelly Carney fra 2013.⁷⁹ Utenom sin egen, fremmer Carney tre andre biografier i boken sin: *Cleopatra: A Biography* av Duane W. Roller fra 2010, *Clodia Metelli: The Tribune's Sister* av Marilyn B. Skinner fra 2011 og *Galla Placidia: The Last Roman Empress* av Hagith Sivan fra 2011⁸⁰ Carney introduserer sin biografi om Arsinoë slik:

Arsinoë (II) lived a dramatic and adventurous life (ca. 316-ca. 270 or 268 BCE), full of extreme high and lows. In its course, she played a part in the courts of four kings, married three times (twice to a sibling or half sibling), saw two of her sons murdered, fled two kingdoms because her life was in danger, yet ended her days in great wealth and security and ultimately was deified.⁸¹

⁷⁸ Carney (2013) *Arsinoë of Egypt and Macedon: A Royal Life*; Clayman (2014) *Berenice II and The Golden Age of Ptolemaic Egypt*.

⁷⁹ Carney (2013) *Arsinoë of Egypt and Macedon: A Royal Life*.

⁸⁰ Roller (2010) *Cleopatra: A Biography*; Skinner (2011) *Clodia Metelli: The Tribune's Sister*; Sivan (2011) *Galla Placidia: The Last Roman Empress*. Bøkene har jeg ikke lest, men ønsker å trekke frem for å vise til helheten av dette forskningsfeltet.

⁸¹ Carney (2013) *Arsinoë of Egypt and Macedon: A Royal Life*, 1.

Carney deler biografien om Arsinoë inn i seks kapitler kronologisk. Den følger Arsinoë og hennes barndom, og videre inndelt i de fire ekteskapene hun var en del av i sitt liv, for så å avslutte med Arsinoë etter sitt liv.

Den andre jeg ønsker å trekke frem er *Berenice II and The Golden Age of Ptolemaic Egypt* av Dee L. Clayman, skrevet i 2014.⁸² Clayman introduserer sin biografi om Berenike slik:

This is an account of the life of Berenice II, the daughter of King Magas of Cyrene and wife of Ptolemy III Euergetes (reigned in Egypt 246-222 BCE.) A mother of six, immensely wealthy and ambitious, she came to embody all the key religious, political, and artistic ideals of Ptolemaic Alexandria.⁸³

En kronologisk inndeling av Berenike sitt liv ved å følge livet hennes delt opp i kapitler ved fødsel, ankomst til Alexandria, Berenike skrevet gjennom Kallimakhos, og videre gjennom Apollonios, ekteskap og makt og til slutt med fokus på det religiøse. Boken til Clayman er bygd opp kronologisk og inndeles kapitlene etter Berenike, med en tildeling av kapitler som vektlegger sentrale antikke litterære verk, med kapittel om tilknytning med det religiøse stående for seg selv.

Begge bøkene har fokus på sin spesifikke hellenistiske dronning, og deler kapitlene inn i deres liv kronologisk, i tillegg inkluderer begge bøkene deres ulike ekteskap og rollene de hadde i løpet av livene sine. Alle biografiene om de hellenistiske dronningene i helhet vokste frem for omkring et tiår siden, og er forholdsvis nytt innenfor forskningen. Vi har tidligere sett at kvinne- og kjønns historie har utviklet seg mye de siste 50 årene, og spesielt fra 1990-tallet til i dag. Biografiene er et resultat av hva som definerer kvinne- og kjønns historie i dag, og utviklingen feltet har hatt. I dag er det mer fragmentert, hvor en går mer direkte i dybden på spesifikke kvinner enn tidligere i forskningen.⁸⁴

Jeg har som mål å skrive en biografi om Stratonike, inspirert av tidligere biografier om hellenistiske dronninger. Jeg vil strukturere hennes liv kronologisk, men også dele det inn mer spesifikt etter de ulike rollene hun hadde gjennom livet. Først vil jeg undersøke Stratonikes liv og familie, deretter hennes rolle som brud og dronning, og til slutt hennes rolle som gudinne.

⁸² Clayman (2014) *Berenice II and The Golden Age of Ptolemaic Egypt*.

⁸³ Clayman (2014) *Berenice II and The Golden Age of Ptolemaic Egypt*, 3.

⁸⁴ Se kapittel 3.1 Kvinne- og kjønns historie, 9-18.

3.2.2 Analyse av antikke litterære verk

Hovedfokuset i oppgaven er primærkildene, de antikke litterære kildene. Det finnes flere antikke litterære verk fra perioden som har overlevd. Skrevet av historikere som levde under, eller kort tid etter antikken, kan de gi oss en viktig innsikt i hva som skjedde under antikken. I oppgaven er det tre antikke forfattere som vil bli tatt i bruk som primærkilder. Plutark, Lukian og Appian. De har skrevet om dronning Stratonike, og spiller derfor en sentral rolle.

Plutark var en historiker født omkring år 45 evt. i en liten bygd ved navn Chaeronea. Han har skrevet flere kjente verk, som eksempelvis *The Parallell Lives*.⁸⁵ Vi vet lite om barndommen til Plutark og hvem han var som ung. Vi vet også lite om familiehistorien til Plutark. Det kan tyde på at familie var viktig for Plutark, da det sosiale og intellektuelle som lå bak en familie er noe han vektlegger å fremme hans verk. Plutark var ikke bare historiker, han var også filosof. Han studerte filosofi i Athen, en by som ble kjær for han.⁸⁶ Et av Plutarks mest kjente verk er *Lives*. Det er en samling av 48 biografier, hvorav fire er en del av *The Parallell Lives*. Plutark har skrevet en egen del om Demetrius, Stratonike sin far, med tittel *Life of Demetrius*.⁸⁷ Plutark skriver om Demetrius sitt liv fra barndom til død, hvor Selevkos spilte en stor rolle i krigføringen som hendte i tidsperioden. Den forteller om deres krigføring, felles fiender og ikke minst ekteskapsalliansen(e) ved Demetrius sin datter Stratonike. En ting som er viktig å bemerke seg er hvordan Plutark's *Parallel Lives* er en samling av en serie paralleller mellom det greske og romerske. Demetrius ble skrevet parallelt med Antonius. Jeg vil ikke gå dypere på dette, men det er viktig å trekke frem for å ha en forståelse av struktureringen til Plutark. *Life of Demetrius* står sentralt siden jeg ønsker å se på Stratonike sin rolle som brud ved ekteskapsalliansene.

Lukian, også kjent som Lukian av Samosata, levde under det andre århundre omkring år 120-180, og er kjent for å være retorisk og blitt karakterisert som satirisk.⁸⁸ Lukian har skrevet over 81 verk, verket jeg ønsker å trekke frem i oppgaven er *De dea Syria*.⁸⁹ Lukian har blitt omdiskutert av akademikere, da han er blitt karakterisert som en satire forfatter med kyniske tendenser.⁹⁰ Det har også oppstått debatt omkring hans etnisitet og kulturelle identitet. Han var fra Syria, hvorvidt hans litterære verk kan ha blitt påvirket av det greske er en diskusjon som

⁸⁵ Plutark, *The Parallell Lives*.

⁸⁶ Russel (1973) «Plutarch» i *Plutarch*, 1-4.

⁸⁷ Plutark, *Life of Demetrius*.

⁸⁸ Dirven (1997) «The author of De Dea Syria and his cultural heritage» i *Numen*, 44(2), 154.

⁸⁹ Lukian, *De Dea Syria*.

⁹⁰ «Lucian of Samosata» (2022) *The Oxford Dictionary of the Christian Church* (4 ed.).

har oppstått i akademia i nyere tid.⁹¹ *De dea Syria* er skrevet av Lukian, og tar for seg kultene ved Hierapolis med et religiøst fokus. Den forteller oss om guder, gudinner og gudinnemoren. Afrodite nevnes, en gudinne Stratonike selv har blitt tilknyttet med. Stratonike får selv et fokus på grunn av hennes religiøse påvirkning ved kulter. Historien om Stratonike og Kombabus kommer også frem i samme verk, en fortelling vi ikke kan se antydning til at andre antikke forfattere har foretatt seg. Lukian er som nevnt blitt karakterisert som satirisk, tilknytningen av hans trekk og historien vil jeg komme tilbake til i kapittel 5.⁹² Lukian står sentralt da jeg ønsker å se på Stratonike sin rolle som gudinne. Det trekkes også frem flere historier som omtaler Stratonike.

Appian, bedre kjent som Appian av Alexandria, levde under det andre århundre.⁹³ Navnet kom av plassen han kom ifra, byen Alexandria i Egypt, som var sentral i den hellenistiske tidsperiode i Romerrikets tid.⁹⁴ Appian var oppvokst i Alexandria, men flyttet til Roma som ung, i håp om å bygge opp karrieren sin. Vi vet lite om hva Appian gjorde i Roma, det vi vet er at han studerte juss, som kan knyttes til interessen han hadde for Roma sin økonomi.⁹⁵ Et av Appian's kjente antikke verk er *Roman History*, med et innhold på 5 volum som tar for seg den romerske historien.⁹⁶ I min oppgave ønsker jeg å fokusere på Appian's *The Syrian Wars*.⁹⁷ Verket tar for seg historien bak krigen som foregikk i år 192-188 fvt. mellom romerne og den selevkidiske kongen Antiokos III Den Store.⁹⁸ Den er relevant da den tar opp historien bak det Selevkidiske imperiet i helhet. Jeg ønsker å legge spesifikk vekt på seksjonen med den syriske historien som tar for seg tiden før romerne tok over Syria. Tidlig i den hellenistiske verden da Makedonia styrte Syria og utviklingen av makten i Selevkiderriket. Stratonike fremkommer i verket sammen med hennes far Demetrios, og begge hennes ektemenn ved Selevkos og hennes stesønn Antiokos. Boken er derfor sentral for min forskning.

Jeg vil og trekke frem andre fortellinger en finner som omtaler Stratonike i antikke verk. Lukian har en fortelling om Stratonike som skallet i verket *Pro Imaginibus* jeg vil trekke frem i kapittel 5.4 Stratonike som gudinne.⁹⁹ En annen fortelling jeg og vil ta opp her er Plinius den

⁹¹ Richter (2005) «Lives and Afterlives of Lucian of Samosata» i *Arion: Journal of Humanities and the Classics, Third Series*, 13(1), 82.

⁹² For mer informasjon, se kapittel 5.4.3 Stratonike og Kombabus, 88-91.

⁹³ «Appian, of Alexandria» (2011) *Dictionary of African Biography*.

⁹⁴ «Alexandria» (2022) *The Concise Oxford Dictionary of the Christian Church (4 ed.)*.

⁹⁵ «Appian, of Alexandria» (2011) *Dictionary of African Biography*.

⁹⁶ «Appian, of Alexandria» (2011) *Dictionary of African Biography*.

⁹⁷ Appian, *The Syrian Wars*.

⁹⁸ App. Syr. 1.

⁹⁹ Lukian, *Pro Imaginibus*; For mer informasjon om fortellingen, se kapittel 5.4.4 Tilknytningen til Afrodite og det seksuelle, 93-94.

eldre sin fortelling om Stratonike i et maleri i verket hans *Natural History*.¹⁰⁰ De har ikke hovedfokus i oppgaven, men fortellinger jeg ønsker å trekke frem for å vise til flere antikke verk som omtaler Stratonike.

Det er viktig å være kritisk til antikke litterære verk på lik linje med nyere forskning. Ikke alt som ble skrevet kan nødvendigvis bli tatt som fakta om hendelser og samtaler som blir tatt opp fra antikken. Det er også viktig å legge vekt på at de antikke forfatterne ofte levde noen hundre år etter hendelsene de foretar seg. Til tross for dette, kan antikke litterære verk gi oss uvurderlig kunnskap om hendelser og samtaler som kan ha oppstått. Ved å analysere og drøfte de ulike, kan en komme frem til hva som muligens kan ha vært realiteten for tidsepoken.

3.2.3 Lese epigrafiske materiale

Epigrafikk er kort fortalt studiet av inskripsjoner. Generelt kan begrepet brukes for å omfatte inskripsjoner i helhet. Det vil innbefatte innskrifter eller andre symboler og tegn som er risset inn i ulike materialer ved eksempelvis stein og metall. Materialer hvor innskriften kan forbli over lengre tid, og ha en påvirkning på historien når vi analyserer tiden materialet er skapt i.¹⁰¹ Epigrafisk materiale er viktig da en går i dybden på historien. Ved analyse av antikken er det da spesielt viktig, da disse epigrafiske materialene kan gi en innsikt om den spesifikke perioden det er snakk om. Det kan være vanskelig å analysere antikken da det har foregått mye diverse forskning om tidsepoken, hvor en ikke nødvendigvis kan stemple noe som fakta. Epigrafiske materiale kan være til stor hjelp ved å være materiale fra spesifikke tider i antikken som kan gi oss innsikt i hva som kan ha skjedd og blitt sagt. Det er materialer fra tiden, skapt av menneskene som levde under perioden.

John Bodel har tatt opp nettopp det med å lese antikke inskripsjoner i sitt kapittel «Epigraphy and the ancient historian» fra boken *Epigraphy and the ancient historian*, utgitt i 2001.¹⁰² Ved å knytte epigrafiske materiale opp mot det religiøse, kan en se et eksempel på at inskripsjonene nødvendigvis ikke var ment kun for å lese, men for å representere at en plikt var blitt utført. Delos inskripsjonene er et eksempel på dette. Inventarene ved tempelet er datert til omkring år 430-130 fvt., og er en samling av skatter som gikk videre gjennom generasjoner. Inskripsjonene kunne være over 200 linjer lange, og ble skrevet på stein med små bokstaver.

¹⁰⁰ Plinius, *The Natural History*.

¹⁰¹ «Epigraphy» (2010) *The Oxford Companion to the Book*.

¹⁰² Bodel (2001) «Epigraphy and the ancient historian» i *Epigraphic Evidence*, 1-56.

Steinen kunne være opp imot 2 meter i høyden og 1 meter i bredden. Bodel trekker frem argumentet sitt om at dette var inskripsjoner som kan ha vært vanskelig å lese, og kanskje ikke designet for det heller. Bodel tar og opp sannsynligheten for at de epigrafiske materiale ble skapt for å være symbolske, ved å være religiøse bevis på kongens utførelse av plikt. Ifølge Bodel var det en mulighet for at inskripsjonene kunne brukes som en hyllest til guder.¹⁰³ Det har også oppstått en debatt i forskningen når vi ser på antikke epigrafiske materiale.

I 1983 ga William Harris ut artikkelen «Literacy and Epigraphy», som så på muligheten for hva som kunne være grunnlaget for de antikke epigrafiske materialene, som åpnet opp muligheten for en debatt rundt dette.¹⁰⁴ Harris hadde fokus på Romerriket, og la vekt på muligheten for at de fleste grupper mennesker som levde i tidsperioden ikke kunne lese innskriftene på de epigrafiske materiale som ble skapt da de levde.¹⁰⁵ Jeg skal ikke gå i dybden på debatten, det er derimot viktig å legge frem at dette er en diskusjon som har oppstått i forskningen. Dette kunne styrke sannsynligheten for at de epigrafiske materialene og inskripsjonene ble utført på bakgrunn av plikt, og ikke nødvendigvis ha formål i å bli lest av de ulike gruppene mennesker som levde under antikken.

Opgaven vil inneholde flere epigrafiske materialer. Jeg skal ikke gå i dybden på dem, men ønsker heller å gi en kort introduksjon til to meget sentrale materialer som jeg har brukt mye tid på i mitt arbeid. Epigrafiske materiale er ulike fra hverandre. Et eksempel på et epigrafisk materiale som vil bli tatt i bruk er Borsippa sylindret. Et sylinder fra omkring år 268 fvt., en innskrift om Antiokos, sønn til Selevkos og Stratonike sin andre ektemann.¹⁰⁶ Dette epigrafiske materialet har blitt forsket på av flere forskere, og er sentral når vi ser på rollen Stratonike kan ha hatt som dronning ved hennes tittel, samtidig som det kan knyttes opp mot en eventuell seksualisering av henne. Sylindret er et eksempel på et kulturelt epigrafisk materiale en kan finne fra tidsperioden. En finner også flere inskripsjoner fra den hellenistiske tidsperiode. Det finnes noen inskripsjoner av Stratonike hvor hun dedikerer selv, og noen hun blir dedikert i på lik linje med hennes ektemenn. OGIS:14 er en inskripsjon datert omkring år 316-270 fvt. og er en statue dedikert av Stratonike, til Arsinoe.¹⁰⁷ Inskripsjonen har blitt omdiskutert, noe jeg vil komme tilbake til i kapittel 5. Stratonike har også hatt påvirkning gjennom dedikasjonene ved Delos datert til omkring tidlig år 300 fvt. Delos inskripsjonene står

¹⁰³ Bodel (2001) «Epigraphy and the ancient historian» i *Epigraphic Evidence*, 19-20.

¹⁰⁴ Harris (1983) «Literacy and Epigraphy» i *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 87-111.

¹⁰⁵ Harris (1983) «Literacy and Epigraphy» i *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 87.

¹⁰⁶ The British Museum, museum nummer: 36277.

¹⁰⁷ OGIS: 14.

sentralt når vi ser på Stratonike sin religiøse rolle ved påvirkningen hun hadde med hennes arbeid ved templer, hvor Delos THI:159 inskripsjonen er et eksempel jeg ønsker å trekke frem.¹⁰⁸ Både Borsippa sylindret og Delos inskripsjonene er interessante da vi ser på Stratonike og hennes roller. Ikke bare rollen hun hadde som dronning, det kan også knyttes til hennes rolle som gudinne.

Jeg ønsker å skrive min oppgave som en form for biografi, og ta utgangspunkt i et kjønnsperspektiv. Oppgaven vil være en biografi om Stratonike og se på hennes liv kronologisk gjennom hennes roller hun hadde i Selevkiderriketets første 50 år, og hvordan hun er blitt representert, både i antikke verk og epigrafiske materiale, i tillegg til forskningsfeltet om hellenistiske dronninger. Et forskningsfelt som har utviklet seg mye de siste 100 årene, spesielt de siste 50 årene, og se på Stratonike ved et rammeverk av kjønnsperspektiv i forskningsfeltet og det som karakteriserte det gjennom tidene. Før jeg går i dybden på selve analysen av Stratonike og hennes liv, ønsker jeg å vise til informasjon om selve tiden hun levde i. Bakgrunnsdelen vil gi informasjon om den hellenistiske tidsperiode hun levde i, de ulike dynastiene som var under hennes tid, og se på hellenistiske dronninger i helhet, før jeg videre vil gå i dybden på Stratonike spesifikt. Min oppgave vil være en livsfortelling av Stratonike ved å utføre en tekstanalyse av forskjellige antikke kilder, som vi tidligere har sett på i kapittel 2. Jeg vil utføre en dybdelesing av de ulike antikke verkene og analysere de epigrafiske materialene, med fokus på Stratonike.

¹⁰⁸ THI:159.

4 Historisk bakgrunn

For å få en bedre forståelse av dronning Stratonike, vil kapitlet omhandle bakgrunnen for det som karakteriserte tidsperioden hun levde i. Kapitlet er inndelt i 3 deler, som omhandler den hellenistiske verden, Selevkiderriket og hellenistiske dronninger. Jeg vil gå inn i de ulike og gi en forståelse av hva som kjennetegnet tidsperioden og samfunnet Stratonike var en del av. Verdenen hun levde i, riket hun styrte i, rollen hun hadde og utviklingen av den hellenistiske tidsperiode er sentrale temaer som vil bli introdusert. Alle de nevnte hadde en påvirkning på hvem Stratonike var og hvilken rolle hun kan ha spilt basert på grunnlaget for tiden hun levde under. Ved å få en forståelse over de ulike inndelte emnene vil dette skape en ramme for forståelsen av Stratonike som individ.

Første del gir en oversikt over den hellenistiske verden, inndelt i tre underdeler. Først vil jeg introdusere Aleksander den Store og hans død, da det var bakgrunnen for oppstarten av tidsperioden jeg foretar meg i oppgaven. De neste to underdelene vil ta for seg to av de store dynastiene som oppsto som et resultat av etterfølgekrigen, Antigoniddynastiet i Makedonia og Ptolemeerdynastiet i Egypt. Den tredje delen, Selevkiderriket, vil gå mer spesifikt i dybden på den siste av de store dynastiene, som jeg ønsker å legge mest vekt på da Stratonike var dronning i dette dynastiet. Siste del gir informasjon om de hellenistiske dronningene i helhet, da dette var Stratonikes rolle.

4.1 Den Hellenistiske Verden

I år 323 fvt. døde Aleksander den Store.¹⁰⁹ Dette var en stor hendelse, da det kom til å bli kjent som hendelsen som ville føre til oppstarten av en ny tidsepoke – Hellenismen. Hva var Hellenismen? Hellenismen var en tidsepoke som oppsto omkring år 323 fvt. etter Alexander den Store sin død, der slutten markeres rundt år 30 ved selvmordet til Kleopatra, en anerkjent hellenistisk dronning.¹¹⁰ Kjente karakteristikk ved tidsepoken var de ulike statene og kongedømmene som oppsto og utviklet seg underveis. De tre store kongedømmene som oppsto var Selevkiderriket, det Ptolemeiske riket og Antigoniderriket.¹¹¹

¹⁰⁹ App. Syr. 9.

¹¹⁰ Bugh (2006) *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, xix-xxii.

¹¹¹ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 34.35.

4.1.1 Aleksander den Store og oppstarten på den Hellenistiske tidsperiode

Alexander, bedre kjent som Aleksander den Store, levde fra tiden 356-323 fvt., og er den mest kjente generalen fra tidsperioden.¹¹² Han døde i år 323 fvt., og etterlot seg to små barn hvor det ene barnet ikke hadde blitt født enda.¹¹³ Aleksander vokste opp med broren Phillip som forbilde, som kunne påvirke hans karakteristikk ved blant annet krigføring, drikkevaner og personlig smak, som han senere spredte seg utover hele Asia og videreførte påvirkningen på sine etterfølgere. En kunne derfor finne igjen karaktertrekk fra Aleksander og hans styremåte i tiden etter hans død.¹¹⁴ Monarki var ikke noe som var en naturlig del av den greske verden før den hellenistiske tidsperiode. For å ikke begynne med blanke ark tok en gjerne grunnlag i tidligere ideologier og ritualer, eller inspirasjon fra de som allerede var etablert fra tidligere av da en styrte sitt kongedømme.¹¹⁵

Kort tid etter hans død, foregikk det et stort oppstyr rundt makten og hva som skulle skje med den. Flere store, kjente menn ønsket alle makten. En konsekvens av dette ble etterfølgekriger med mye vold, endringer og utviklinger innad maktstyringene siden det oppsto flere nye dynastier. Det var vanskelig å finne en løsning på problemet da flere diskusjoner oppsto underveis, derav enda et vanskelig element i situasjonen var at Alexander sin kone Roxane var gravid. Alexander hadde ikke fått en arving mens han var i live, og hans fremtidige var langt ifra en alder hvor en kunne ta over makten. Skulle en vente på den fremtidige etterkommeren, eller finne ut av en løsning her og nå? Imperiet var ustabil. Et permanent styre hadde ikke blitt opprettet enda, slik at situasjonen rundt imperiet, makt og styre lå i kaos etter Alexander døde i Babylon.¹¹⁶

Det var en annen mulighet tilgjengelig utenom Alexander sin fremtidige arving. Alexander hadde en bror ved navn Arrhidaios. Muligheten var derimot ikke så gunstig heller, da Arrhidaios ikke ble sett på som et godt valg. Han ble sett på som et negativt valg i den forstand at han ikke ble sett på som en som kunne stå for å ta over makten. Andre så på han som problematisk ved at de hadde en formening om at han var ikke kompetent til arbeidet da hans mentalitet ikke lå på samme stadiet som andre. En kunne ikke vite om graviditeten kom til å gå fint, eller om utkommet av det kom til å bli en gutt og fremtidig konge. Det fremtidige barnet

¹¹² «Alexander the great» (2013) *The Concise Oxford Companion to English Literature* (4 ed.).

¹¹³ App. Syr. 9.

¹¹⁴ Fox (2011) «The First Hellenistic Man» i *Creating a Hellenistic World*, 13.

¹¹⁵ Murray tar opp dette poenget i sin artikkel med kulturmodellene en kunne finne ved feiring i den hellenistiske tidsperiode, og det som skilte de ulike styresmaktene fra hverandre. Se Murray (1996) «Hellenistic Royal Symposia» i *Aspects of Hellenistic Kingship*, 15-27.

¹¹⁶ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 28-30.

kom også til å ha baktrisk blod.¹¹⁷ Baktria var et område innenfor det antikke greske kongedømmet, som geografisk var plassert mellom hindu Kush og Amu-Darja, som i dag innebefatter landene Afghanistan, Tajikistan og Uzbekistan.¹¹⁸ Ut ifra dette kom det Ptolemeiske rådet frem med et nytt forslag – at embetsrådet skulle ta over.¹¹⁹

Embetsrådet var en styrke av flere menn som tidligere hadde arbeidet under Alexander. De var derimot kun andre rang av befal, av en eller annen grunn sto ikke de høyeste generalene frem i Babylon. Det Ptolemeiske rådet sitt forslag skulle være midlertidig. Den lå ikke til for at det som skulle bli den fremtidige arvingen skulle ta over, men var så midlertidig at den lå i grunnlag for at en skulle se hvordan det kom til å gå med Roxane fremover.¹²⁰ De ulike gruppene innad den makedonske hær konfronterte hverandre sterkt i en konferanse om avgjørelsen rundt etterkommeren til Aleksander i en konferanse i Babylon. Den elite klassen ønsket å avvente fødselen da de ikke visste hvilket kjønn det ble, og deklarerer barnet som konge dersom det ble en gutt, og ha et styret med regent frem til barnet ble voksen nok til å ta over ansvaret og makten selv. Det var snakk om Perdikkas som en eventuell konge, noe talsmannen for infanteriet, Meleagros, sto imot og mente at Arrhidaios, Aleksander sin bror, var et bedre valg.¹²¹

Dette kan ha vært en mer spontan og kjapp løsning på et problem som trengte et svar fort. Det ble kanskje ikke et godt gjennomtenkt valg i den form at de ikke kanskje visste hva konsekvensene av dette valget kom til å bli. Uvitende ble dette lille valget til en større endring ved at det utviklet seg til en institusjonalisering. Det ville endre hvordan en senere kom til makten i helhet. Arvingen var fortsatt først i rekken, det kunne derimot virke som en tid preget av en endring på hvordan en kunne komme til makten da perioden var avhengig av å ha en midlertidig løsning på noe som kom til å bli et permanent problem. Tittelen konge var ettertraktet, slik at en slik endring med hvordan en kunne nå opp til makten ville ha store konsekvenser for hvordan dette kunne bli utført senere. Et håp, en gnist av en flamme til mennesker som tidligere ikke trodde de kunne nå opp, hadde nå en mulighet for å få en større makt enn de kunne drømme om. På midlertidig basis ble Arrhidaios konge, og endret navn til noe som kan virke mer kjent – Philip III. Til tross for at han ble sett på som inkompetent, tok han over rollen som konge. Det er viktig å bemerke dette var en midlertidig løsning, og

¹¹⁷ Green (1993) «Perdiccas, Eumenes, Cassander, 323-316» i *Alexander to Actium*, 7.

¹¹⁸ «Bactria» (2020) *Concise Oxford Dictionary of World Place Names* (6 ed.).

¹¹⁹ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 29.

¹²⁰ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 29.

¹²¹ Green (1993) «Perdiccas, Eumenes, Cassander, 323-316» i *Alexander to Actium*, 7.

utviklingen av dette valget ville føre til mye vold og kriger fremover som en konsekvens av dette. Alle ønsket å sitte på tronen.¹²²

Det nye styret under Philip III (tidligere Arrhidaios), broren til Alexander, var ikke så fruktbart som han sikkert skulle ønske. Han ble sett på som inkompetent, selv om han tidligere var blitt anerkjent som konge. Roxane, Alexander sin kone, fødte endelig sitt barn, en liten gutt. Dette førte til at imperiet hadde to konger. To konger var derimot ikke bedre enn en, problemet vedvarte. Barnet var nyfødt, og hadde derfor ingen påvirkning på styret enda. Tiden var fortsatt preget av mye kaos og uro, da alle ønsket en fot innenfor makten Alexander hadde etterlatt seg.¹²³ Det interessante er at Philip III, broren til Aleksander, var også født utenfor ekteskap, da han og Aleksander hadde forskjellige mødre.¹²⁴ Det var uenighet rundt dette valget og utviklingen av makten ved Philip sitt styre, slik at situasjonen resulterte i at det skulle bli et kongedømme med to konger på tronen, dersom Roxanne fødte en sønn. Senere ble barnet født, en sønn ved navn Alexander IV.¹²⁵

Årene 323-316 fvt. var en tid hvor Aleksander sitt kongedømme til en viss grad overlevde ved kongene Phillip III og lille Alexander IV. Det som fulgte var en periode mye vold og krig, da alle etterfølgerne til Aleksander kjempet om makten.¹²⁶ Etterfølgerne til Aleksander var generaler som hadde stått ved han i hans tidligere kongedømme, ved Antogonos, Antipater, Kassander, Lysimakos, Ptolamaios og Selevkos. Etterfølgekrigene varte i en periode på nesten 20 år i tidsperioden fra Aleksander sin død i år 323 fvt. til slaget ved Ipsos hvor det oppsto splittelser, kriger og allianser, som ville resultere i de tre store dynastiene som ville markere den hellenistiske verden.¹²⁷ Under vil jeg kartlegge de ulike dynastiene for å få en forståelse av hva som karakteriserer de.¹²⁸

¹²² Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 29-30.

¹²³ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 30-31.

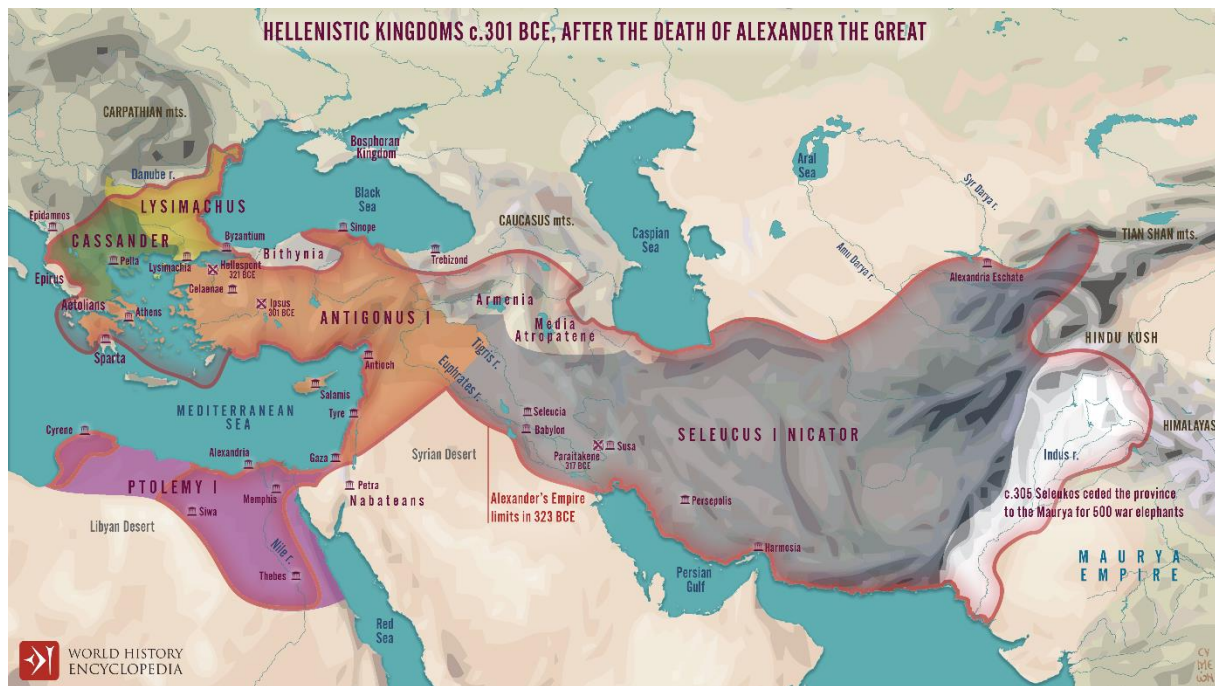
¹²⁴ Chamoux (2002) «The Diadochi and the Dream of Unity» I *Hellenistic Civilization*, 39.

¹²⁵ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 30-31.

¹²⁶ Chamoux oppsummerer tidsperioden fra Alexander's død til slutten av etterfølgekrigene kort i sin bok. Se Chamoux (2002) «The Diadochi and the Dream of Unity» i *Hellenistic Civilization*, 39-65.

¹²⁷ «Diadochi ('Successors')» (2007) *The Oxford Dictionary of the Classical World*.

¹²⁸ For informasjon om etterfølgekrigene, se Plutark, *Life of Demetrius*; Appian, *The Syrian Wars*.

Figur 1 De Hellenistiske Dynasti, c. 301 fvt.¹²⁹

4.1.2 Antigoniddynastiet i Makedonia

Et av de tre store dynastiene som oppsto var Antigoniddynastiet, som også var det siste av de tre som ble til. Det var etablert av Antigonos I Monofthalmos (tidligere general under Aleksander den Store), som også var den første til å innta rollen som konge.¹³⁰ Året var da 306 fvt. og Antigonos delte makten med sin sønn Demetrios I Poliorketes, da Aleksander og hans familie på dette tidspunktet hadde alle dødd.¹³¹ Antigonos ble deklarerert konge ved kroning, og ga sin sønn Demetrios et brev adressert til en konge, med et diadem som en gave. Nyheten om dette spredte seg til de andre rikene, hvor det Ptolemeiske riket svarte med å deklare Ptolemaios som konge, til tross for at de tidligere hadde tapt mot makedonerne i kamp. Dette spredte seg, og førte til at Selevkos og Lysimakos, andre etterfølgere av Aleksander den Store, deklarererte seg som konger i form av at de begynte å bruke diadem som et tilbehør i offentligheten.¹³²

Antigoniddynastiet ved Antigonos som konge omfattet det vestlige området for Lilleasia og Syria/Palestina i tiden omkring 317-302 fvt. Det var relativt rolig for områdene under Antigonid's styre, da han kun erfarte noen få angrep fra de andre rikene som ikke gjorde stor

¹²⁹ Hentet fra World History Encyclopedia: https://www.worldhistory.org/Hellenistic_Period/.

¹³⁰ «Antigonids» (2010) *The Oxford Encyclopedia of Ancient Greece and Rome*.

¹³¹ App. Syr. 9.54.

¹³² Plut. Demetr. 18.1-2.

skade i lengden. Det ble karakterisert som en rolig og fredfull periode for makedonerne, som endret seg ved år 302 fvt. da invasjonen ved Lysimakos startet.¹³³ Mye av områdene som lå under Antigoniddynastiet ved Antigonos i makt, ville senere bli tatt over av Selevkiderriket. Det er derfor en mulighet for at styresmaktene ved Selevkiderriket tok inspirasjon og bygget videre på et organisasjonsgrunnlag som var etablert fra før av.¹³⁴

En karakteristikk ved makedonerne var deres tradisjonelle verdier med tanke på makten og dens institusjon. Helt frem til romerne overtok, valgte makedonerne å velge en konge og fortsette å følge de normale prosedyrene som allerede var etablert. Dette var en kontrast til andre styresmakter, eksempelvis så en i Athen en jevnlig utvikling innenfor deres konstitusjon og endring av lovverk. På bakgrunn av dette ble det derfor et naturlig tett bånd knyttet fra folket, spesielt hæren, til kongen, karakterisert ved en lojalitet som gikk begge veier. Hæren stolte på kongen og hans valg, og kongen var avhengig av å ha hæren og folket sitt bidrag og støtte.¹³⁵ En kan se at det som var viktig for makedonerne var å beholde de tidligere verdiene og grunnlaget som allerede var etablert ved Aleksander den Store og Phillip II sitt tidligere regime, hvor det aller viktigste var en beskyttelse av kongedømmet.¹³⁶

Antigoniddynastiet slet noe mer enn de andre dynastiene, da de opplevde en nedgang i populasjon, som en konsekvens av et høyt antall emigrasjon innenfor den makedonske befolkning, hvor hele 2/3 emigrerte til byer i de andre hellenistiske kongedømmene.¹³⁷ Da Aleksander den Store hadde styrt over det makedonske kongedømme, førte tiden etter hans død til en periode der de andre som ønsket å komme til makten prøvde å komme innpå og påvirke så mange makedonere de klarte å få over på sin side, og fikk navnet *makedon* ved seg som en ærestittel. I helhet ble de sett på som en egen gruppe elite.¹³⁸ Dette kan være en forklaring på hvorfor et så stort antall makedonere emigrerte, da de kunne erfare å få en høyere status og plass.

¹³³ Billows (1990) «Antigonos's Administration of His Asian Realm» i *Antigonos the One-Eyed and the Creation of the Hellenistic State*, 238.

¹³⁴ Billows (1990) «Antigonos's Administration of His Asian Realm» i *Antigonos the One-Eyed and the Creation of the Hellenistic State*, 285.

¹³⁵ Hammond (2000) «The Continuity of Macedonian Institutions and the Macedonian Kingdoms of the Hellenistic Era» i *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*, 49(2), 154.

¹³⁶ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 35.

¹³⁷ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 36.

¹³⁸ Hammond (2000) «The Continuity of Macedonian Institutions and the Macedonian Kingdoms of the Hellenistic Era» i *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*, 49(2), 155-56.

Demetrios, Antigonos sønn, delte makten med sin far. Pat Wheatley forteller i sin artikkel «Demetrios I Poliorketes» fra 2012 om Demetrios og hans interesse for krigføring.¹³⁹ Han deltok i etterfølgekrigene tidlig av, hvor han i år 314 fvt. fikk erfare for første gang rollen kommandør. Knappe to år senere, opplevde han en av sine nederlag, der han tapte ovenfor Ptolamaios I Soter og Selevkos I Nikator ved krigen av Gaza. Demetrios lot ikke dette nederlaget definere han og fortsatte et liv med krigføring som ville være en reise for han med både oppturer og nedturer om hverandre. Demetrios er kjent ved kallenavnet «beleireren», som han har fått i fortjeneste gjennom anerkjennelsen av beleiringene han utførte. De var meget kjent, spesielt gjennom hans inventar av store krigsskip og beleiringstårn.¹⁴⁰ Han virker til å ha vært en meget ambisiøs mann som aldri ble fornøyd, han kunne alltid tenke seg mer suksess, bedre utstyr og større makt. Demetrios var en konge i natur.¹⁴¹

Stratonike var Demetrios sin datter, og ble født innenfor det makedonske styret ved Antigoniddynastiet, styrte senere som dronning i Selevkiderriket. Aleksander den Store var og konge av Makedonia, som ville ha en påvirkning på grunnlaget til de andre dynastiene som ble etablert ved siden av Antigoniddynastiet.¹⁴² Jeg vil nå ta for meg Ptolemeerdynastiet og Selevkiderriket, de to andre stormaktene etter etterfølgekrigene.

4.1.3 Ptolemeerdynastiet i Egypt

I år 323 fvt. kort tid etter Aleksander den Store sin død, dro Ptolamaios I Soter til Egypt, med mål om å ta over makten. Ptolamios var selv født inn i en makedonsk elite familie ved sine foreldre Arsinoe og Lagos, og var også en av Aleksander sine tidligere generaler.¹⁴³ Han hadde fått tildelt rollen som Satrap over Egypt, og delte makten over området med Kleomenes. Alle etterfølgerne til Aleksander fikk hver sin rolle som satrap over ulike områder, hvor Egypt ble sett på som det beste området en kunne bli tildelt.¹⁴⁴ Senere fjernet han Kleomenes, og fikk selvstendig politisk makt over Egypt og begynte sitt arbeid med å bygge opp kongedømmet sitt. Ptolamaios ble offisielt konge av Ptolemeerdynastiet i år 305 fvt., og fikk i en alder av 64 tittelen

¹³⁹ Wheatley (2012) «Demetrios I Poliorketes» i *The Encyclopedia of Ancient History*, 1-3.

¹⁴⁰ Wheatley (2012) «Demetrios I Poliorketes» i *The Encyclopedia of Ancient History*, 1.

¹⁴¹ Plut. Demetr. 20.

¹⁴² «Alexander the Great» (2010) *A Dictionary of the Bible* (2 ed.).

¹⁴³ «Ptolemy I Soter» (2011) *Dictionary of African Biography*.

¹⁴⁴ Hölbl (2000) «Alexander the Great and Ptolemaios I Soter (332-282)» i *A History of the Ptolemaic Empire*, 13.

Faraos.¹⁴⁵ Han styrte Ptolemeerdynastiet frem til sin død omkring år 283 fvt., og var grunnleggeren av den siste formen for en regjerende familie i Egypt i den antikke tidsperiode.¹⁴⁶

Det sosiale og økonomiske grunnlaget i Egypt hadde forblitt den samme innenfor statsmakten siden Perserne styrte over området. I tillegg til dette, hadde Egypt opplevd en gradvis økning av den greske befolkningen helt tilbake til Aleksander den Store sin tid i makt. Spesifikt ved elven Nilen bosatte mange av de greske seg, som førte til en administrasjon styrt av dem, som også førte til at det greske språket ble dominant.¹⁴⁷ Før Ptolemaios ble konge, allerede i tiden han kun var Satrap over det egyptiske området, så Ptolemaios for seg en løsning for å samle det greske og egyptiske folk. Han ønsket å skape en religion, ikke en ny en, men samle egyptiske og greske prester som sammen kunne formidle de religiøse tradisjonene. Han utnyttet fordelene ved at guden Sarapis gikk igjen i begge religionene som et motiv for å samle folket.¹⁴⁸

I sammenligning til de andre dynastiene, klarte det Ptolemeiske riket å beskytte territoriet sitt godt, ved å inneha et godt forsvar samt sterke eksterne krefter. Et problem de traff på var det store arealet riket hadde, i motsetning til Selevkiderriket og Antigoniddynastiet. Dette kunne føre til problemer, da de var avhengig av å ha nok styrker til å beskytte seg med, spesielt for å dekke deres eksterne områder.¹⁴⁹ Det ptolemeiske riket hadde rundt 30.000 menn hvor kun omkring halvparten var gresk-makedonske, det var ikke en stor nok gruppe av greske styrker til at de kunne føle seg trygge på å kunne beskytte områdene sine fra de andre styresmaktene. På den annen side, opplevde det Ptolemeiske riket en økonomi som ga en så stor inntekt at det ikke kunne sammenlignes med de andre styresmaktene, som førte til at de måtte klare å opprettholde en mye større intern infrastruktur. Dette kom også som følge av at mesteparten av befolkningen var lokale, de hadde ikke en eventuell styrke som kunne komme av et mer multikulturelt sterkt samfunn. Dette førte til at det var et tradisjonelt rike som fort kunne beholde deres tusenårs langvarige tradisjoner og kultur, som kunne skape en stopper for videre utvikling.¹⁵⁰

¹⁴⁵ Bevan (1968) «Ptolemaios I. (Soter) (Satrap of Egypt 323-305 B.C. ; King of Egypt, 305 to 283-282 B.C.)» i *The House of Ptolemaios*. 32.

¹⁴⁶ «Ptolemaios I Soter». 2011. *Dictionary of African Biography*.

¹⁴⁷ Hölbl. 2000. «Alexander the Great and Ptolemaios I Soter (332-282)» i *A History of the Ptolemaic Empire*, 25.

¹⁴⁸ Bevan (1968) «Ptolemaios I. (Soter) (Satrap of Egypt 323-305 B.C. ; King of Egypt, 305 to 283-282 B.C.)» i *The House of Ptolemaios*, 45.

¹⁴⁹ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 41.

¹⁵⁰ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 39-42.

Ptolemaios har blitt anerkjent som en av de beste innenfor Aleksander den Store sine etterfølgere, som et resultat av flere ulike faktorer. Gjennom hans 40 år i makten tok han politiske kloke valg, deltok i flere krigføringer, og ikke minst etterlot han seg et kongedømme med et så godt grunnlag at de kunne klare å være selvstyrt. Ptolemaios hadde etablert et fundament som ville holde i 300 år til.¹⁵¹

4.2 Selevkiderriket

I Asia kunne man finne det tredje og siste av de store rikene under Hellenismen, Selevkiderriket, styrt av Selevkos I Nikator. Han var en av de store etterfølgerne til Aleksander den Store, og etablerte Selevkiderriket fra bunn av.¹⁵² Selevkiderriket hadde arvet mest fra imperiet til Alexander, og hadde kontroll over både Lilleasia, Syria og Iran.¹⁵³ Slik man ser på kartet på neste side, var Selevkiderriket et stort dynasti. Det styrte over større geografiske områder enn Antigoniddynastiet og Ptolemeerdynastiet, med et styre som strekte seg over Syria, Lilleasia, og større områder ved østlige Middelhavet.¹⁵⁴ Dynastiet hadde kontroll over Baktria, et kongedømme plassert i dagens Afghanistan, Tajikistan og Uzbekistan.¹⁵⁵ Selevkiderriket styrte fra år 312 fvt. ved Selevkos I Nikator frem til år 63 fvt. da Selevkiderriket falt ned og ble en provins i Romerriket.¹⁵⁶ Det ble nå styrt direkte av romerne. Ett av hovedstedene var Antiokia, etablert i år 300 fvt. av Selevkos, med en plassering kun 24 kilometer unna sjøen, vest for elven Orontes.¹⁵⁷ Antigonos var en kjent konge under oppstarten av Hellenismen. Først etter han mistet sin kontroll i hendene på Selevkos blir oppstarten på Selevkiderriket beregnet.¹⁵⁸ Selevkos har blitt anerkjent gjennom hans kjappe og suksessfulle reise mot makten. År 316 fvt., hadde han en egen rolle som satrap, en guvernør over et område, på lik linje med flere av etterfølgerne til Aleksander.¹⁵⁹

¹⁵¹ Hölbl (2000) «Alexander the Great and Ptolemaios I Soter (332-282)» i *A History of the Ptolemaic Empire*, 29.

¹⁵² «Seleucid» (2015) *A Dictionary of World History* (3 ed.).

¹⁵³ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 43.

¹⁵⁴ «Seleucids» (2010) *The Oxford Encyclopedia of Ancient Greece and Rome*.

¹⁵⁵ «Seleucids» (2010) *The Oxford Encyclopedia of Ancient Greece and Rome*; «Bactria» (2020) *Concise Oxford Dictionary of World Place Names* (6 ed.).

¹⁵⁶ «Seleucids» (2010) *The Oxford Encyclopedia of Ancient Greece and Rome*.

¹⁵⁷ «Antioch» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

¹⁵⁸ Austin (2003) «The Seleukids and Asia» i *A Companion to the Hellenistic World*, 121.

¹⁵⁹ «Satrap» (2010) *A Dictionary of the Bible* (2 ed.).

Figur 2 Selevkiderriket.¹⁶⁰

Selevkiderrikets makt kan i helhet plasseres i hovedtrekk ved Midtøsten, og hadde likhetstrekk med Akamenidedynastiet, som de hadde overtatt.¹⁶¹ Akamenidedynastiet var et dynasti under Perserriket i tiden før hellenismen, som hadde blitt etablert av Kyros den store (559-529 fvt.).¹⁶² Selevkos var gift med den iranske prinsessen Apama før han senere ble gift med Stratonike, sønnen Antiokos var derfor halvt-iransk. Slik knyttet Selevkos et tett bånd med de iranske som sto igjen etter Aleksander ved ekteskapsallianser.¹⁶³

En karakteristikk i den hellenistiske tidsperiode var at konger navnga byer, og Selevkos var ikke et unntak, eksempelvis navnga Selevkos en by etter blant annet Apama. Han navnga også en by etter seg selv, som fikk tittelen Seleukeia. Byen Apamea, navngitt etter Apama, lå geografisk til i nærheten av Seleukeia, og måten en kunne krysse broen kunne være et parallell til deres tilknytning i ekteskap.¹⁶⁴ Selevkos sin utførelse av etablering av byer skapte suksess på flere måter. Ikke bare var resultatet en utvikling av områdene han hadde ansvar for, Selevkos etablerte også en ny befolkning, som ga han en lojalitet tidlig av.¹⁶⁵ Stratonike fikk selv byen Stratonicea oppkalt etter seg fra sin andre ektemann Antiokos. En by han bygde selv som lå sør

¹⁶⁰ Hentet fra Britannica: <https://www.britannica.com/place/Seleucid-Empire>.

¹⁶¹ Sherwin-White (1987) «Seleucid Babylonia: a case-study for the installation and development of Greek rule» i *Hellenism in the East*, 17.

¹⁶² «Achaemenid» (2014) *World Encyclopedia*.

¹⁶³ Sherwin-White (1987) «Seleucid Babylonia: a case-study for the installation and development of Greek rule» i *Hellenism in the East*, 7.

¹⁶⁴ Grainger (1990) «Victor and Organizer (303-298)» i *Seleukos Nikator*, 128.

¹⁶⁵ Grainger (1990) «Victor and Organizer (303-298)» i *Seleukos Nikator*, 131.

for Alabanda, og hadde tidligere vært et sted kalt Idrias.¹⁶⁶ Alabanda var en by som lå i nordre del av Karia, som var en fjellregion som lå sørvest for Lilleasia.¹⁶⁷

En finner også materiale som viser til en annen måte styresmaktene skaffet seg lojalitet fra folket. Selevkiderriket var et nytt etablert dynasti, som ga styresmakten muligheten til å bygge det opp sterkt, noe kunne være krevende, men som også kunne være til fordel da de ikke var låst til eldre tradisjoner og verdier. Det var et større mangfold enn ved de andre styresmaktene, som kunne være en styrke, men også en svakhet da det kunne skape komplikasjoner. Det geografiske området var stort, og ønsket om utvidelse var større, men var det flere folkegrupper og ulike kulturer som levde under ett og samme rike.¹⁶⁸ Hvordan fungerte da Selevkiderriket til tross for problemer som kunne oppstå omkring det store mangfoldet som var? En finner en inskripsjon datert etter Selevkos sin død, med fokus på sønnen hans Antiokos I. Inskripsjonen låter som følger:

Whereas King Antiochus, son of King Seleucus, when he first took over the kingship and adopted a glorious and noble policy, sought to restore the cities of Seleukis, which were beset by difficult circumstances on account of those who were in rebellion, to peace and to their former prosperity, and, marching out against those who attacked his kingdom [...].¹⁶⁹

Inskripsjonen gikk ut på at styremaktene i Selevkiderriket ville bruke makten sin på to ulike måter til folket. Dersom de var lojale, ville de bli belønnet med eksempelvis status og privilegier. På den annen side, om de gikk imot styremaktene kunne de oppleve straff.¹⁷⁰ Dette ga kongen kontroll, men hvor fruktbart det var er vanskelig å vite. De som sto frem som lojale trengte ikke nødvendigvis være enige, de hadde ikke mye valg med mindre de var modige nok til å oppleve straff. Styremaktene hadde ikke legitimitet, som skapte problematikk rundt kontrollen. Selv om de utførte løsninger for å bevare kontroll, lå det på befolkningen under styret å velge om de ønsket å høre på det eller ikke. Det kunne ikke være forventet av dem å legge seg under styremaktene. Kongene kunne og ville utføre ulike handlinger for å styrke sitt eget rykte, men dette hadde i bunn og grunn ikke noe å si for befolkningen. Det utgjorde ikke store forskjellen om kongene prøvde å løse problemet, hvorvidt en var fullstendig lojal lå i om folket ønsket å være det. En ville derfor naturlig ta dette valget på bakgrunn av det som ga

¹⁶⁶ Plin. Nat. 5.29.

¹⁶⁷ «Alabanda» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

¹⁶⁸ Austin (2003) «The Seleukids and Asia» i *A Companion to the Hellenistic World*, 122-123.

¹⁶⁹ OGIS: 219.

¹⁷⁰ Austin (2003) «The Seleukids and Asia» i *A Companion to the Hellenistic World*, 123.

fordeler til en selv. Dette kunne også endre seg om utviklingen av makten førte til noe som var gunstig for folket.¹⁷¹

Selevkiderriket hadde en god økonomisk inntekt ved tilgang på flere varer fra de ulike landene, i tillegg til en god inntekt av sine egne ressurser. Populasjonen til Selevkiderriket var stort, slik som det Ptolemeiske riket, og hadde en befolkning på opptil 50-60 million mennesker. Ja, det hadde størst areal og kontroll over flere land, men bakgrunnen for den høye populasjonen lå i at Selevkiderriket var der flest grekere immigrerte til. Et mangfoldig samfunn blomstret frem, men det kom ikke til uten problemer. På tidspunktet da Selevkiderriket var så stort og mangfoldig, kunne en finne selvstendige makter som skilte seg fra vest til øst. På grunn av dette brukte Selevkiderriket mye energi og tid på å opprettholde et godt internt styre, og en konsekvens av dette var at de da ikke kunne legge like mye fokus i Antigoniderriket og det Ptolemeiske riket. Selevkiderriket hadde en større populasjon på lik linje med det Ptolemeiske riket, men kontrasten en finner var valget Selevkos tok. Tidligere hadde flere giftet seg med iranske kvinner, derav Selevkos valgte å beholde sin, og hadde derfor allerede tidlig en sønn. Hans sønn, Antiokos I styrte på lik linje med sin far, et styre med to konger som styrte felles. Da Selevkos senere ble drept i år 281 fvt. hadde derfor Selevkiderriket en konge som fortsatt var i live, og kunne innsette Antiokos som selvstendig konge uten å oppleve problemer rundt arv av makt.¹⁷²

Militærstyrken til Selevkiderriket var stor og vokste med tiden. Når man kom frem til Antiokos III kunne en finne opptil 80.000 menn innenfor deres militære styrker. Til kontrast fra de andre imperiene var det mange lokale som tjenestegjorde i militæret i tillegg til andre innenfor det mangfoldige samfunnet. Som nevnt var derimot arealet til Selevkiderriket så stort at det var vanskelig å utføre et godt samfunnstyre til tross for tilgjengeligheten av mennesker og militært styrke de hadde. Selevkos så dette problemet og søkte en løsning med å utføre et immigrasjonsprogram for å få enda flere folk til Asia fra Hellas og Makedonia. De hadde allerede mange immigrerte i forhold til de andre rikene, men behovet økte og var mer pressende innenfor Selevkiderriket. En annet karakteristikk innenfor Selevkiderriket var herskerkultur, som en kunne trekke helt tilbake til Alexander den Store sin tid.¹⁷³ En kan finne flere likheter med det Ptolemeiske riket, i form av militær makt og størrelse, og det var viktig å ikke

¹⁷¹ Austin (2003) «The Seleukids and Asia» i *A Companion to the Hellenistic World*, 123-124.

¹⁷² Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 43-49.

¹⁷³ Dette blir tatt opp senere i oppgaven, se kapittel 5.4.1 Herskerkultur, 80-84.

undervurdere Mesopotamia og Syria. Til tross for Selevkiderriket sine individuelle svakheter, var det fortsatt et stort rike med mye makt i sammenligning med de andre dynastiene.¹⁷⁴

En karakteristikk som er viktig å trekke frem for Selevkiderriket var deres militære styrke på bakgrunn av monarkiet. Militæret var en viktig del av makten ved siden av kongen og de han så på som sine nærmeste og tillitsfulle. Kongen var derfor en leder av krig. Han hadde makt over militæret, og militæret spilte en stor makt. Militæret ble brukt mot folket for å samle ressurser og andre materialer en trengte, slik at historien blir en annen når en ser det fra perspektivet til menneskene som lå under styresmakten.¹⁷⁵ Styresmaktene hadde flere måter å holde kontroll på befolkningen innad Selevkiderriket. Som nevnt over utførte de straff eller belønninger til folket om de var lojale eller ikke, og hvordan dette ikke nødvendigvis var det mest fruktbare da folket generelt hadde makt over egne meninger. Det som derfor ble viktig for kongene og andre innenfor styresmakter og eliten, var folkets meninger om dem. Hvilket rykte en hadde ble viktig for å opprettholde kontroll. De kunne derfor velge å utføre meninger og handlinger som de nødvendigvis ikke var enige med, men som sto til smak for befolkningen og ville naturlig få de over til deres side.¹⁷⁶

Ved snakk om Selevkiderriket er det viktig å trekke inn kvinnene. For å få bedre forståelse av Selevkiderriket, dens karakteristikk, styremakter og påvirkning, forsker en ofte på kongene og mennene som styrte og lå under makten. Det er like viktig å kunne se på kvinnene i deres liv, spesielt de relatert til de, og hvilken rolle de kan ha hatt for Selevkiderriket. Stratonike var en av konene til Selevkos I Nikator. Ved siden av Stratonike, er det en kvinnelig figur som gjentatte ganger kommer opp i forskningen på Selevkiderriket, nettopp den tidligere konen til Selevkos, den iranske prinsessen Apama. I år 324 fvt. giftet hun seg med Selevkos I Nikator, og ble en sentral figur i historien på bakgrunn av hennes familie og rolle innenfor Øst-Asia. Apama var datter til Spitamenes. Apama og Selevkos fikk flere barn i sitt ekteskap, blant annet Antiokos I, fremtidig konge og andre ektemann til Stratonike. I sin artikkel «Seleukid Women» fra 2020, trekker Marek Jan Olbrycht frem Apama sin viktige rolle ved etableringen av Selevkiderriket gjennom sitt ekteskap med Selevkos.¹⁷⁷ Hennes familierøtter i Øst-Asia var også viktig, da Apama fikk etablert en autoritet over dette geografiske området.¹⁷⁸ Apama sin

¹⁷⁴ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 43-49.

¹⁷⁵ Austin (2003) «The Seleukids and Asia» i *A Companion to the Hellenistic World*, 124-125.

¹⁷⁶ Austin (2003) «The Seleukids and Asia» i *A Companion to the Hellenistic World*, 125.

¹⁷⁷ Olbrycht (2020) «Seleukid Women» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 173-185.

¹⁷⁸ Olbrycht (2020) «Seleukid Women» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 173-174.

rolle kan ha vært viktigere enn Stratonike, dette betyr derimot ikke at Stratonike ikke spilte en viktig rolle i tidsperioden. De er individer, med ulike roller innenfor etableringen av Selevkiderriket. Apama spilte også en rolle i Stratonike sitt familieliv, da hun først var en av de andre konene til Selevkos, og senere svigermor ved hennes ekteskap med Antiokos I.

Dette var de tre stormaktene under den hellenistiske periode. Antigoniddynastiet hadde røtter fra Makedonia ved Antigonos, den første kongen i dette riket, sin familie. Ptolemeerdynastiet hadde røtter fra Egypt ved Ptolemaios. Og til slutt, den jeg trekker spesifikt frem, Selevkiderriket hadde røtter fra Syria ved Selevkos. Dette var rikene og styresmaktene som karakteriserte den hellenistiske verden helt frem til romerne tok over og endret alt.¹⁷⁹

4.3 Hellenistiske Dronninger

Mange forskere, både kvinner og menn, har forsket på hellenistiske dronninger opp gjennom tidene siden forskningsfeltet ble etablert omkring 1970-tallet. En kan se en majoritet av kvinner som har forsket om kvinner, men det er viktig å trekke inn at det også finnes flere mannlige forskere innenfor dette feltet. Rolf Strootman er en av dem, hvor han i artikkelen «Women and dynasty at the Hellenistic imperial courts» fra 2020 ønsker å fremme kvinnenes viktige rolle innenfor eliten og kongemakten.¹⁸⁰ Kvinnene hadde en sentral plass og mektig rolle. Mennene klarte seg ikke uten kvinnene, de var viktige da det kom til det offentlige ryktet, og hadde også en fot innenfor de politiske aktivitetene som foregikk under makten. Kort fortalt trekker Strootman frem hvor viktig kvinnene var for etableringen av dynastiene under Hellenismen, på bakgrunn av at det var de som kunne føre til en legitimering av kongene. Dette kunne senere medføre at kvinnene ble enda mektigere enn de allerede var.¹⁸¹ Sarah B. Pomeroy, en av de sentrale forskerne i forskningsfeltet fra tidlig 1970-tallet, trekker frem viktigheten av likestilling mellom kjønnene, og hvordan dette var en større årsak til den sterke rollen som lå bak de kongelige kvinnene. En kunne finne kvinnene deltakende i samfunnet på ulike formål, samt sidestilt med mennene ved krigføring. Den tidligere mannsdominerte sfære, var nå tilgjengelig for kvinnene å få plass i, som ikke hadde vært tilgjengelig før.¹⁸²

¹⁷⁹ Bevan (1902) «Antiochus I (Soter)» i *The House of Seleucus*, 145.

¹⁸⁰ Strootman (2020) «Women and dynasty at the Hellenistic Imperial Courts» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 333.

¹⁸¹ Strootman (2020) «Women and dynasty at the Hellenistic Imperial Courts» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 333.

¹⁸² Pomeroy (1984) *Women in Hellenistic Egypt*, xvii-xviii.

I 1932 finner vi det første arbeidet som tar for seg hellenistiske dronninger stående for seg selv. I *Hellenistic Queens* ønsker Macurdy å fremme kvinnene som ikke hadde fått sin egen plass i historien før, da de ifølge Macurdy var veldig viktige og hadde en større makt ved påvirkningen innenfor rollen deres som dronning. De fikk statusen sin som regel gjennom ekteskapsallianser, og bruke den til sin fordel. Kvinnene kunne ha innflytelse innenfor ulike deler av styresmakten, i noen tilfeller også i politikken.¹⁸³

Under Hellenismen spilte kvinner en viktig rolle, i hvilken grad kunne være forskjellige fra område til område. Eksempelvis trekker Elizabeth Carney inn i sin artikkel «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» fra 2012 forskjellen mellom den nordre del av Hellas og Makedonia. Makedonia hadde ikke et tydelig skille mellom offentlig og privat, slik en kan se tydelig i politikken. Kvinner virker ikke til å ha spilt en stor rolle. I motsetning kunne en se i Nord-Hellas hvordan kvinner kunne spille en større rolle.¹⁸⁴ Hellenismen slik vi har sett, førte til tre nye dynastier opprettet i underkant av 50 år etter Alexander den store sin død. Antigoniddynastiet i Makedonia, Ptolemeerdynastiet i Egypt og Selevkiderriket basert i det eldre Persiske imperium – som tidligere nevnt. Et viktig fellestrekk i alle tre, er hvordan alle tre sine grunnlag bygger på makedonsk monarki og tradisjoner. De utviklet seg naturligvis ulikt over tid, likheten ved deres grunnlag kan en uansett se tydelig i sporene til alle tre.¹⁸⁵ For å forklare de Hellenistiske dronningene (de kongelige kvinnene) i sin helhet under Hellenismen, har Carney valgt å inndele de ulike dynastiene og kvinnene innad for å forklare forskjellen i hvilken grad av makt de hadde.¹⁸⁶ Nedenfor har jeg lagd en tabell ut ifra poengene til Carney, for å tydeliggjøre inndelingen hun argumenterer for:

Antigoniddynastiet	Selevkiderriket	Ptolemeerdynastiet
Lite makt	Mer makt	Mest makt
Lite synlig	Mer synlig	Mest synlig

¹⁸³ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 1.

¹⁸⁴ Carney (2012) «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 304.

¹⁸⁵ Carney (2012) «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 313.

¹⁸⁶ Carney (2012) «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 314.

Hvordan forklarer Carney sin inndeling av kvinnene i de ulike dynastiene? På den ene siden legger Carney vekt på kongelige kvinner i Antigoniddynastiet, og deres grad av usynlighet under politikken og utfordringene som kom opp. Dette er ikke noe vi vet for sikkert, Carney mener derimot at det er en større sjanse for at de kongelige kvinnene har hatt lite makt i Antigoniddynastiet da en ikke kan finne spor av forsøk på drap imot de kongelige kvinnene, spesifikt de i nært forhold med de kongelige menn. Videre trekker Carney inn Selevkiderriket, hvor en kunne finne en større påvirkningskraft hos de kongelige kvinner, i motsetning til kvinnene i Antigoniddynastiet. De kongelige kvinnene hadde mulighet til å være *regent*.¹⁸⁷ Det ville si at kvinnene kunne ta over ansvaret til kongen, som kunne forekomme i flere situasjoner ved eksempelvis at kongen var mindreårig og ikke klar for å ta ansvaret rollen innbefattet seg, eller om han ikke var tilgjengelig for å utføre sin plikt.¹⁸⁸ De kunne stå bak sin sønn, og ha innflytelse på hans fremtidige valg dersom ulike situasjoner og utfordringer oppsto. På den motsatte siden av Antigoniddynastiet, legger Carney frem Ptolemeerdynastiet. De kongelige kvinnene hadde størst grad av makt. Deres rolle kunne innbefatte å være til beskyttelse for de som styrte, i tillegg til å ha en stemme da det kom til arvestrid som oppsto.¹⁸⁹ Tittelen *dronning* var såpass bred at det hørte ikke kun til kvinner definert under rollen dronning, kongelige kvinner som eksempelvis deres ugifte døtre kunne ha samme tittel.¹⁹⁰

De tre store dynastiene hadde alle et grunnlag skapt fra monarki, noe som kunne tilsi kvinner, på linje med menn, kunne ha en rolle innenfor påvirkning av et dynasti sin makt og deres samfunn. En ser en tydelig forskjell i hvilken grad de kongelige kvinnene kunne spille en rolle i de ulike dynastiene. Carney ønsket å legge vekt på hvordan kvinner og deres tittel, rolle og makt eksisterte under hellenismen. Selv om en kunne finne forskjeller i de ulike dynastiene, kunne en ikke se vekk ifra at de kongelige kvinnene faktisk hadde en påvirkning innenfor makten.¹⁹¹

Når en ser på de hellenistiske dronningene i de tre ulike rikene, trekker Pomeroy frem i sin bok *Women in Hellenistic Egypt: From Alexander to Cleopatra* fra 1984 at en kan ikke se vekk ifra de makedonske dronningene når en går i dybden på dronninger i noen av rikene, da

¹⁸⁷ Carney (2012) «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 314.

¹⁸⁸ «Regent» (2022) *A Dictionary of Law (10 ed.)*.

¹⁸⁹ Carney (2012) «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 314.

¹⁹⁰ Dette vil bli tatt opp senere i oppgaven, se kapittel 5.3.1 Tittelen *Dronning / Basilissa*, 70-72.

¹⁹¹ Carney (2012) «Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition» i *A Companion to Women in the Ancient World*, 314.

de var tydelig dominante.¹⁹² Dette kom på bakgrunn av at Alexander den store sitt tidligere kongedømme før skapelsen av de nye hadde makedonske verdier og tradisjoner, som påvirket de andre styresmaktene.¹⁹³ De makedonske kvinnene spilte en stor rolle ved overgangen fra den klassiske tidsperiode til den hellenistiske ved endringene og utviklingene innenfor det sosiale, politiske og kulturelle. Ifølge Pomeroy, var de makedonske kvinnene definisjonen på den nye, hellenistiske kvinnen.¹⁹⁴

Carney har lagt vekt på de makedonske dronningene som de med minst makt i de ulike dynastiene, mens Pomeroy vektlegger hvor viktige de var for overgangen til Hellenismen. De makedonske dronningene virker til å ha spilt en stor rolle for den klassiske tiden før Hellenismen, men har blitt overgått av de andre dynastiene som oppsto ved Hellenismen og Alexander sine etterfølgere. Pomeroy vektlegger at det største problemet bak dronningens rolle måtte bli definert som en privat rolle, da det ikke hadde en rolle innenfor det offentlige. Det er og vanskelig å definere det private hvor ens individuelle personlighet er avgjørende, hvor begge varierer. Det var derfor ikke en definisjon på hva det ville si å være en typisk dronning.¹⁹⁵ Kvinnene tok på seg ledende roller i Hellenismen. De vokste opp med historier om blant annet Olympias og Eurydice, og måtte derfor ta på seg et ansvar. Ikke være passive som andre kvinner, derav greske, for å overleve og ta vare på barna sine måtte de ta standpunkt. De kom til å bli de fremtidige dronningene i Hellenismen. Pomeroy forteller det slik: «That they were Macedonians as well as members of a ruling monarchy made an important difference to other women in the Hellenistic World».¹⁹⁶ Det var debatt omkring de ulike hellenistiske dronningene i de ulike rikene, men det var tydelig at de makedonske dronningene spilte en stor rolle ved sin påvirkning, slik de makedonske gjorde i helhet etter kongedømmet til Aleksander den Store falt sammen og skapte nye dynastier.

Carney viser til i sin artikkel «Being royal and female in the early Hellenistic period» fra 2011, at makedonske kvinner kan ha hatt en innflytelse ved etableringen av de ulike dynastiene.¹⁹⁷ Grunnlaget ved alle dynastiene kan vi se har blitt påvirket fra det tidligere makedonske kongedømme som var ved Aleksander den store, slik at det kan være en sannsynlighet for at de makedonske kvinnene innenfor eliten kan ha spilt en rolle. Ifølge Carney finnes det lite informasjon om dette innenfor forskningsfeltet, slik at det er vanskelig å vite mer

¹⁹² Pomeroy (1984) *Women in Hellenistic Egypt*, 3.

¹⁹³ Dette er tatt opp tidligere ved introduksjon av de tre dynastiene, se 30-39.

¹⁹⁴ Pomeroy (1984) *Women in Hellenistic Egypt*, 3.

¹⁹⁵ Pomeroy (1984) *Women in Hellenistic Egypt*, 11.

¹⁹⁶ Pomeroy (1984) *Women in Hellenistic Egypt*, 11.

¹⁹⁷ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic period» i *Creating a Hellenistic World*, 200.

om elitekvinnene og deres makt.¹⁹⁸ Hellenistiske kvinner i helhet fikk makt gjennom sin rolle som dronning ved ekteskap, eller ved å være en del av eliten, gjennom familien en var født i eller giftet inn i.

Macurdy tar også opp samme poeng i sin bok, hvor hun viser til elitekvinnene sin mulighet til å innta rollen regent.¹⁹⁹ De kunne ta over ansvaret til kongen for en midlertidig periode, eksempelvis ved at kongen var mindreårig og ikke hadde muligheten til å ta ansvaret rollen omfattet enda.²⁰⁰ I den hellenistiske periode kunne muligheten oppstå dersom kongen ikke var tilgjengelig som et resultat av krigføring, noe som ofte kunne være tilfellet. En annen mulighet for kvinnene var å styre på lik linje med kongen, men dette virker ikke til å ha vært like normalisert. Ifølge Macurdy, kunne de hellenistiske kvinnene innenfor eliten ha en større makt innenfor dynastiene, da mulighetene for å påvirke styresmaktene og samfunnet åpnet seg.²⁰¹

¹⁹⁸ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic period» i *Creating a Hellenistic World*, 200.

¹⁹⁹ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 1.

²⁰⁰ «Regent» (2022) *A Dictionary of Law (10. ed.)*.

²⁰¹ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 1.

5 Dronning Stratonike

Del 5 er hovedanalysen i oppgaven, og er delt opp i fire kapitler, med Stratonike i ulike deler av hennes liv, med ulike roller. Det første kapitlet, vil se på Stratonike sin familie, og introdusere foreldrene hennes, og gi innblikk i familien hun ble født inn i. Dette kan gi et innblikk i røttene til Stratonike, ved å se hva som karakteriserte foreldrene hennes, og hvor de selv kom fra, som ville påvirke Stratonike sin plass i samfunnet. Det andre kapitlet vil se på Stratonike som brud, et liv der hun ble gift gjennom ekteskapsallianser. Her vil jeg trekke frem en kjent antikk fortelling om henne, og analysere bakgrunnen for hennes rolle som brud. Det tredje kapitlet vil gå videre på Stratonike som dronning, og se på rollen hun hadde i Selevkiderriket, og hvilken makt og påvirkning hun kan ha hatt i riket. Det fjerde og siste kapitlet vil omhandle Stratonike som gudinne, hvor jeg vil se nærmere på Stratonike sin innflytelse innenfor det religiøse og guddommelige, og hvordan hun ble fremstilt i antikke kilder.

Hva får vi vite om Stratonike og hennes rolle i Selevkiderrikets første femti år ved å se henne i lys av de ulike delene av hennes liv? Forhåpentligvis vil drøftingen av Stratonike gi oss et innblikk i hvilken makt hun kan ha hatt i de ulike rollene hun hadde gjennom sitt liv.

5.1 Stratonike sin familie

Første kapittel fokuserer på Stratonikes familie, med særlig vekt på hennes foreldre. Ved å få innsikt i hvem foreldrene hennes var, kan vi forstå de omgivelsene Stratonike ble født inn i. Dette kan ha påvirket hennes personlighet og de rollene hun senere inntok i livet. Hennes valg og handlinger kan også ha vært påvirket av hennes familierøtter. Å få en generell oversikt over menneskene som har hatt en påvirkning i hvem Stratonike var, er til fordel ved drøfting av Stratonike i helhet. Foreldrene hennes kommer også senere til syne i andre deler av hennes liv, som vi vil se på i et senere kapittel. Kapitlet vil være todelt. Den første inndelingen vil ta for seg Phila, Stratonikes mor, og den andre vil fortelle om Demetrios, Stratonikes far. Jeg vil se på foreldrene hennes og gjennom antikke kilder og forskning vise til hva som karakteriserte dem, og hvilken rolle de spilte under den hellenistiske verden.

5.1.1 Phila, Stratonike sin mor

Stratonike sin mor var Phila, datter til Antipater, og hennes far var Demetrios Poliorketes. Vi har tidligere sett rollen hennes far Demetrios og bestefar Antigonos spilte ved byggingen av

dynastiet under oppstarten på hellenismen.²⁰² Hvem var hennes mor Phila? Elizabeth Carney har hatt fokus på Phila i sin artikkel fra 2020, «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes.»²⁰³ Artikkelen retter søkelys mot Phila spesifikt, og tar opp hvem hun var, og hvilken rolle hun hadde. Vi finner også Phila i antikke litterære verk, eksempelvis ved Plutark sin *Life of Demetrius*.²⁰⁴ Phila har blitt en anerkjent kvinne fra Hellenismen. Ifølge Carney var hun den første kongelige kvinnen som fikk tildelt tittelen *basilissa*.²⁰⁵ Jeg vil komme tilbake til hva som står bak tittelen senere.²⁰⁶

Phila hadde hatt sin egen rolle og påvirkning i sitt liv. Gjennom hennes far Antipater ble hun gift flere ganger, der alle var gjennom ekteskapsallianser som ville være til fordel for Antipater.²⁰⁷ Rundt år 320 fvt. ble Phila gift med Demetrios I Poliorketes. Hun var en av flere koner til Demetrios. Til tross for dette ble hun sett som den viktigste, og opplevde den største æren. Dette kom som følge av hvem hennes far var, den store generalen Antipater, men også fra hennes tidligere ekteskap. Phila hadde vært gift med Kraterus før, som var en av Aleksander den store sine etterfølgere. Kraterus hadde et godt rykte innenfor Makedonia.²⁰⁸ Phila hadde et godt offentlig rykte ved hennes familierøtter og status. Lukian forteller videre litt om bakgrunnen for dette ekteskapet. Phila var mye eldre enn Demetrios, og Demetrios giftet seg med henne på grunnlag av en plikt han måtte følge. Respekten for sin kone Phila var lav. Demetrios var kjent for å ha flere koner, i tillegg til å ha koner på siden. Til kontrast fra Phila sitt gode offentlige rykte, førte Demetrios sine handlinger til å gi han selv et dårlig et.²⁰⁹

Carney tar opp dette poenget og utdyper det i sin artikkel. Carney forteller hvordan Phila hadde et godt offentlig rykte, men ble offentlig hånliggjort av sin egen ektemann på grunn av at Demetrios mente hun var for gammel. Phila hadde vært i to tidligere ekteskap, og var derfor eldre enn hennes siste ektemann. De fikk barn og en arving til tronen, som viser at selv om deres ekteskap var basert på allianse, utførte hun sine plikter i dette forholdet.²¹⁰ I sin bok *Hellenistic Queens* fra 1932, viser Macurdy til Phila sin kjærlighet for Demetrios, en mann så

²⁰² Dette er blitt tatt opp tidligere, se kapittel 4.1.2 Antigoniddynastiet i Makedonia, 30-32.

²⁰³ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 45-57.

²⁰⁴ For mer informasjon om Lukian, se kapittel 3.2.2 Analyse av antikke litterære verk, 22-23.

²⁰⁵ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 45.

²⁰⁶ For mer informasjon, se kapittel 5.3.1 Tittelen *Dronning / Basilissa*, 70-72.

²⁰⁷ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 48-51.

²⁰⁸ Plut. Demetr. 14.

²⁰⁹ Plut. Demetr. 14.

²¹⁰ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 53.

vakker at fremmede måtte snu seg for å se på han en andre gang.²¹¹ Carney utdyper ikke dette videre. Det er ikke informasjon i kildene som viser til hvilke følelser Phila hadde for Demetrios, så en vet ikke Phila sitt perspektiv på ekteskapet.

Demetrios på den andre side, var kjent som etterfølgeren som var glad i og hadde kjærlighet for kvinner, gjerne flere på en og samme tid. Han hadde en sterk lojalitet til sin familie, som ifølge Macurdy kunne trekkes tilbake til forholdet han hadde med sine foreldre. Phila var den eneste konen til Demetrios over noen år, og ifølge Macurdy kan ha vært fornøyd med posisjonen hun hadde som dronning og mor til Demetrios sine barn, og så vekk ifra elskerinnen hans.²¹² Selv om Demetrios kanskje ikke elsket henne, og kunne oppføre seg respektløst mot Phila, fikk hun gjennom dette ekteskap en rolle som dronning ved oppstarten på den hellenistiske tidsperiode, som kunne gi henne muligheten til makt.

Av alle hans koner virker det som Phila kan ha hatt beste rykte blant offentligheten, og var eneste med tittel og kult dedikert til henne. Phila var også mor til det som var satt til å bli den fremtidige kongen, og hadde derfor naturlig en viktig rolle og plass i Demetrios sitt liv.²¹³ Disse kultene kan ha vært parallelle med de dedikert til Demetrios, hennes ektemann og Antipater, hennes far. Carney fremmer hvordan Phila sin viktige rolle skyldes at hun var sin fars datter og sin ektemanns kone, men at det fortsatt er viktig å trekke frem at hun hadde en egen individuelle plass og rolle som påvirket samfunnet.²¹⁴

Hvilken rolle kan det være snakk om? Carney viser til en Phila som har og tar ansvar. En kvinne som tør å stå frem og utgjøre en forskjell i den grad hennes rolle tillatte det. Carney trekker frem Phila sitt arbeid for rikets militære styrker som et eksempel.²¹⁵ Phila hjalp hæren ved å dekke deres behov, og klarte å håndtere de som skapte trøbbel. Dette kunne resultere i et mer stabilt og rolig forhold mellom de ulike medlemmene av de militære styrkene, som kjempet så tett oppå hverandre og delte telt i lag. Hun tok og ansvar for deres familie, både ved å betale for bryllupene til kvinnelige familiemedlemmer av soldatene, men og ved å få friheten tilbake til de som hadde vært i fare.²¹⁶ Macurdy trekker også frem denne siden av Phila, og viser til

²¹¹ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 61.

²¹² Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 61-62.

²¹³ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 51.

²¹⁴ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 48-51.

²¹⁵ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 52-53.

²¹⁶ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 52-53.

hennes gode hjertet og store sympati som skilte seg ut fra andre.²¹⁷ I moderne forskning diskuterer Carney for at dette synet på Phila har endret seg, det er blitt meget minimalisert, hvor Phila istedenfor blir vektlagt som en kvinne som var avhengig av sin mann Demetrios, og hadde behov for han.²¹⁸

Et viktig poeng Carney trekker frem er Phila sin rolle i Demetrios sin suksess. Som datter til Antipater, fikk Demetrios en større fordel gjennom sitt ekteskap med Phila. Bakgrunnen for hans suksess i å overta Makedonia var ikke hans fortjeneste, fokuset vektlegges på Phila. Hun var grunnen til Demetrios sin suksess. Demetrios krigførte og gjennomgikk både vinn og tap gjennom etterfølgekrigene. Han spilte en rolle selv i dem, men en kan ikke skyve vekk Phila, som ved å være hans kone spilte en viktig rolle gjennom deres ekteskapsallianse.²¹⁹ Macurdy forteller om hvordan Philas visdom og store hjerte var ulikt alt man hadde sett i dronninger før henne og gjorde henne mer populær hos folket. Hun hadde gode intensjoner og ønsket å utføre det beste hun kunne med makten hun hadde.²²⁰

Omkring år 287 fvt. ble ekteskapets slutt, etter Phila tok selvmord med gift.²²¹ Plutark forteller det kom som et resultat av hvordan Demetrios hadde nådd bunn i sin krigføring og sendt til eksil, hvor han få år senere døde.²²² Phila hadde gjennom sitt liv spilt en rolle og hatt en egen påvirkningskraft på det hellenistiske monarkiet. Phila demonstrerte en kvinne som var nødvendig for det politiske styremaktene. Kongelige kvinner, slik som Phila, var nødvendig for menn med ønske om å bli legitimert som konge og ta over tittelen. Hun var også hennes far datter, der i år 323 fvt. hadde flere kjennskap til Antipater i motsetning til Aleksander. Carney oppsummerer poenget hennes slik: «Phila, in a limited way, perpetuated the authority and persona of her father, but also theirs».²²³

En finner lite informasjon om Phila i antikke kilder. Gjennom det lille som kommer frem ved Plutark, kan vi se at Phila var en kvinne som hadde påvirkning og makt. Man kunne også se et tomrom i litteraturen etter hun fødte sine barn, etter Stratonike kom til verden, for så å dukke opp igjen ved enden av hennes liv. Phila er heller ikke den av de hellenistiske

²¹⁷ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 59.

²¹⁸ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 52-53.

²¹⁹ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 55-57.

²²⁰ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 66.

²²¹ Plut. Demetr. 44-45.

²²² Plut. Demetr. 45.

²²³ Carney (2021) «The first basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes» i *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*, 57.

dronningene det er mest forsket på. Selv om hun kanskje ikke var den største og viktigste, kan vi se at hun bidro til påvirkningen av makten og dens suksess, i tillegg til å bidra med eget individuelt arbeid. Som Stratonike sin mor, kan dette ha skapt en ramme for hvordan Stratonike selv levde sitt liv i ekteskap og som dronning. Videre skal vi se på Demetrios, Stratonike sin far. Flere vil nok argumentere for at han er den mer viktige eller mektige av Stratonike sine foreldre. Jeg ønsket derimot å trekke frem Phila først, da hun var en mektig kvinne, og kan ha skapt et rammeverk for å overføre dette til sin egen datter. Macurdy avslutter selv med å fortelle at Phila var den beste makedonske dronningen som var, spesielt basert på hvordan verdiene hennes ble overført til sønnene hennes som ved sine roller som konge og løytnant viste en lojalitet som kunne spores tilbake til deres oppvekst med Phila som mor. Hun forteller hvordan «All her children rose up and called her blessed».²²⁴

5.1.2 Demetrios, Stratonike sin far

Vi har nå fått et innblikk i hvem moren til Stratonike var. Hvem var hennes far? Demetrios var en av de store under begynnelsen av den hellenistiske tidsperiode, og kommer frem i de antikke verkene til Plutark, Lukian, Appian og Valerius, og er en sentral del av forskningsfeltet om hellenismen i nyere tid. Demetrios Poliorketes levde omkring år 336-283 fvt., og var sønn til Antigonos I Monofthalmos.²²⁵ Antigonos var blant kretsen til Aleksander den Store, og hadde hatt kontroll over Frygia før Aleksander døde.²²⁶ Geografisk var Frygia en antikk region vest for Anatolia, i dagens Tyrkia.²²⁷ Demetrios var bedre kjent ved kallenavnet *Poliorketes*, som også sto for «Beleireren», et navn han fikk fordi han slo til i flere byer under etterfølgekrigstiden, deriblant Egypt og Rhodos.²²⁸ Det er derimot viktig å bemerke at han feilet gjentatte ganger, og man kan derfor lure på hvorfor han er blitt så kjent for dette kallenavnet.²²⁹ Demetrios Poliorketes startet på bunn, men klatret seg oppover. Det er viktig å legge vekt på ordet *tok*, da han fikk sin egen militære styrke til å proklamere han som konge av Makedonia.²³⁰

Ironisk nok har ikke Demetrios levd opp til sitt anerkjente kallenavn. Han oppnådde mye i sin tid, men feilet også mye, og opplevde flere nederlag som førte til enden på hans liv.

²²⁴ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*, 69.

²²⁵ «Demetrius I» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

²²⁶ «Antigonos I» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

²²⁷ «Phrygia» (2020) *Concise Oxford Dictionary of World Place Names* (6 ed.).

²²⁸ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 32-33.

²²⁹ For diskusjon rundt kallenavnet «Beleireren», se Bugh (2006) «Hellenistic Military Developments» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 283-285.

²³⁰ Adams (2006) «The Hellenistic Kingdoms» i *The Cambridge Companion to Hellenistic World*, 30-33.

Demetrios vokste opp i Frygia.²³¹ Senere i år 322 fvt., i kun en alder av 14, flyktet han og hans familie til Antipater på grunn av Perdikkas.²³² Dette var kort tid etter Aleksander den Store sin død, da kaoset blant hans etterfølgere og kampen for makt hadde sin oppstart. Kun knappe to år senere, i en alder av 16, ble Demetrios satt opp i et ekteskap med en eldre kvinne ved navn Phila, slik vi har sett på i forrige del. Hun var datteren til Antipater, og bakgrunnen for dette ekteskapet var rent politisk. De fikk flere barn sammen, en sønn ved navn Antigonos II Gonatas og datteren Stratonike.²³³

Demetrios blir beskrevet som en vakker og høy mann med unike karakteristikk. Med en intimiderende personlighet, hadde han en mulighet til å både inspirere folket og skape en frykt hos dem. Demetrios levde et luksuriøst liv, som en prins like glad i alkohol som i nydelige detaljer og gjenstander.²³⁴ Pat Wheatley og Charlotte Dunn prøver å kartlegge hvem han var i kapitlet «The Young Demetrius Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger* fra 2020.²³⁵ De trekker også frem Demetrios sin kjærlighet for det ekstravagante. Det tyder da til å ha vært en fremtredende karakteristikk ved han, som kan ha preget dynastiet han senere endte opp med makt i.²³⁶ En vet lite om barndommen til Stratonike sin far. I historien er han blitt mest dokumentert etter år 307 fvt. Bakgrunnen for dette, var at året markerte da han tok over Athen. Demetrios var født i Makedonia, og i motsetning til hans far, virker det ikke til å være mye dokumentert om hans mor. Det vi vet er at hun var født innenfor eliten og var tidligere gift med Antigonos sin bror.²³⁷ Det har oppstått en egen fortelling omkring dette, som bygger på usikkerheten rundt Demetrios sine familierøtter, og hvorvidt han var sønnen til Antigonos. Det spredte seg rykte om at faren hans var Antigonos sin bror istedenfor, slik at han ikke var Antigonos sin sønn, men nevø istedenfor.²³⁸ Plutark er en av de som har skrevet om fortellingen, og skriver det slikt:

But some have it that Demetrius was not the son, but the nephew of Antigonus; for his own father died when the boy was quite young, and then his mother immediately married Antigonus, so that Demetrius was considered to be his son.²³⁹

²³¹ Wheatley (2012) «Demetrius I Poliorcetes» i *The Encyclopedia of Ancient History*, 1.

²³² Wheatley (2012) «Demetrius I Poliorcetes» i *The Encyclopedia of Ancient History*, 1.

²³³ Wheatley (2012) «Demetrius I Poliorcetes» i *The Encyclopedia of Ancient History*, 1.

²³⁴ Plut. Demetr. 2.

²³⁵ Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrius Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 9-25.

²³⁶ Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrius Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 13.

²³⁷ Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrius Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 9-10.

²³⁸ Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrius Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 9-10.

²³⁹ Plut. Demetr. 2.1.

Hvorvidt fortellingen stemmer eller ikke, kan en ikke vite. Wheatley og Dunn er skeptiske til hvor historisk fortellingen er, da den ikke var så utbredt.²⁴⁰ Dette kan jeg si meg enig i, det er et rykte som går igjen, som ikke kan stadfestes historisk. Det en kan vite, er at Demetrios ble født inn i en elitefamilie, og ville på grunn av dette ha muligheten for en fremtidig makt.

Demetrios gikk i sine fars fotspor. Båndet mellom Antigonos og Demetrios var sterkt, da Demetrios virker til å ha sett opp til sin far. Plutark forteller at det ikke bare var på grunn av makten Antigonos hadde, men fra en genuin kjærlighet for sin far, og viser til en hendelse som viser til dette: «On one occasion, when Antigonos was busy with an embassy, Demetrius came home from hunting; he went up to his father and kissed him, and then sat down by his side just as he was, javelins in hand.»²⁴¹ Faren til Demetrios, Antigonos, spilte en stor rolle i Lilleasia, da han fra årene 333-323 fvt. dominerte regionen, og var en stabil beskytter av Makedonia. Wheatley og Dunn trekker frem sannsynligheten for at Demetrios vokste opp med en makedonsk utdanning, på lik linje med andre makedonere.²⁴² Det kan være bakgrunnen for interessen Demetrios fikk for militæret og krigføring. Videre legger de frem hvordan Aleksander den Store var rollemodellen til Demetrios da han var ung, en han så opp til og ble inspirert av, selv om han endte opp med å bli kjent som den mest mislykkede iblant etterfølgerne hans.²⁴³ Demetrios vokste opp i et miljø sterkt preget av asiatisk kultur, i motsetning til Aleksander. Vi vet ikke hvordan miljøet påvirket Demetrios, men det er ikke usannsynlig at det kan ha påvirket han og hans verdier.

Lise Hannestad skrev også en bok i 2020, *Nicator Seleucus I and his empire*, som retter seg mot Selevkos, en annen av de store under samme tid som Demetrios. Vi vil komme tilbake til hvem Selevkos var, og hvilken rolle han spilte i Stratonike sitt liv i neste kapittel. Selevkos spilte en rolle ved enden på livet til Demetrios, hvor Hannestad trekker frem nettopp forholdet mellom Demetrios og Selevkos.²⁴⁴ På slutten av sitt liv levde Demetrios fanget av sin tidligere allierte og svigersønn, Selevkos I Nikator. Antigonos prøvde å få sin far ut av fangenskap ved å ofre seg selv til Selevkos.²⁴⁵ Plutark forteller dette handlingsforløpet slikt:

When Antigonos learned of his father's capture, he was deeply distressed, put on mourning apparel, and wrote to the other kings and especially to Seleucus himself, supplicating him,

²⁴⁰ Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrios Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 9-10.

²⁴¹ Plut. Demetr. 3.1.

²⁴² Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrios Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 12.

²⁴³ Wheatley og Dunn (2020) «The Young Demetrios Poliorcetes» i *Demetrius the Besieger*, 12-13.

²⁴⁴ Hannestad (2020) *Nicator Seleucus I and his empire*.

²⁴⁵ Hannestad (2020) *Nicator Seleucus I and his empire*, 73-75.

and offering to surrender to him whatever was left of his own and his father's possessions, and above everything else volunteering to be a hostage himself for his father.²⁴⁶

Dette kan vise til at kjærligheten Demetrios opplevde å ha med sin egen far kunne ha påvirket verdiene hans, og vært noe han ønsket å dele videre. Dette kan ha skapt et sterkt bånd i familien til Demetrios. Stratonike som selv var hans datter, kan ha opplevd samme kjærlighet fra en far, i tillegg til å ha hatt en sterk påvirkningskraftig mor. Hvorvidt Demetrios delte samme kjærlighet for sin datter som hos sin sønn, vet vi ikke. Vi kan derimot se at Stratonike viser til en lojalitet til familien hun var født inn i og ikke giftet inn i. Dette skal vi se på senere i kapittel 5.3.²⁴⁷

Antigonos la også frem alle sine fars verdisaker så Selevkos kunne få de. Selevkos slet med å ta et valg på hvordan han skulle løse dette problemet. Flere andre, derav eksempelvis Lysimakos, ga også tilbud til Selevkos for å holde Demetrios vekk ifra tronen. Holde Demetrios vekk ifra makt. Plutark forteller at det gikk så langt til at Lysimakos lovde Selevkos en stor sum penger om han fikk Demetrios drept.²⁴⁸ Selevkos hadde allerede Lysimakos på sin dårlige side, og da Lysimakos viste den hevngjerrige og voldelige siden av seg selv, førte dette kun mer til at Selevkos ikke ville utføre handlingen på bekostning av Demetrios. Demetrios forble derfor i fangenskap, og kunne sluppet fri om det kom fra hans datter Stratonike, og daværende ektemann Antiokos. Demetrios forble i fangenskap i tre år, frem til døde som 55 åring.²⁴⁹ Demetrios sin siste tid blir fortalt slik: «little by little, he came to have the greatest indifference and aversion to these sports, took eagerly to drinking and dice, and spent most of his time at these.»²⁵⁰ Demetrios ble mest sannsynlig deprimert ved enden av sitt liv i fangenskap, som resulterte i hans død kun noen få år senere. Hva Stratonike visste om dette, eller hva hun tok stilling til under diskusjonen rundt hennes far sitt fangenskap, vet vi ikke. Hvorvidt Antiokos var involvert, vet vi heller ikke.

Ifølge Plutark ble asken hans transportert til Hellas i en urne av gull og gitt til hans sønn Antigonos. Han ble videre begravd i Demetrias, som lå på de egeiske øyer.²⁵¹ Begravelsen ble holdt underveis på båtreisen, hvor det også var livvakter som beskyttet urnen, som var dekorert med fargen lilla og kongens diadem.²⁵² Demetrios sitt liv var luksuriøst og ekstravagant fra

²⁴⁶ Plut. Demetr. 51.2.

²⁴⁷ For mer informasjon, se kapittel 5.3.3 Stratonike i inskripsjoner, 76-79.

²⁴⁸ Plut. Demetr. 51.3.

²⁴⁹ Plut. Demetr. 52.

²⁵⁰ Plut. Demetr. 52.

²⁵¹ Plut. Demetr. 53.

²⁵² Plut. Demetr. 53.

begynnelse til slutt. I løpet av få år, i tiden fra 287-283 fvt. hadde dermed Stratonike mistet begge sine foreldre.

5.2 Stratonike som brud

Vi har nå sett på hvem foreldrene til Stratonike var, to mektige personer som spilte en betydelig rolle ved starten av den hellenistiske periode. Stratonikes foreldre, som formet henne og muligens la grunnlaget for hennes status og verdier, kan ha hatt en stor innflytelse på hvilken retning hennes liv tok. Etter å ha fått et grunnlag for familien Stratonike var født inn i, vil jeg gå videre og rette fokus på Stratonike. Som vi kommer til å se, har Stratonike vært en del av ikke bare ett, men to ekteskap i løpet av hennes liv. Hva var rollen til Stratonike som brud? Kapittelet vil ha fire underdeler. De to første vektlegger ekteskapene til Stratonike og skiller de ved hennes første ekteskap med Selevkos, og hennes andre ved Antiokos. Den tredje inndelingen vil ta opp muligheten for kongelig propaganda på bakgrunn av ekteskapene. Siste inndeling vil utdype diskusjonen og vektlegge de politiske motivene bak ekteskapene. Hva kom ekteskapene av, og hvilken rolle hadde Stratonike som brud?

5.2.1 Stratonike og Selevkos

Stratonike inngikk sitt første ekteskap omkring år 300 fvt. med Selevkos I Nikator, som en følge av en allianse skapt mellom Selevkos selv og Stratonike sin far Demetrios Poliorketes.²⁵³ Dette var Stratonike sitt første ekteskap og ble feiret i Syria ved Selevkiderriket. Selevkos derimot, hadde tidligere vært gift med den persiske prinsessen Apama.²⁵⁴ Ekteskapet som ville vise seg å være gunstig både for Selevkos og Demetrios og var med på å skape en sterkere allianse.

Selevkos ble født omkring år 358-353 fvt. Han er en av generalene til Aleksander den Store og spilte en stor rolle i etterfølgekrigene og oppstarten av de nye rikene.²⁵⁵ I sin artikkel «Seleukid Women» fra 2020, trekker Olbrycht frem vendepunktet for Selevkos etter slaget ved Ipsos i år 301 fvt.²⁵⁶ Det resulterte i en endring i makten og styrkene, slik at Selevkos sin daværende politikk ikke kunne fortsette.²⁵⁷ Stratonike og Selevkos sitt ekteskap var et resultat

²⁵³ «Stratonice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

²⁵⁴ Plut. Demetr. 31.3.

²⁵⁵ «Seleucus» (2014) *World Encyclopedia*.

²⁵⁶ Olbrycht (2020) «Seleukid Women» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 174.

²⁵⁷ Olbrycht (2020) «Seleukid Women» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 174.

av det geo-politiske maktspeillet etter Aleksander den Store sin død. Plutark forteller hvordan Ptolemaios og Lysimakos hadde slått seg sammen i en allianse gjennom ekteskap der Lysimakos giftet seg med en av Ptolemaios sine døtre fra Ptolemeerdynastiet, slik at Selevkos prøvde selv å finne en løsning sammen med Demetrios, Stratonike sin far, som var innenfor styresmaktene i Antigoniddynastiet.²⁵⁸ Han var Selevkos sin tidligere fiende, og ved å skape en allianse, kunne han styrke makten sin imot de andre dynastiene og skaffe seg flere fremtidige arvinger. Selevkos tok selv et initiativ til å møte Demetrios og kom med forslaget om et mulig ekteskap med Stratonike.²⁵⁹ Alliansen var ikke bare et gode for Selevkos som ble kvitt en tidligere fiende, den var nødvendig for han.

Slik endte Selevkos opp med å bli Stratonike sin første ektemann, og i år 300/299 fvt. dro derfor Demetrios personlig til Syria på sin flåte for å delta i feiringen.²⁶⁰ Vi vet ikke om Stratonike var med moren sin Phila på dette tidspunktet, da en finner de tidligste spor av Stratonike først etter hun ble gift. Hannestad forteller i sin bok at det er sannsynlig Phila var sammen med Stratonike, og selv tok henne med til Syria.²⁶¹ Hun tar ikke dette poenget videre, slik at en kan ikke vite eksakt hvor Stratonike var på dette tidspunktet. Plutark viser til i sitt verk at Phila, på tidspunktet ved ekteskapet til Stratonike og Selevkos, var med Demetrios.²⁶² Hvorvidt hun var med Demetrios fra begynnelsen av reisen, eller møtte han underveis, vet vi ikke. Hvordan Stratonike ankom Syria, har vi og ingen informasjon om. Det er lite dokumentert om Stratonike og Phila på dette tidspunktet, hvordan de ankom Syria vet vi ikke, men siden Demetrios krigførte mye i tidsperioden, er det sannsynlig Phila møtte han underveis og tok med seg Stratonike. Det kan vise til et eventuelt nært bånd mellom mor og datter, og en oppvekst som kan ha påvirket Stratonike sitt grunnlag som kunne spilt en rolle i hvordan hun ville senere håndtere de ulike rollene hun kom til å få.

Alliansen gjennom ekteskapet kom antagelig av Selevkos sin frykt for å bli styrt av andre makter, og ville gi mulighet til å videreutvikle sine styrker på lik linje som de andre dynastiene for å ha sjanse til å videre øke sin makt. Selevkos ønsket en allianse med Antigoniddynastiet, hvor vi kan se at Stratonike ble brukt for å inngå alliansen gjennom ekteskap med hennes far Demetrios. Hun hadde ikke nødvendigvis et valg, og en kan ikke vite om hun simpelthen godtok det eller strittet imot. Gjennom historien sin fortelling av dette

²⁵⁸ Plut. Demetr. 31.3.

²⁵⁹ Plut. Demetr. 31.3.

²⁶⁰ Plut. Demetr. 31.3-4.

²⁶¹ Hannestad (2020) *Nicator Seleucus I and his empire*, 69.

²⁶² Plut. Demetr. 32.1.

ekteskapet og alliansen, virker det ikke til å tyde på at det var et ekteskap bygd på kjærlighet. Stratonike sine følelser om valget faren hennes tok, er derfor umulig å vite sikkert.

Ekteskapsalliansen medførte fordeler for begge parter, da det var hell for Demetrios i hans daværende vanskelige situasjon etter å ha opplevd flere nedturer i hans krigsløp. Hannestad trekker frem hvor fruktbar alliansen var for Selevkos, siden han kunne slå seg sammen med de makedonske og på den måten styrke sin egen makt.²⁶³ Det var derfor en positiv overraskelse for Demetrios å inngå ekteskapsalliansen selv om Selevkos var hans tidligere fiende, da han selv møtte oppturer og nedturer i løpet av sitt liv.²⁶⁴ Plutark viser til hvordan Demetrios ønsket å møte Selevkos personlig, og hvordan de brukte mye tid sammen i perioden, uten noen form for sikkerhet ved vakter.²⁶⁵

Etter Selevkos sitt ekteskap med Stratonike ble relasjonen mellom Demetrios og Selevkos styrket, da en ny ekteskapsallianse kom til hvor Demetrios giftet seg med Ptolemais, datteren til Ptolemaios.²⁶⁶ Det var et turbulent forhold den påfølgende tiden, da Selevkos krevde goder fra Demetrios. Først krevde han at Demetrios skulle overgi Kilikia til han, noe Demetrios ikke godtok. Selevkos sto på sitt, og i sinne kommanderte han Demetrios til å gi fra seg områdene Sidon og Tyre istedenfor, noe Demetrios heller ikke godtok, da han mente han ikke måtte betale for alliansen med Selevkos.²⁶⁷

Daniel Ogden trekker frem en viktig detalj i sitt arbeid ved Stratonike og Antiokos, nettopp hva som lå bak for strukturen ved et endt ekteskap i tidsperioden.²⁶⁸ Etter et endt ekteskap, var det normalt i den hellenistiske verden at kvinner gikk tilbake til sin egen familie, og sto bak sin far igjen.²⁶⁹ Stratonike ble overgitt til sin stesønn av hennes egen ektemann, noe som kunne tyde på at hennes far, Demetrios Poliorketes, sine rettigheter ikke ble tatt alvorlig. Samtidig førte avgjørelsen til å tydeliggjøre markeringen av alliansen, da Stratonike forble i den Selevkidiske familien. Ogden vektlegger også at Demetrios kan ha vært fornøyd med avgjørelsen, selv om det ikke ble utført på den tradisjonelle måten.²⁷⁰ Interessene innenfor Antigoniddynastiet ville bli overført til Selevkiderriket, og resulterte i å bli opprettholdt også tiden etter. Stratonike og Selevkos sitt ekteskap kunne beskytte de makedonske rettighetene,

²⁶³ Hannestad (2020) *Nicator Seleucus I and his empire*, 69.

²⁶⁴ Dette er blitt tatt opp tidligere, se kapittel 4.1.3 Antigoniddynastiet i Makedonia, 32.

²⁶⁵ Plut. Demetr. 31.4-32.1.

²⁶⁶ Plut. Demetr. 32.3.

²⁶⁷ Plut. Demetr. 32-33.

²⁶⁸ Ogden (2017) «Antiochus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 211-212.

²⁶⁹ Ogden (2017) «Antiochus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 211-212.

²⁷⁰ Ogden (2017) «Antiochus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 211-212.

som ville bli videreført til fremtidige generasjoner. Det var uvanlig at en slik hendelse ble utført slik Selevkos gjorde. Han satt seg selv først og tok ikke hensyn til Demetrios, hans allierte. Selv om Demetrios opplevde en uheldig situasjon, ser en ikke spor av at dette var noe som var negativt for han. Det kan tyde på at han selv kan ha vært fornøyd med avgjørelsen Selevkos tok, da ekteskapet mellom Stratonike og Antiokos ville styrke riket og beholde de makedonske interessene.

En kan heller ikke vite Stratonike sine tanker og meninger omkring Selevkos sin avgjørelse ved å gi henne vekk til sin egen stesønn, dette finner vi ikke spor av i de antikke kildene. Om hun ikke hadde et valg, tyder det på et brudd på hennes rettigheter, da hun ikke hadde mulighet til å trekke seg tilbake og stå bak sin far igjen. Hun kunne oppleve å bli kuttet vekk fra sin egen familie hun var født inn i. Til og med etter Stratonike ble gift, finner vi inskripsjoner fra tidsperioden som viser til at hun valgte å fremme seg selv på bakgrunn av hennes egen familie, og ikke hennes nye familie som hun fikk ved ekteskap. Dette vil jeg komme tilbake til i kapittel tre, ved Stratonike som dronning.²⁷¹

Stratonike bar Selevkos (minst) en datter, men ekteskapet varte ikke særlig lenge. En tid senere ble Demetrios informert om at hans datter Stratonike, gift med Selevkos, ble gitt videre til hennes stesønn Antiokos av Selevkos selv. Stratonike hadde allerede en datter med Selevkos ved navn Phila. Fortellingen er fra antikke kilder, og har generelt blitt kjent som en kjærlighetshistorie i forskningslitteraturen.²⁷² Det er essensielt å undersøke hvordan og hvorfor fortellingen oppstod. Jeg vil gå nærmere inn på kjærlighetshistorien i neste del hvor jeg ser på ekteskapet mellom Stratonike og Antiokos.

5.2.2 Stratonike og Antiokos

Kun noen år senere inngikk Stratonike et nytt ekteskap med Antiokos, Selevkos sin sønn og hennes egen stesønn. I de antikke kildene finner vi en kjærlighetshistorie basert på dette ekteskapet. Videre forskning i nyere tid har vist at det er mer komplekst, og at det kan ligge flere ting bak den gjenfortalte historien om Antiokos sin håpløse kjærlighet for sin stemor Stratonike.

²⁷¹ For mer informasjon, se kapittel 5.3.2 Stratonike sin rolle som dronning, 73-75.

²⁷² Hannestad (2020) *Nicator Seleucus I and his empire*, 69-71.

Stratonike giftet seg med sin egen stesønn Antiokos. Stratonike ble presentert som dronning, på lik linje som Antiokos ble presentert som konge.²⁷³ Det er på bakgrunn av dette ekteskapet en av de mest kjente historiene som omhandler Stratonike fremkommer. En kjærlighetshistorie om henne og stesønnen Antiokos I. En historie om en håpløs, tragisk kjærlighet en stesønn kan ha til sin stemor. Den blir gjenfortalt i forskjellige antikke kilder, og har fortsatt fått mye oppmerksomhet når en i moderne forskning har tatt opp Stratonike. Ifølge Daniel Ogden har fortellingen hatt påvirkning på den vestlige tradisjonen fra 1600-1800-tallet, med stor innflytelse gjennom kunst.²⁷⁴ Ved siden av hennes ekteskap med Selevkos, er dette noe av det eneste vi finner om Stratonike i litterære kilder: Plutark, Appian og Lukian.²⁷⁵

Alle de antikke kildene har diskusjoner om Stratonike, men hovedfortellingen er om menn. Plutark sin *Life of Demetrius* legger vekt på Demetrios, faren til Stratonike og Appian's *The Syrian Wars* har fokus på Selevkos, Stratonike sin første ektemann. Lukian skiller seg ut ved å ha den syriske gudinne som hovedpunkt. Dette er et viktig poeng å trekke frem, da Stratonike ikke får et eget fokus, en egen plass i historien. En gjentakelse en kan finne i de antikke verkene er kjærlighetshistorien bak ekteskapet til Stratonike og Antiokos. Hva blir vi fortalt, og hvilken rolle kan Stratonike ha spilt?

Vi begynner med å se hvordan kjærlighetshistorien bak Antiokos og Stratonike fremkommer. Utspillet er meget likt og viser til flere av de samme hendelsene og opplevelsene til personene innad historien. Slik forteller Plutark handlingsforløpet:

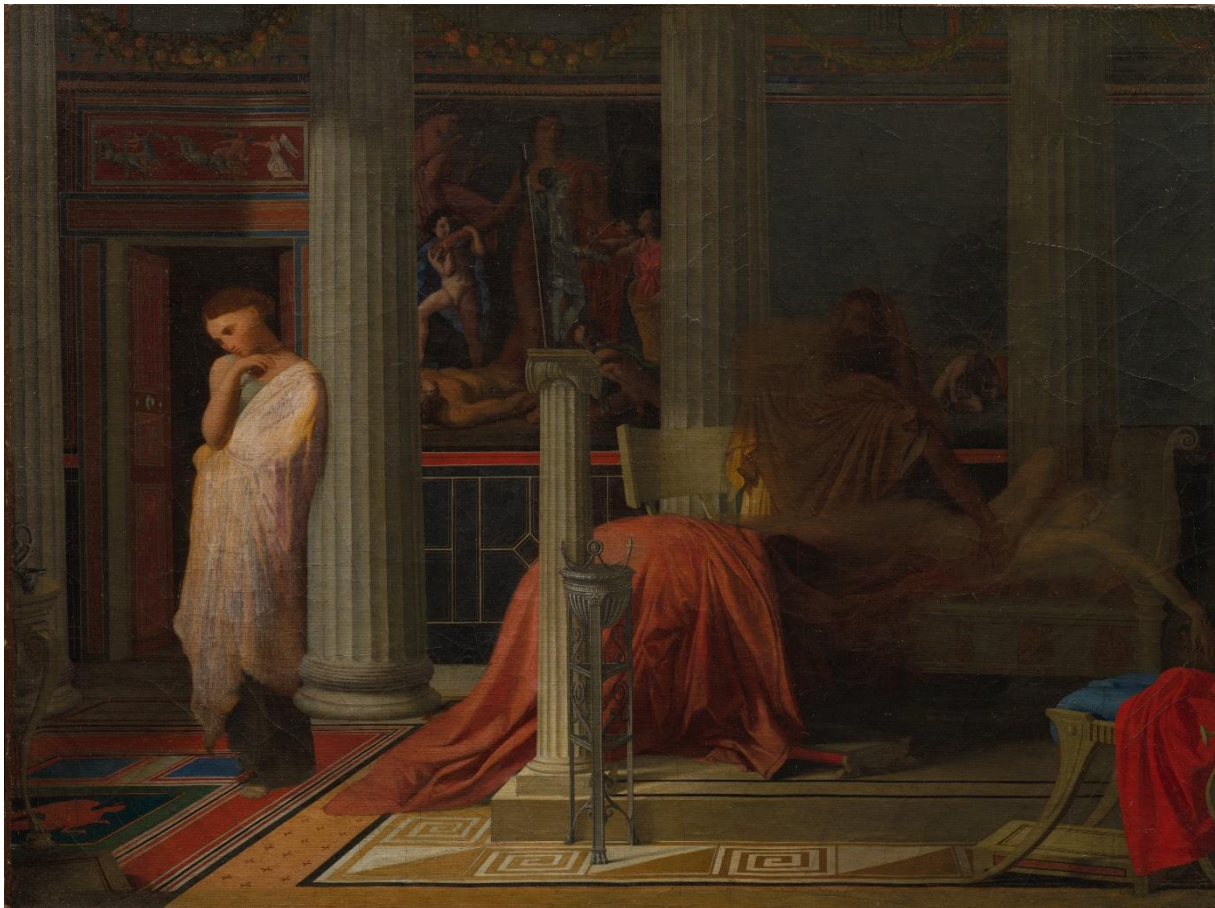
For it came to pass, as it would seem, that Antiochus fell in love with Stratonice, who was young, and was already mother of a little boy by Seleucus. Antiochus was distressed, and resorted to many means of fighting down his passion, but at last, condemning himself for his inordinate desires, for his incurable malady, and for the subjugation of his reason, he determined to seek a way of escape from life, and to destroy himself gradually by neglecting his person and abstaining from food, under pretence of having some disease.²⁷⁶

²⁷³ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 36.

²⁷⁴ Ogden (2017) «Antiochus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 207.

²⁷⁵ Plutark, *Life of Demetrius*; Appian, *The Syrian Wars*; Lukian, *De dea Syria*.

²⁷⁶ Plut. Demetr. 38.2

Figur 3 «Antiochus and Stratonice» av Jean-Auguste-Dominique Ingres, c. 1838.²⁷⁷

Historien fortelles som en kjærlighetsfortelling, der Antiokos faller håpløst for sin stemor. Han følte på skam, og søkte en vei ut da han ikke ønsket å leve. Videre blir vi introdusert til Erasistratus, legen som hadde ansvar for Antiokos. Erasistratus kom fort frem til bakteppet for sykdommen til Antiokos, nettopp kjærlighet. Han observerte derfor Antiokos i håp om å finne ut hvem som var grunnen bak Antiokos sine sterke følelser. For å komme frem til et svar, lot han kvinner i hoffet komme innom hver dag, mens han observerte eventuell endret atferd hos Antiokos. Først da Stratonike kom inn, så han en tydelig endring ved Antiokos. Han begynte å rødme og svette, stemmen hans ble hakkete og pupillene utvidet seg, og hjertet hans slo hardt.²⁷⁸ Dette var tydelige tegn på at en er tiltrukket eller forelsket i noen, som gjorde at Erasistratus lett kunne konkludere med at det var Stratonike som var mottakeren for Antiokos sin kjærlighet.

Historien utløper seg ganske likt i Appian's *The Syrian Wars*, hvor Erasistratus konkluderte kjapt med at sykdommen til Antiokos ikke var en fysisk, men en psykisk

²⁷⁷ Hentet fra The Cleveland Museum of Art. Clevelandart.org/art/1966.13.

²⁷⁸ Plut. Demetr. 38.4.

sykdom.²⁷⁹ Appian vektla og at kjærlighet var vanskelig å skjule. Følelser viser seg uansett hvor hardt en prøver å skjule det ved å ha satt en maske foran folk.²⁸⁰ Antiokos sine følelser ville på et tidspunkt bli funnet ut av, uansett hvor mye viljestyrke han brukte for å holde sin kjærlighet tilbake, og skjule en følelse som kunne bli sett på som *forbudt*. Senere kan en se en utvikling av ekteskapsallianser til å inngå familiemedlemmer, på begynnelsen av den hellenistiske tidsperiode var dette derimot ikke blitt normalisert enda.²⁸¹

Lukian og Appian fortsetter historien med Erasistratus og valget han tok i å ta opp det han hadde observert med Selevkos. En samtale han synes var vanskelig å ta opp, og fremme på riktig måte.²⁸² Selevkos får vite om funnene til Erasistratus, og ble informert fra legen at det umulig å helbrede hans sønn. I begge verk opplever Selevkos å reagere emosjonelt sterkt, og Appian forteller at han uttrykte sorgen sin til den grad han ropte ut.²⁸³ Hvorvidt det gikk til den grad han gråt vet vi ikke. Som vi blir fortalt i de antikke kildene opplevde Selevkos uansett overveldende følelser for sin sønn. Videre følger vi Erasistratus og hans lille, hvite løgn som han forteller Selevkos. Han valgte å trekke det frem som om Antiokos var forelsket i hans egen kone, som ifølge Plutark førte til at Selevkos reagerte med å bringe opp lojaliteten mellom han og legen Erasistratus. Antiokos var Selevkos sin arving, en han sterkt ønsker å beholde. Selevkos var villig til å gi opp sitt eget kongedømme, så sterke følelser hadde han for sin sønn.²⁸⁴ I både Appian og Lukian betrodde Selevkos seg til lojaliteten og vennskapet mellom han og Erasistratus, da han ønsket at Erasistratus skulle gi vekk sin kone til sin sønn, en sønn som har holdt sine følelser så mye tilbake at det har gått utover helsen hans. Gjennom å oppnå sympati hos legen, ønsket han å redde sin sønn.²⁸⁵

Før vi går videre i historien om Antiokos og Stratonike i Appian og Plutark, ønsker jeg å trekke inn Lukian sitt verk *De dea Syria*, som og tar opp kjærlighetshistorien.²⁸⁶ I motsetning til Appian og Plutark som trekker frem samtalen mellom Selevkos og Erasistratus, der det virker som Selevkos hadde en mer truende atferd mot legen. Selevkos hintet til en mulighet for at

²⁷⁹ App. Syr. 10.59.

²⁸⁰ App. Syr. 10.59.

²⁸¹ For mer informasjon om ekteskap innad familie: Hopkins (1980) «Brother-Sister Marriage in Roman Egypt» i *Comparative Studies in Society and History*, 22(3), 303-354; Huebner (2010) «'Brother-Sister' Marriage in Roman Egypt: a Curiosity of Humankind or a Widespread Family Strategy?*/» i *Journal of Roman Studies*, 97, 21-49.

²⁸² Plut. Demetr. 38.3-5.

²⁸³ App. Syr. 10.59.

²⁸⁴ Plut. Demetr. 38.7.

²⁸⁵ App. Syr. 10.60.

²⁸⁶ Lukian, *De dea Syria*.

Erasistratus ville bli lite populær i sitt yrke, noe Erasistratus mente var en skandaløs uttalelse.²⁸⁷ Måten Selevkos hintet mot legen sitt yrke, kan være truende ved at det var et direkte angrep på Erasistratus. Selevkos indirekte fortalte legen at dersom han ikke oppga sin kone til sønnen hans, ville Selevkos ta hevn ved å ødelegge karrieren og livet hans. Dette trenger ikke være sant, det kan være noe Selevkos uttrykker som desperat etter å redde sin sønn, og heller tiltrekke seg legen ved å gi han en følelse av at det er hans plikt som en innenfor hans profesjon å utføre det kongen ønsker.

Det er interessant hvordan historien hadde ganske likt forløp i de ulike antikke verkene, men at det også er små detaljer eller hendelser som skiller seg fra hverandre og skaper en annen atmosfære rundt fortellingen. I Plutark og Appian blir Selevkos fremstilt som en som desperat ønsker hjelp fra en han ser på som en venn på linje med en lege. I motsetning ser vi i Lukian en mer truende atferd. Selevkos er desperat etter å redde sin sønn, en følelse som fremstilles på forskjellige måter av de antikke historikerne.

Erasistratus endret så strategi og trakk frem Selevkos sin egen kone Stratonike, som var den faktiske grunnen til Antiokos sin sykdom. Dette gjorde han med et formål om å se reaksjonen til Selevkos, før Selevkos fikk vite at det var den egentlige sannheten bak. Appian forteller at Selevkos sin reaksjon da han fikk høre dette ikke var annet enn positiv.²⁸⁸ Han var lykkelig over nyheten, og var bestemt på å overtale ikke bare sin sønn, men også Stratonike, som var hans daværende kone. Appian legger frem hvordan dette var vanskelig for Selevkos å utføre, hvorpå han til slutt oppnådde målet sitt.²⁸⁹ I Appian blir det fortalt at Selevkos ville stå frem som et godt eksempel på en far, en som var snill og ønsket det beste for sin sønn.²⁹⁰ Antiokos hadde gått gjennom mye smerte som Selevkos mente var ufortjent. Derfor lovt Selevkos å gi vekk sin egen kone til sin sønn, om det var tilfellet at Antiokos var forelsket i henne.²⁹¹ Selv om fremstillingen er forskjellig i de tre verkene, tyder alle på et sterkt bånd av kjærlighet mellom far og sønn, men det kan også være bygget på en trygg fremtid for Selevkiderriket hos Selevkos. Selevkos var avhengig av å ha en arving som kunne ta over, og bringe frem nye generasjoner og videreføre et stabilt rike ved deres makt.

Så langt har vi sett at Appian og Plutark sine forløp av historien om Antiokos og Stratonike er meget like. Det er en detalj ved historien som skiller historikerne sin fremstilling

²⁸⁷ Luc. Syr. D. 18.

²⁸⁸ App. Syr. 10.61

²⁸⁹ App. Syr. 10.61.

²⁹⁰ App. Syr. 10.60.

²⁹¹ App. Syr. 10.60.

av fortellingen, nettopp hvordan Selevkos blir fremstilt i hans valg etter han har bestemt seg for å gi bort Stratonike. I Plutark blir det fortalt at Selevkos samlet en folkeforsamling, og deklarererte sitt ønske om å føre Stratonike og Antiokos i ekteskap, og gjøre Antiokos kongen av øvre Asia.²⁹² Selevkos la vekt på at sønnen hans var submissiv og fulgte hans ordre, og skulle derfor ikke ha noe imot dette ekteskapet.²⁹³ Selevkos var dog bestemt på at dette ekteskapet skulle bli inngått. Hva så med Stratonike, som ble gitt bort til sin egen stesønn? Ifølge Plutark, la Selevkos også press på Stratonike i situasjonen.²⁹⁴ Hvis Stratonike skulle motsette seg ekteskapet, ønsket Selevkos at hans nærmeste og mest betrodde skulle støtte henne og påvirke hennes mening. De skulle overbevise henne om at dette var det riktige valget, da det var den beste avgjørelsen for både kongerikets velferd og kongens egen interesse.²⁹⁵

Slik ble ekteskapet til, ifølge Plutark. Det er en mulighet for at Stratonike på dette tidspunktet opplevde en situasjon med tvang. Selevkos var bestemt på at dette ekteskapet skulle bli til uansett hva. Ved å bruke hans nærmeste for å overbevise Stratonike, hans kone, til å gå inn i et nytt ekteskap med sin stesønn, kan dette vise til at Stratonike potensielt ikke var klar over at hun ikke hadde noe valg. Hvis hun skulle motsette seg, og Selevkos forsøkte å manipulere henne gjennom andre, ville hun bli påvirket av makt og politiske hensyn. Bli overbevist om at ekteskapet mellom henne og Antiokos ville være positivt for Selevkiderriket. Det interessante er at vi ikke vet om hun strittet imot eller ikke, Plutark viser ikke til Stratonike sine tanker og handlinger omkring ekteskapet med sin egen stesønn. Det faktum at Plutark trekker frem hvordan Selevkos hadde en plan for hvordan å håndtere sin kone og sønn i situasjonen, betyr at Stratonike spilte en aktiv rolle, i det minste til en viss grad.

Hvordan foregår så handlingsforløpet i Appian etter Selevkos har valgt å innføre dette nye ekteskapet mellom sin sønn og kone? Måten Selevkos tar opp valget om å gi vekk sin kone blir vist på en annerledes måte enn i Plutark. Breebart er en forsker som har rettet sitt fokus mot talen og dens mottaker, og forskjellen vi finner ved Plutark og Appian i sin artikkel fra 1967.²⁹⁶ Plutark skrev at Selevkos samlet sitt folk, mens i Appian samlet Selevkos sin hær.²⁹⁷ Selevkos legger frem at han var blitt såpass gammel på dette tidspunktet, i tillegg til at utviklingen av imperiet hadde nådd et punkt der han ønsket å dele opp makten og styret. Som en av de mest suksessfulle etterkommerne av Alexander den Store, der Selevkiderriket hadde nådd en

²⁹² Plut. Demetr. 38.8.

²⁹³ Plut. Demetr. 38.8.

²⁹⁴ Plut. Demetr. 38.9.

²⁹⁵ Plut. Demetr. 38.9.

²⁹⁶ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonice» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 154-164.

²⁹⁷ App. Syr. 10.61.

størrelse som var vanskelig å holde oversikt over på en egenhånd, ønsket han å gi over noe av styret til sin sønn Antiokos og tidligere kone Stratonike. Selevkos tok til sin hær, og fremmet at han ønsket at hæren som hadde stått ved hans side siden Alexander den Store, skulle stå bak hans valg innenfor fordeling av makt. Selevkos prøvde å treffe følelsen av lojalitet hos sin hær, ved å legge vekt på at det var Selevkos som sto bak utviklingen av riket og det makten hadde ført til for hæren.²⁹⁸

Det var en smart avgjørelse av Selevkos å introdusere det slik for sin hær, for å sikre en mer positiv reaksjon da han skulle ta opp det nye ekteskapet til Stratonike og Antiokos. Ekteskapet var viktig for Selevkos siden det kunne bringe frem fremtidige generasjoner for Selevkiderriket, og skape en trygg og stabil fremtid for makten.²⁹⁹ Avslutningsvis fremmer Selevkos sin makt, sin rolle som konge:

And I charge you that none of the customs of the Persians and other nations is more worthy of observance than this one law, which is common to all of them, 'That what the king ordains is always right.'³⁰⁰

Selevkos hadde autoritetsrolle, som indikerte at ekteskapet ville bli til uansett hva hans sønn og kone tenkte omkring det. Tidligere i fortellingen så vi kjærligheten Selevkos hadde for sin sønn, men det viser at det var like viktig, om ikke mer, at ekteskapet ble til for Selevkiderrikets makt. Dette virker å ha vært enda viktigere for Selevkos, da vi ser på alle fordelene han kunne få ut av det, kan vi ikke se bort ifra at følelsene til Selevkos slik de blir fremstilt kanskje ikke stemte. At det kunne vært en del av grunnlaget for en eventuell dekkhistorie.

Breebart trekker selv frem sannsynligheten for kongelig propaganda, da Appian og Plutark sin fremstilling av tilknytningen mellom kjærlighetshistorien og Antiokos som konge likestilt med sin far var en usannsynlig kobling.³⁰¹ Breebart utdyper dette ved å fortelle at kjærlighetshistorien var nødvendig for at Selevkos skulle oppleve godene han fikk som et resultat, ikke bare ved sønnen sin status og makt, men og sitt eget rykte og status hos folket.³⁰² Sympatien som ble fremmet var også til fordel for Selevkos, det var en vinn-vinn situasjon. Han opparbeidet seg et godt rykte som far og styrket den makten han allerede hadde.

²⁹⁸ App. Syr. 10.61.

²⁹⁹ App. Syr. 10.61.

³⁰⁰ App. Syr. 10.61.

³⁰¹ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonice» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 154.

³⁰² Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonice» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 154-55.

I kontrast, ser man i Appian sitt verk at Selevkos la vekt på hæren sin, og styrket valget sitt ved å fremme rollen han hadde som konge. Hæren er under Selevkos, og må utføre det han som konge avgjør etter lovverket. Hæren reagerte positivt på Selevkos sin tale til dem.³⁰³ De begynte å klappe og rope til Selevkos. Ikke bare var han Alexander Den Store sin beste etterfølger, han var også den beste faren en kunne ha. Selevkos sin avgjørelse om å føre Stratonike og Antiokos i ekteskap, demonstrerte en styrke i hans karakter som ikke ville ha oppnådd samme effekt gjennom fysisk handling.³⁰⁴ Selevkos videreførte loven på sin egen sønn og Stratonike i tillegg til sin hær, og slik ble ekteskapet til Stratonike og Antiokos til.³⁰⁵

I både Plutark og Appian fortsetter handlingen ved Selevkos sin tale, hvorpå talen går ut til forskjellige folkegrupper i de to antikke verkene. Fokuset er ulikt i de to, målet til Selevkos er det samme. Antiokos og Stratonike skal bli gift. Som konge er Selevkos sin avgjørelse noe sønnen og konen hans må følge, uansett om det er en lov eller ikke. Om Antiokos og Stratonike hadde noe imot ekteskapet, vet vi ikke noe om, men det fremmes uansett både i Plutark og Appian hvordan Selevkos var bestemt på at ekteskapet skulle bli til. Ifølge Plutark ville Antiokos følge sin far, kongens ordre, og Stratonike skulle bli overbevist om hun sto imot. Ved Appian måtte Antiokos og Stratonike følge ordren til kongen, de lå under lovverket på lik linje med Selevkos sin hær. Breebart diskuterer dette i sin artikkel ved å vise til at talen beskrevet i Plutark sitt verk viser til at folket måtte ta avgjørelsen hans slik den sto, hvor på den andre side i Appian måtte Stratonike og sønnen eventuelt bli overtalt.³⁰⁶ Talen til Selevkos fremmet på forskjellige måter i Appian og Lukian, men det er tydelig Stratonike og Antiokos uansett ikke hadde noe valg, på lik linje med de andre mottakerne. Det fascinerende er hvor lite vi vet om hva hennes andre ektemann og stesønn, Antiokos, tenkte og følte. Historien bygges på hans kjærlighet, men på grunn av mangel på informasjon om tiden etter og hans tanker og følelser omkring selve ekteskapet, får jeg en mer kritisk holdning.

Kjærlighetshistorien dukker også opp i Lukian sitt verk *De dea Syria*.³⁰⁷ Samme handlingsforløp som i Plutark og Appian ved Antiokos sin håpløse kjærlighet for stemoren Stratonike, som viser seg ved Erasistratus sin observasjon av Antiokos.³⁰⁸ Samme fokus trekkes frem, alle historiene om Stratonike i de tre ulike antikke historikerne viser til henne ved den

³⁰³ App. Syr. 10.61.

³⁰⁴ App. Syr. 10.61.

³⁰⁵ App. Syr. 10.61.

³⁰⁶ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonice» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 156-57.

³⁰⁷ Lukian, *De dea Syria*.

³⁰⁸ En forskjell en kan finne her er hvordan fokuset er på at Antiokos ikke opplever «smerte» i den forstand vi ser på det som fysisk; «He is possessed by love and madness.» Se Luc. Syr. D. 18.

romantiske fortellingen. En interessant detalj ved Lukian er at han har skrevet enda en fortelling som tar for seg Stratonike i samme verk, historien om Stratonike og Kombabus.³⁰⁹ Dette er en historie som er spesifikk for Lukian, og derfor ikke står som en sterk historisk kilde. Jeg vil komme tilbake til fortellingen om Stratonike og Kombabus i kapittel 5.4.³¹⁰

Valerius Maximus tar også kort for seg kjærlighetshistorien om Stratonike og Antiokos i sitt verk *Memorable doings and sayings*, volum 1. I bok 5, del 7, har Maximus en del med fokus på familie. I «7. Of the love and indulgence of parents to children» har han en egen, kort del om Stratonike, Antiokos og Selevkos.³¹¹ Handlingsforløpet er likt som i de andre antikke verkene, forskjellen ligger i hvordan Leptines, en astrolog blir trukket fram som helten i historien i motsetning til Erasistratus. Maximus forteller det slik:

At once he told Seleucus, who did not hesitate to turn his wife, who was very dear to him, over to his son, regarding the latter's falling in love as the work of Fortune but crediting to his modesty his readiness to conceal that love to the point of death.³¹²

Det ble fremmet en kjærlighet og nært bånd mellom far og sønn. Detaljen om at konen til Selevkos var kjær for han, er en liten detalj, men en jeg ønsker å legge vekt på. Ikke bare viser Selevkos en kjærlighet for sin sønn, også sin kone har han en kjær plass for. Maximus går ikke noe i dybden på historien, eller Selevkos, Antiokos og Stratonike, det eneste han viser til er Selevkos sin kjærlighet både for sin kone Stratonike og sønn Antiokos.

I helhet finner en mange referanser til fortellingen om Stratonike og Antiokos. Fokuset er gjentatte ganger på Antiokos og hans sykdom, Stratonike selv spiller en ganske passiv rolle i historien. Hennes betydning ser ut til å være knyttet til rollen som stemor, snarere enn hennes individuelle egenskaper. De forskjellige referansene kan være ulike når det kommer til doktoren, hvem som er *helten* i historien og Antiokos sin sykdom og hvordan den kommer frem og hvordan han kan bli frisk. Stratonike på en andre siden har en birolle i historien. En vet lite om Stratonike i fortellingen, og en kan ikke vite om hun gjengjeldte følelsene for Antiokos eller ikke. Fokuset er ikke på Stratonike som et individuelt menneske. Hun kommer frem på grunn av hennes liv som brud, gjennom sine ekteskap.

³⁰⁹ Luc. Syr. D. 19-27.

³¹⁰ For mer informasjon om fortellingen, se kapittel 5.4.3 Stratonike og Kombabus, 88-91.

³¹¹ Val. Max. «Of the love and indulgence of parents to children» i *Memorable doings and sayings* vol. I, bok 5, 7e.1., oversatt av Bailey, D. R. S. (2000), 529-31.

³¹² Val. Max. «Of the love and indulgence of parents to children» i *Memorable doings and sayings* vol. I, bok 5, 7e.1., oversatt av Bailey, D. R. S. (2000), 531.

Historien blir fortalt av antikke og moderne historikere først og fremst som en kjent historie på grunn av Selevkos. Fokuset lå på avgjørelsen til Selevkos ved å gi fra seg sin kone Stratonike til sin sønn, og Antiokos sin *sykdom* bak hans kjærlighet. Stratonike spiller en rolle grunnet hennes ekteskap med både Selevkos og Antiokos, hun får ikke noe eget fokus, og informasjonen vi får om Stratonike kommer frem gjennom andre sitt perspektiv. Det er interessant hvordan de antikke litterære verkene som beskriver kjærlighetshistorien, fremhever den kjærligheten en far kunne ha for sin sønn. Det er ikke kun fokus på kjærligheten Antiokos har for sin stemor Stratonike, det er også et klart fokus på kjærligheten Selevkos har til sønnen Antiokos. Det kan for meg virke som den er viktigere enn Antiokos sine følelser, som egentlig er hendelsesforløpet til historien i helhet. Hva er bakgrunnen for dette fokuset på far-sønn kjærligheten? Om ekteskapet hadde blitt til, ville Selevkos bare kommet godt ut av det. Dette vil jeg komme tilbake til i neste del, da jeg ønsker å gå mer i dybden på kjærlighetshistorien som en mulig *dekkhistorie*.

5.2.3 Kongelig Propaganda?

Eran Almagor trekker frem i sin artikkel «Seleukid Love and Power: Stratonike I» fra 2016 at seleukidisk propaganda kan være grunnlaget for kjærlighetshistorien, jeg ønsker å se nærmere på dette.³¹³ Ifølge Almagor, har Selevkos skapt en kjærlighetshistorie bygd på sterke følelser på bakgrunn av greske stereotypier, da det virker urealistisk at Seleukidriket brukte sitt fokus på å skape en fortelling beskrevet så følelsesladd.³¹⁴ Tidsperioden var preget av en ny, stor endring i politikken og makten ved Seleukidriket. Etersom Stratonike var Antiokos sin stemor, kan det hende hennes egne følelser ikke ble vist til da det ikke lå til rette for det moralske.³¹⁵

Stratonike som brud kan bli sett på som en puslespillbrikke brukt for å styrke kongen og makten. Politikk spilte en stor rolle, da bakgrunnen for begge ekteskapene ved Stratonike var allianser med opprinnelse i politikk og makt. Almagor trekker frem hvordan Selevkos sitt valg om å overgi Stratonike til sin sønn, bli sett på som et sterkt politisk valg utført av han. Deres østlige og vestlige geografiske områder ble styrket, og de oppnådde en ny makt ved å ha to konger likestilt ved makten. Dette førte til en eliminering av tidligere fiender fra vesten, samt styrket deres forhold til de makedonske og de greske. Det oppsto en ny type samfunnsmyndighet. Far og sønn sto sammen i makten om et imperium, noe som var et tydelig brudd med den

³¹³ Almagor (2016) «Seleukid Love and Power: Stratonike I» i *Seleukid Royal Women*, 67-86.

³¹⁴ Almagor (2016) «Seleukid Love and Power: Stratonike I» i *Seleukid Royal Women*, 75-76.

³¹⁵ Almagor (2016) «Seleukid Love and Power: Stratonike I» i *Seleukid Royal Women*, 75-76.

tradisjonelle makten.³¹⁶ På bakgrunn av dette politiske valget er det i nyere forskning vokst frem forskning som går mer i dybden på sannsynligheten for at det lå mer bak kjærlighetshistorien enn vi blir fortalt, da ekteskapet resulterte i flere goder for partene involvert, spesielt mennene i makt, men også Stratonike.

Historien om Stratonike og Antiokos ble fremstilt som en kjærlighetshistorie, men om den faktisk var det, kan vi ikke vite med sikkerhet. Flere forskere har stilt spørsmål til fremvisningen av Stratonike og Antiokos. Ann-Cathrin Harders har stilt seg kritisk til kjærlighetshistorien i artikkelen «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» fra 2016, og argumenterer for at fortellingen kan ha hatt som formål å dekke over den egentlige grunnen bak ekteskapet, spesielt da Selevkos og Antiokos opplevde flere goder ved dette ekteskapet.³¹⁷ Viktigst kan ha vært legitimeringen av Antiokos som konge som han fikk gjennom ekteskapet. Almagor har også stilt seg kritisk til dette, og lagt vekt på selevkidisk propaganda. Politikk og makt var viktig, og Stratonike var en viktig del i utviklingen av rollen og makten til Selevkos og Antiokos.³¹⁸

En annen historiker som har tatt opp temaet omkring kongelig propaganda er A. B. Breebart. Artikkelen «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonice» fra 1967, en av de tidligste jeg tar opp.³¹⁹ Innledningsvis forteller Breebart at: «[...] whether such a story would have been remembered at all, if this passionate love had not been a fact.»³²⁰ Breebart trekker frem viktigheten av talen som et historisk dokument som kan fortelle oss om det hellenistiske monarkiet og vise til kongelig propaganda, og påpeker at flere forskere har berørt temaet.³²¹ Artikkelen er skrevet i 1967, under den andre feminismeølgen, der utbredelsen av forskning på kvinner i historien i helhet ikke var like utbredt enda. Harders og Almagor som også har stilt seg kritisk til kjærlighetshistorien, har forsket på dette i nyere tid nesten femti år etter Breebart, i en tid hvor forskningsfeltet på kvinne- og kjønns historie hadde utviklet seg siden Breebart ga ut sin artikkel.

Breebart ønsker å belyse de mulige årsakene bak ekteskapet mellom Stratonike og Antiokos når en ser bort ifra kjærlighetsaspektet som de antikke litterære verkene har lagt vekt på, og på den annen side se det i lys av hvorfor det har blitt lagt vekt på kjærlighetsaspektet av

³¹⁶ Almagor (2016) «Seleukid Love and Power: Stratonike I» i *Seleukid Royal Women*, 70-71.

³¹⁷ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 36.

³¹⁸ Almagor (2016) «Seleukid Love and Power: Stratonike I» i *Seleukid Royal Women*, 70-71.

³¹⁹ Breebart diskuteres også kort i forrige del, se 5.2.2 Stratonike og Antiokos, 60-62.

³²⁰ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonike» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 154.

³²¹ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonike» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 155.

tidligere antikke historikere.³²² Breebart viser til Selevkiderrikets sin tilknytning med det hegemoniske Makedonia, og hvordan ekteskapet til Stratonike og Antiokos ble brukt som en fordel for å opprettholde en god tilknytning med Makedonia gjennom Demetrios.³²³

Både Breebart i 1967 og Harders og Almagor i nyere tid i 2016 trekker frem viktige poenger ved kjærlighetshistorien. Om hvorvidt historien bygger på kjærlighet eller ikke, kan vi ikke vite. Det er derimot stor sannsynlighet den er blitt brukt for å dekke over andre formål og motiv, da Selevkos og Antiokos oppnådde flere og store goder gjennom ekteskapet mellom Stratonike og Antiokos. Flere arvinger og en trygg tredje generasjon innenfor familien var bare en liten gode. Det viktige er hvordan Stratonike fikk tittelen og rollen *basilissa*, og gjennom dette legitimerte Antiokos som konge gjennom deres ekteskap.³²⁴ Som nevnt av Harders tidligere, var ikke dette normalt for den tidlige hellenistiske tidsperiode. Normalen var at kongen skaffet seg makten selv, så Stratonike spilte derfor en særdeles viktig rolle for makten til både Selevkos og Antiokos. Hvorvidt Antiokos hadde samme motiv og meninger som sin far vet vi ikke, vi kan ikke vite sikkert om han giftet seg med Stratonike av kjærlighet, av tvang fra sin far, eller fordi han hadde sine egne motiv.

At det kan bli sett på selevkidisk propaganda av flere akademikere har jeg forståelse for. Kjærlighetshistorien bygger på følelser, og kan gå inn i folkets hjerter og røre de. De fleste mennesker er glad i romantikk, og spesielt en lykkelig slutt. Fortellingen viste også til følelser ved det kjære båndet mellom far og sønn som blir beskrevet, som var gjentakende for alle de antikke verkene.³²⁵ Det er mulig at dette dekket over andre motiver, spesielt når vi ser hvordan akademikere fremhever de betydelige fordelene både ved Selevkos og Antiokos oppnådde gjennom Antiokos sitt ekteskap med Stratonike.

Politikk og makt var viktig under hellenismen, og vi kan se at flere av de store generalene, ønsket mer og mer, og ble aldri fornøyd med det de hadde. Sannsynligheten for at kjærlighetshistorien er en dekkhistorie for andre motiv er derfor absolutt til stede. Om historien er sann og Antiokos hadde romantiske følelser for sin egen stemor, kan Selevkos uansett ha brukt dette i sin favør. Selevkos opplevde ingen ulemper ved å gi vekk sin kone, han kunne da til og med inngå nye ekteskap selv og utvikle familien og makten gjennom dette i tillegg til å utvikle sin sønns.

³²² Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonike» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 160.

³²³ Breebart (1967) «King Seleucus I, Antiochus, and Stratonike» i *Mnemosyne*, fjerde serie, 20(2), 160.

³²⁴ Tittelen *Basilissa* blir tatt opp senere, se kapittel 5.3.1 Tittelen *Dronning / Basilissa*, 70-72.

³²⁵ Dette er blitt diskutert tidligere, se kap. 5.2.2 Stratonike og Antiokos, 55-64.

I Appian er oppmerksomheten i historien mer på Selevkos sin avgjørelse om å gifte vekk sin sønn til sin kone. Det fremmes hvordan ryktet hans strålte gjennom avgjørelsen, og viste Selevkos som en mann som ikke bare hadde styrke ved sine militære handlinger, han var også en god far og satte familien høyt. Hvorvidt han var så familiekjær vet vi ikke, det vi kan se er derimot at både kjærlighetshistorien bak Antiokos og Stratonike og det gode familieryktet Selevkos fikk, er begge historier basert på følelser som vil trekke inn hos folket. Ikke bare utviklet imperiet seg, makten, styret ved de dobbelte konger, Selevkos kunne oppleve en eventuelt skjult agenda bak ekteskapet til sin sønn og Stratonike ved kjærlighetshistorien, i tillegg til å kunne skape et bedre rykte. Vi kjenner ikke til noen ulemper for Selevkos. Antiokos opplevde også kun goder, og Stratonike fikk utviklet sin rolle og makt. Selv om Stratonike kan ha blitt brukt strategisk av Selevkos, og muligens Antiokos, opplevde hun en ny plassering i makten ved sin nye rolle som dronning ved Antiokos.

5.2.4 Politiske motiver

En liten detalj for muligens noen, er hvordan Breebart ikke viser til Stratonike sin mor Phila på bakgrunn av noe annet enn hvordan hun tok rollen som dronning av Makedonia på alvor, ved å trekke frem hennes selvmord. Det er interessant hvordan Breebart kun velger å vektlegge den viktige rollen Stratonike sin far Demetrios hadde, og ikke vektlegge Stratonikes mor Phila, som vi tidligere har sett spilte en stor rolle selv som et eget individ på bakgrunn av hennes familie og rolle, og ikke bare på grunn av sitt ekteskap.³²⁶ Artikkelen er fra 1967, skrevet før forskningsfeltet om kjønnsteori vokste frem. Stratonike får ikke fokus som individ og er skrevet av en mannlig historiker for over 50 år siden. Det er derfor kanskje ikke så overraskende at fokuset er på Selevkos og Antiokos, og deres rolle og makt på bakgrunn av kjærlighetshistorien skrevet i de antikke verkene. Hvilken rolle kvinnene har hatt for mennene i makt, og ikke hvilken rolle de selv har hatt over samfunnet.

Selevkos kommer kun positivt ut av dette ekteskapet. Vi vet at ekteskapet har hendt, da vi ser i inskripsjoner og epigrafiske materiale at Stratonike og Antiokos faktisk var gift. Fremvisningen av ekteskapet på bakgrunn av kjærlighet setter Selevkos i et godt lys. Han blir sett på som en god far, en familiemann med kjærlighet for de nær han. Slik forskningen diskuterer omkring fortellingen, kan fremme en stor sannsynlighet for at det ligger kongelig propaganda bak. At kjærlighetshistorien kan ha vært en oppdiktet historie som dekker til de

³²⁶ For mer informasjon om Phila, se kapittel 5.1.1 Phila, Stratonike sin mor, 44-48.

egentlige grunnene bak hvordan og hvorfor dette ekteskapet ble til. Ved å gifte vekk sin sønn, sin arving, kan han skape flere generasjoner dersom Antiokos får sin egen arving. Dette vil skape mer stabile og trygge rammer for Selevkiderriket, spesielt for makten de hadde og som Selevkos ønsket å opprettholde.

Hvorfor da nettopp Stratonike, hvorfor gi bort sin egen kone til sin sønn? Det er viktig å se på rollen Stratonike spilte i ekteskapet. Gjennom å gifte vekk Stratonike til Antiokos ville Antiokos bli legitimert som konge gjennom Stratonike. Stratonike hadde allerede tittelen og rollen *basilissa*. Antiokos kunne derfor bli konge gjennom Stratonike, en enklere rute til posisjonen enn gjennom sine egne handlinger. Det er tydelig at Stratonike brukes som en brikke av Selevkos. Det interessante er at vi vet nesten like lite om Antiokos tanker og følelser rundt ekteskapet som vi gjør om Stratonikes, spesielt hvis vi betrakter kjærlighetshistorien som en dekkhistorie snarere enn basert på ekte hendelser og følelser. Alt vender tilbake til Selevkos og hans handlinger for å styrke egen makt og rike, samt styrke det fremtidige dynastiet han vil etterlate.

Kan fortellingen være skapt på bakgrunn av andre motiver? Det handler om et ekteskap mellom en sønn og stemor, noe som kan ha blitt sett på som tabu eller *upassende*. Ved å gjøre det om til en kjærlighetshistorie, kunne det lede til sympati fra folket og en kunne muligens enklere se bort ifra forholdet de hadde mellom seg før de ble gift selv? Senere i hellenismen kan vi finne eksempler på at ekteskapet utviklet seg ved å normalisere blant annet bror-søster ekteskap, dette var ikke tilfellet under oppstarten av den hellenistiske tidsperiode. En ser karakteristikk på at folk giftet seg inn i allianser for å utvikle og bygge sine egne dynastier og skape seg mer makt og styrker. Det var ikke mange tilfeller av ekteskap innenfor familien i den tidlige hellenistiske tidsperiode i Selevkiderriket.³²⁷ Det kan derfor ha vært sjokkerende for folket å se Stratonike gå over til et ekteskap med sin egen stesønn, selv om Stratonike og Antiokos ikke var relatert ved blod. Stratonike hadde allerede barn med hans far, Selevkos, og fikk flere barn med Antiokos.

I bunn og grunn vet vi ingenting om hva Stratonike følte. Det eneste vi vet er at hun ikke hadde noe valg om ekteskapet hadde vært noe hun hadde noe imot, ekteskapet ble til uansett om hun var positiv eller negativ til det. Og om historien faktisk var basert på ekte kjærlighet, er det ikke litt merkelig at det ikke er flere epigrafiske materialer som knytter Stratonike opp mot Antiokos? En mann som er håpløst forelsket ville kanskje ønske å dele sin kone med verden?

³²⁷ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic Period» i *Creating a Hellenistic World*, 205.

Alle de antikke verkene er skrevet av menn, om menn. Dette er også noe vi ser i forskningsfeltet på hellenistiske dronninger og Stratonike. Det er derfor fascinerende å se utviklingen av forskningsfeltet i lys av utviklingen av kvinne- og kjønns historie generelt. En finner boken til Macurdy, som er skrevet helt tilbake til 1932, og blitt sett på som revolusjonært i forskningen av spesifikt kvinner i hellenismen.³²⁸ Det er også viktig å se de antikke verkene og nyere forskning i lys av tiden de er skrevet i, da de er skrevet noen århundre etter selve hendelsene foregikk og personene de omhandler levde. Nyere forskning er også mest sannsynlig preget av vår moderne tankegang, verdier og stereotyper som kan gå utover analysen av den hellenistiske tidsperiode. Det er viktig å se folkene og hendelsene i lys av tiden de selv levde i, og ikke la seg påvirke av den nåværende tidens og samfunnets kontekst.

En ser at Stratonike spilte en viktig rolle for fremtiden til det Selevkidiske dynastiet sin makt og styrker gjennom hennes familie. Som makedonsk prinsesse ville hun være en viktig brikke for alliansen mellom selevkidene og makedonerne. Ekteskapet med Antiokos utviklet Stratonike sin rolle og status i makten ved Selevkiderriket, ikke lenger var hun kun datter til Demetrios I Poliorketes eller bare konen til Selevkos I Nikator, hun var også konen til Antiokos, en rolle som ga henne posisjonen som *Queen of Upper Asia*.³²⁹ Det er viktig å vektlegge Stratonike sin innflytelse som individ over makten gjennom legitimering. Det kommer vi tilbake til, da vi ser dypere på rollen hennes som *basilissa* i neste del, hvor det går videre i dybden på Stratonike ved hennes liv som dronning.

5.3 Stratonike som dronning

Vi har sett hvordan Stratonike først kommer frem i historien gjennom hennes rolle som brud, og spesielt den kjente kjærlighetshistorien om hennes andre ekteskap. Ekteskapene førte til at hun fikk tittelen og rollen dronning, som jeg i dette kapitlet skal se nærmere på. Dette kapitlet vil ha tre underdeler. Den første inndelingen vil se på tittelen *dronning/basilissa*, og gå i dybden på hva tittelen innebar og betydde i denne perioden. Andre inndeling vil drøfte Stratonike sin rolle som dronning. Siste inndeling vil jeg ta for meg Stratonike i inskripsjoner, med vekt på hva vi kan finne ut om Stratonike sitt liv under tiden hun var dronning, på bakgrunn av epigrafiske materiale.

³²⁸ Macurdy (1932) *Hellenistic Queens*.

³²⁹ Plut. Demetr. 38.1.

5.3.1 Tittelen *Dronning* / *Basilissa*

Under den hellenistiske tidsperiode vokste tittelen *dronning* frem. Vi har tidligere sett hvordan kvinnene i kongefamiliene ifølge forskningen ikke virker til å ha hatt mye makt og påvirkning, med mindre det var til fordel for mennene. Dronningene var ikke et unntak, og det er generelt lite informasjon.³³⁰ For å allikevel få innsikt kan man ta utgangspunkt i informasjonen i kildene som er tilgjengelige, og koble det opp mot hva som kan ha vært kvinnes status og rolle i dynastiene.

Hvor viktig var en dronning i Selevkiderriket? Marie Widmer har tatt opp nettopp dette i sin forskningsartikkel «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» fra 2019, og viser til at i år 299 fvt. fikk Apama en bemerkelse av Milesianene i Didyma.³³¹ Austin har en oversettelse av inskripsjonen, og forteller den slik:

Resolved by the council and the people, Lycus son of Apollodotus [moved]; concerning the proposal submitted to the council by Demodamas son of [Aristeides], that Apama, wife of King Seleucus, should be honoured, resolved by the council and the people: since Queen Apama / has previously displayed all goodwill and [zeal] for those Milesians who served in the army [with] King Seleucus, and now when [the] ambassadors came [into her presence], whom [King] Seleucus had summoned [from us], she [manifested] no ordinary devotion concerning the construction of the temple of [Apollo] at [Didyma] [...].³³²

Apama var gift med Selevkos før Stratonike.³³³ Widmer trekker frem hvordan inskripsjonen kunne vise til et samhold i familien i Selevkiderriket, som ble idealisert i middelhavsområdene.³³⁴ Det kunne gi et innblikk i hvor stor makt en hellenistisk dronning i Selevkiderriket kunne ha, og hvordan en ikke kan undervurdere påvirkningskraften hennes.

Basilissa er en tittel som har hatt en tilknytning til flere hellenistiske dronninger.³³⁵ Hva betyr tittelen, og hvilken rolle ga den kvinnen som innebar den? I sin artikkel fra 2011 «Being royal and female in the early Hellenistic period», tar Carney opp tittelen *basilissa*.³³⁶ Carney

³³⁰ Hellenistiske dronninger er blitt tatt opp tidligere, se kapittel 4.3 Hellenistiske Dronninger, 39-43.

³³¹ Widmer (2019) «Translating the Seleucid Basilissa: Notes on the Titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 268.

³³² Austin (2006) «51 Decree of Miletus in honour of Apama (299/8)» i *The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest*, 108.

³³³ For mer informasjon om Apama, se kapittel 4.2 Selevkiderriket, 35.

³³⁴ Widmer (2019) «Translating the Seleucid Basilissa: Notes on the Titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 268.

³³⁵ Det er blant annet blitt tilknyttet til Phila, Stratonike sin mor. Se kapittel 5.1.1 Phila, Stratonike sin mor, 45.

³³⁶ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic period» i *Creating a Hellenistic World*, 195-220.

argumenterer for at det er mer relevant å oversette tittelen *basilissa* til «kongelige kvinner». Direkte oversatt som «dronning», men siden det er viktig å se tittelen i kontekst synes Carney oversettelsen «kongelige kvinner» er bedre. Begrepet omfattet alle kvinnene i eliten, om en var dronning, mor til kongen, datter til kongen og så videre. Det var ikke kun dronningen som bar tittelen.³³⁷ Videre legger Carney vekt på tidsperioden tittelen vokste frem, og bruker Phila som eksempel dateringen av hennes tildeling av tittel som var omkring år 305 fvt.³³⁸ Videre ser Carney på hvordan tittelen vokste frem omkring samme tid som mennenes legitimering som konge gjennom sine koner, slik at tittelen kunne være enda et middel som mennene brukte til sin fordel. Tittelen kunne gi kvinnene en følelse av å bli likestilt med kongene, men det var fortsatt ulikheter.³³⁹ Kongen sto over dronningen og var den med makt og kontroll, de var ikke likestilt.

Gillian Ramsey har skrevet artikkelen «Apama and Stratonike, The first Seleukid *basilissai*» fra 2020, hvor det legges vekt på at Stratonike var blant de første som mottok tittelen *basilissa*.³⁴⁰ Ramsey tar opp tittelen *basilissa*, og forteller hvordan *basileus* kunne oversettes til «konge», og at *basilissa* var den feminine versjonen av tittelen, som ofte blir oversatt til «dronning».³⁴¹ Videre argumenterer Ramsey for at det er problematisk å oversette det direkte til dronning, da betydningen av dronning i moderne tid sammenlignet med i antikken kan være ulike.³⁴² Ramsey trekker også frem legitimeringen av kongene slik som Carney, og vektlegger at tittelen *basilissa* i førsterekken ble brukt som en identitet for en kongelig kvinne som var født inn i eliten, og ikke konen til kongen, dronningen.³⁴³ Ramsey legger derimot mer vekt på rollen Stratonike hadde for etableringen av dynastiet gjennom å både være gift med den fremtidige arvingen av styresmakten, og gjennom dette ekteskapet bringe videre generasjoner.³⁴⁴

Artiklene er skrevet i 2011 og 2020, som viser til at det fremdeles er diskusjoner rundt tittelen *basilissa*. Carney og Ramsey fremmer de samme poengene med problematikk rundt oversettelsen av begrepet *basilissa*, da det var et mer utvidet begrep under den hellenistiske

³³⁷ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic period» i *Creating a Hellenistic World*, 202.

³³⁸ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic period» i *Creating a Hellenistic World*, 202.

³³⁹ Carney (2011) «Being royal and female in the early Hellenistic period» i *Creating a Hellenistic World*, 202.

³⁴⁰ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike, The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 186-197.

³⁴¹ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike, The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 188.

³⁴² Ramsey (2020) «Apama and Stratonike, The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 188.

³⁴³ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike, The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 191.

³⁴⁴ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike, The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 193.

tidsperiode som omfattet flere grupper kvinner innenfor eliten, og ikke bare konen til kongen. De er begge enige om det utvidede begrepet og hvordan det er viktig å se det i kontekst ut ifra tidsperioden det er snakk om. En forskjell er hvordan Carney trekker frem hvordan tittelen både kunne brukes av en kvinne født inn i en kongelig familie, men og av de giftet inn i en, mens Ramsey på den andre siden, hevder at tittelen først og fremst ble brukt ved kongelige kvinner. De ble brukt av konene til kongen, dronningene, men at det i hovedsak gjaldt kongelige kvinner i helhet. De er begge enige om at tittelen ga en mektig rolle gjennom deres legitimering av kongen, men har ulikt fokus. Carney ser på tidsrommet og sannsynligheten gjennom å koble tittelen *basilissa* med dronningens legitimering, mens Ramsey ser mer på helheten av hva rollen utgjorde for dronningens makt og påvirkning innenfor dynastiet. Jeg støtter Ramsey sin nyere forskning, da en kan se hvordan eksempelvis Stratonike brukte tittelen for å knytte opp seg selv til sine familierøtter, og ikke på familien hun var giftet inn i. Rollen som *basilissa* i familien de var giftet inn i var til fordel for kongene, kvinnene spilte en viktig rolle, men det var kongens makt som var sentralt.

Vi kan se hvordan tittelen *basilissa* ga kvinnene makt, men kan ha vokst frem fra mennene til deres egen fordel gjennom legitimeringen de oppnådde gjennom konene sine. De ønsket å styrke makten sin, men på samme tid synliggjorde de og dronningenes posisjon i dynastiene. Det er viktig å se på konteksten og karakteristikken rundt begrepet *basilissa*, som kan ha vært annerledes i antikken enn hva vi i nyere tid innbefatter innenfor tittelen «dronning». En kan direkte oversette det, men betydningen av begrepet i nyere tid er mer snevert enn det kan ha vært i antikken, da begrepet ble normalisert kongelige kvinner generelt.

Flere aspekter av Stratonike sin status og rolle kom til da mennene i hennes liv brukte henne for sin egen gevinst, men de kan ha sett blindt på sine egne interesser og glemte bort at det også resulterte i at Stratonike som dronning fikk større makt og påvirkning innenfor styresmaktene. Antiokos som konge sto over henne, men han kunne ikke se vekk fra det faktum at grunnen til at han fikk sin stabilitet innenfor makten gjennom Stratonike. Hvilken påvirkning kan Stratonike ha hatt gjennom sin status og rolle som dronning?

5.3.2 Stratonike sin rolle som dronning

Både Stratonike og hennes mor Phila ble tildelt tittelen *basilissa*, og Phila hadde makt og påvirket samfunnet.³⁴⁵ Hva kan ha vært Stratonike sin rolle som dronning i Selevkiderriket? Et

³⁴⁵ Vi har sett på Phila tidligere, se kapittel 5.1.1 Phila, Stratonike sin mor, 44-48.

poeng Carney trekker frem ved kvinner og *basileia*, er hvordan de antikke kildene fremstiller kvinnene som mennesker som var til bry, eksempelvis i Plutark ved hans passasje om Aleksander den Store og hans mor.³⁴⁶ Plutark forteller det slikt:

To his mother, also, he sent many presents, but would not suffer her to meddle in affairs nor interfere in his campaigns; and when she chided him for this, he bore her harshness patiently. Once, however, after reading a long letter which Antipater had written in denunciation of her, he said Antipater knew not that one tear of a mother effaced ten thousand letters.³⁴⁷

Et funn Carney gjør i Plutark sitt verk er interessant. Hvordan de kongelige kvinnene sine valg og innflytelse ble sett på som noe negativt av mennene med makt. Eksempelvis om kvinnene utført en handling som gikk imot kongen eller påvirket han på en måte han ikke ønsket. På de annen side, ble det sett på som positivt om kvinnenes avgjørelser gikk utover fienden til kongen. Om dronningens handling gikk utover personer kongen ønsket å stå sterkere ovenfor, ble det fremstilt positivt.³⁴⁸ Det er viktig å huske på at de antikke kildene er skrevet av menn, med fokus på menn og ikke kvinner, i den antikke tid hvor menn og deres makt ble fremstilt og kvinner sitt arbeid ikke kom frem. Det er interessant hvordan kommer frem i de antikke litterære verkene. De blir ikke totalt fjernet, men fremstilles i et negativt lys. Kanskje dette kunne komme av at en ikke kunne se vekk ifra hvor viktig de hellenistiske dronningene var, og som en måte å sette kongen og mennene over det kvinnene kunne bidra med i makten, ble de fremstilt negativt for å rette fokuset mot mennene og deres suksess. Slik vi har sett spilte dronningene blant annet en meget viktig rolle i legitimeringen av kongene, de var grunnen til at mennene fikk den stabile posisjonen i de nylige etablerte dynastiene.

Stratonike spilte en sentral rolle, både som medlem av hennes familie, og som medlem av hennes nye familie ved hennes ekteskap. Engels og Erickson trekker frem i sin artikkel «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» fra 2016, er hvordan alliansen mellom det Antigoniddynastiet og Selevkiderriket var særdeles viktig for Stratonikes far Demetrios og hennes første ektemann Selevkos.³⁴⁹ En ser blant annet at Selevkos navnga sin ene datter etter Stratonike sin mor Phila. Det var fordeler for Demetrios og Selevkos ved både Stratonike sitt

³⁴⁶ Carney (1995) «Women and Basileia: Legitimacy and Female Political Action in Macedonia» i *The Classical Journal*, 90(4), 377.

³⁴⁷ Plut. Alex. 39.7.

³⁴⁸ Carney (1995) «Women and Basileia: Legitimacy and Female Political Action in Macedonia» i *The Classical Journal*, 90(4), 378.

³⁴⁹ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 45-46.

første ekteskap med Selevkos, og spesielt ved hennes andre ekteskap med Antiokos. Engels og Erickson forteller hvordan to år før Stratonike sitt første ekteskap opplevde Demetrios et nederlag ved Selevkos og Lykimakos.³⁵⁰ Stratonike sitt første ekteskap med Selevkos var derfor fordelaktig for Demetrios gjennom å skape en allianse med fienden. Selevkos fikk knyttet et bånd til det Antigoniddynastiet i Makedonia som ble svært fruktbart, spesielt ved å senere gifte Stratonike vekk til sin sønn Antiokos, og som automatisk legitimerte Antiokos som konge og styrke deres makt. Selevkos opplevde også flere andre gevinster. Han fikk styrket sine syriske areal, og fikk større motstandskraft mot fiendene hans Dette var til stor fordel for Selevkos, da en kan antyde det var viktig for han å kunne stå imot fiendene hans, spesielt siden fiendene hans Lysimakos og Ptolamios var i en allianse. Engels og Erickson viser til den viktige rollen Stratonike spilte for alliansen mellom Antigoniddynastiet og Selevkiderriket, og utviklingen av dens makt gjennom å være født inn i den makedonske styresmakten under den tidlige hellenistiske periode.³⁵¹

Selv om Stratonike er lite dokumentert, og skrevet om i verk av menn om menn, spilte hun en viktig rolle for Selevkiderrikets makt og stabilitet. Tidligere er legitimeringen Antiokos fikk som konge gjennom hans ekteskap med Stratonike blitt tatt opp.³⁵² Harders er en av de som har trukket frem dette poenget.³⁵³ Harders utdyper ved å fortelle om hvordan Selevkos oppnådde sin posisjon selv i kontrast til sin sønn, men spilte en rolle i legitimeringen av sin sønn, da han hadde autoritetsrollen da ekteskapet ble inngått.³⁵⁴ Kongens legitimering av makten gjennom sin kone var uvanlig i den tidlige hellenistiske tidsperiode, slik at Stratonike spilte en viktig rolle i Selevkiderriket da hun var med på å danne grunnlaget for en tredje og sikker generasjon på bakgrunn av dette ekteskapet.³⁵⁵ Dette virker til å ha vært et strategisk valg av Selevkos, da Stratonike ikke hadde gitt han noen sønner enda. En mulighet for fremtidige arvinger åpnet seg, slik at Selevkos klarte å legge til rette grunnlaget for den neste generasjonen. Selv om det var Selevkos sitt valg, og han virker til å ha hatt det siste ordet, kunne ikke samme alliansen og styrken av makten og kongen bli etablert uten Stratonike. Stratonike hadde ikke

³⁵⁰ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 45.

³⁵¹ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 45-46.

³⁵² Dette er blitt diskutert tidligere, se kapittel 5.2.3 Kongelig Propaganda? 64-67.

³⁵³ Se kapittel 5.2.3 Kongelig Propaganda? 65.

³⁵⁴ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 25-38.

³⁵⁵ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 36-37.

nødvendigvis et valg ved dette ekteskapet, men på lik linje med Antiokos opplevde hun fordeler gjennom dette ekteskapet.³⁵⁶

I sin artikkel «The Diplomacy of Seleukid Women» fra 2016, viser Ramsey til at Stratonike som dronning hadde et liv der hun måtte velge og balansere sine identiteter.³⁵⁷ Hun måtte velge hvordan hun fremstilte seg på bakgrunn av hva som var best for henne, og hva som var best for makten. Kongenes politiske ambisjoner og utfallene av disse er noe Stratonike alltid måtte ha i tankene. Stratonikes valg av hvilken rolle hun inntok og fremstilte for mottakerne var fylt med risiko, men kunne resultere i muligheter. Konteksten for situasjonen var viktig å ta i betraktning for en dronning, og Stratonike var intet unntak. Skulle hun ta et valg som var til fordel for seg selv, dynastiet, eller var det mulig å få til begge deler på samme tid? Utfallene kunne være både negative og positive, Stratonike hadde konstante valg å forholde seg til, som var fylt med forventninger. Skulle hun representere seg som mor, datter eller som en del av styresmaktene? Dette er situasjoner Ramsey trekker frem, og hevder at lå i helhet på bakgrunn av den politiske situasjonen.³⁵⁸ Det kan ikke ha vært lett for Stratonike å forholde seg til dette, rollen som dronning kan ha vært fylt med forventninger og press fra både mottakerne og mennene i makt.

Widmer har tatt opp hvor viktig dronningens rolle var i sin artikkel fra 2019.³⁵⁹ Hun forteller hvordan dronningene ble sett på som del av makten, og ikke bare en birolle – de hadde en tydelig plass i styresmaktene. De hadde påvirkning innenfor politikken, og var sentrale for maktstrukturene. Videre vektlegger Widmer at dronningen kunne ha innflytelse på flere områder innenfor makten, de hadde ikke bare en spesifikk plass.³⁶⁰ Stratonike hadde en rolle innenfor det politiske ved styresmaktene. Widmer trekker inn Borsippa sylindret som eksempel på Stratonike sin tydelige rolle som dronning, og hvordan det kunne vise til en egen politisk identitet.³⁶¹ I dette epigrafiske materialet blir Stratonike likestilt med ektemann og sønn. Jeg vil komme tilbake til Borsippa sylindret i kapittel 5.4, hvor jeg ser på hennes fremstilling.³⁶²

³⁵⁶ Dette er blitt tatt opp tidligere i kapittelet, se 5.2.3 Kongelig Propaganda? 64-67.

³⁵⁷ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 104.

³⁵⁸ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 104.

³⁵⁹ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 264-279.

³⁶⁰ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 268-69.

³⁶¹ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 269.

³⁶² For mer informasjon, se kapittel 5.3.2 Borsippa sylindret, 84-88.

5.3.3 Stratonike i inskripsjoner

Stratonike ble brukt som en puslespillbrikke i Selevkiderriket. En ser likevel at hun fort ble en mektig kvinne som kunne stå på egne ben. Hun var en del av en viktig familie, med Demetrios Poliorketes som far og Phila som mor. To figurer vi tidligere har sett ha viktige roller.³⁶³

Stratonike sin nye status som en synlig *basilissa*, som dronning ved siden til sin konge Antiokos, kan ha skapt motstridende følelser hos henne, ifølge Harders.³⁶⁴ Født som makedonsk Antigonid, men som gjennom ekteskap ble en del av Selevkiderriket. Hun ble giftet vekk både i sitt første og andre ekteskap, forskjellen var at det ikke var faren som ga henne vekk den andre gangen, det var hennes egen ektemann. Stratonikes far kan ikke ha spilt noen rolle i avgjørelsen. Forskjellig fra andre personer, viste Stratonike til sin tittel *basilissa* på sin egen, individuelle måte. Harders trekker frem hvordan en kan se eksempel på hvordan Stratonike referer til seg selv som *basilissa* Stratonike, datter av *basileus* Demetrios og *basilissa* Phila i dedikasjonene ved Delos.³⁶⁵ Delos er en av øyene i øygruppen Kykladene i Hellas.³⁶⁶ Harders viser til hvordan Stratonike ikke omtaler Antiokos i sine inskripsjoner ved Delos, og argumenterer for at det kan være fordi hun la vekt på at hennes kongelige status kom fra hennes egen familie, og ikke gjennom ekteskapene.³⁶⁷

Ramsey trekker frem *hieropoioi* inskripsjonene fra Delos som hovedkilden om Stratonike sitt liv i offentligheten.³⁶⁸ På øya Delos finnes en serie av inskripsjoner fra Stratonike, der den tidligste stammer helt tilbake fra år 279 fvt.³⁶⁹ Ramsey trekker frem smykkekolleksjoner Stratonike ga, fordelt på ulike tidspunkt. Et første tegn på dette ser vi i årene 276-250 fvt. Anklet i gull fra hennes far Demetrios, halskjeder, armbånd, ringer og diverse.³⁷⁰ Dedikasjonene av Stratonike er en oppramsing av alle gavene hun ga til tempelet i Apollo, eksempelvis ulike luksuriøse gjenstander som en gullkrone, phialer i sølv og kjede og

³⁶³ For mer informasjon, se kapittel 5.1 Stratonike sin familie, 44-52.

³⁶⁴ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 37-38.

³⁶⁵ IG XI 2.287; IG XI 2.161. Inskripsjonene har jeg sett på gresk, og ikke lest selv. Jeg baserer meg derfor på Harders sin forskning og referanse. Se Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 37.

³⁶⁶ «Delos (Dhilos)» (2020) *Concise Oxford Dictionary of World Place Names (6 ed.)*.

³⁶⁷ Harders (2016) «The Making of a Queen - Seleukos Nikator and His Wives» i *Seleukid Royal Women*, 38.

³⁶⁸ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 98-99.

³⁶⁹ Ramsey legger vekt på at dateringen er usikker, på grunn av en gjennomgang av innholdet i tempelet ved senere år. Det ble da utført nye noteringer av inventaret. Se Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 98.

³⁷⁰ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 99. Jeg har ikke sett på inskripsjonene selv, og velger å stole på Ramsey sin henvisning her. Se IG XI, 2 164, face A, II. 74-5; 199, 11. 51-2; 261, 11. 4-5; 287, face B, 11. 20-1.

ringer av gull.³⁷¹ Inskripsjonene forteller hvor gavmild Stratonike var, da hun dedikerte flere ulike gjenstander og smykker i sølv og gull til tempelet. Ramsey trekker videre frem hvordan Stratonike la vekt på foreldrene sine i dedikasjonene hennes, ved å omtale seg som datteren til Demetrios og Phila, og fremmer sin rolle som dronning i tillegg til rollene hennes foreldre bar som konge og dronning.³⁷² Ramsey argumenterer for at det er overraskende hvordan Stratonike vektlegger familien hun var født inn i, og ikke den hun var giftet inn i. Stratonike spilte en viktig rolle i Selevkiderriket. Hun var nå en Selevkidisk dronning, en som var viktig for imperiets makt. Kong Selevkos og Antiokos kunne styre makten likestilt, da Stratonike sto bak for legitimeringen av Antiokos. De kunne derfor utvikle deres nye makt og imperiet.³⁷³

Gjennom inskripsjonene er det tydelig at hennes status kom fra hennes familie, og ikke gjennom hennes ekteskap. Ja, den utviklet seg og ble mer påvirkningskraftig gjennom hennes ekteskap, spesielt hennes andre ved Antiokos, men hun hadde allerede en plass i en familie med foreldre som var mektige. Om en knytter dette opp mot hvor viktig hennes politiske rolle var, er det interessant å se at Stratonike tok dette valget, da det var mer tradisjonelt i den tidlige hellenistiske verden å stå bak sin ektemann og nye familie som en var gift inn i. Vi har sett måten Stratonike inngikk sitt andre ekteskap heller ikke var tradisjonelt, og ble brukt av Selevkos og muligens Antiokos i tillegg, for deres egne interesser. Hun kan ha satt sin egen familie først, selv om det ikke var det tradisjonelle valget, for å vise til sin styrke med sine familierøtter. Kanskje det kan ha vært en måte å vise til hennes individualitet og makt sett vekk ifra ektemennene sine? Hun fikk en større rolle og status på grunn av ekteskapene sine, men det lå i grunn av familien hun kom fra, en familie som også sto sterkt.

Ifølge Ramsey, var årene 270 fvt. en viktig tid for Stratonike.³⁷⁴ Alliansen mellom Selevkiderriket, som hun levde og styrte i, og Antigoniddynastiet i Makedonia, som hun var født inn i, ble en sterkere allianse. Stratonike sine valg i kulissene var effektive for sammenkoblingen. Stratonike hadde en fin posisjon i denne tiden. Ved å være medlem av både Antigoniddynastiet og Selevkiderriket, sto hun i en god posisjon til å kunne utmerke seg uansett hvor hun endte opp. Alliansen var styrket gjennom hennes arbeid ved Delos, med å vektlegge familien hun var født inn i, samt hedre familien hun var giftet inn i. Dette var ikke tradisjonelt. Det som var *normalen* innenfor Hellenismen var å gi inn etter den familien man var giftet inn

³⁷¹ IG, XI, 2, 287, B, 66; IG, XI, 2, 199, B, 71; IG, XI, 2 287, B, 22; Se Kosmetatou (2010) «Chapter 17. A Joint Dedication of Demetrios Poliorketes and Stratonike in the Delian Artemision» i *Studies in Greek Epigraphy and History in Honor of Stefan V. Tracy*, 213-228.

³⁷² Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 99.

³⁷³ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 99.

³⁷⁴ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 101.

i, og brukte all sin posisjon, fokus og makt. Måten Stratonike klarte å vektlegge begge familiene, førte ikke bare til styrkelse av alliansen og makten for imperiet, men styrket også hennes egen posisjon i begge familiene.³⁷⁵

Vi kan finne epigrafiske materiale fra den hellenistiske tidsperiode som viser at Stratonike hadde en aktiv rolle, og inskripsjoner og dedikasjoner fra Stratonike selv. En av de er OGIS:14. En statue av Arsinoe, dedikert av Stratonike, oversatt fra gresk slikt: «This statue of queen Arsinoë, daughter of king Ptolemaios and queen Berenikē, was dedicated by Stratonikē, daughter of king Demetrios.»³⁷⁶ Det er viktig å trekke frem at inskripsjonen er problematisk, da det er vanskelig å stadfeste hvilken Stratonike det er snakk om. Datert til omkring 316-270 fvt., strekker den seg over nesten femti år. Det er usikkerhet rundt Stratonike sin fødsel, men vi vet foreldrene hennes giftet seg omkring år 321/20 fvt.³⁷⁷ Stratonike døde i år 254 fvt., slik at dateringen foretar seg mesteparten av Stratonike sitt liv.³⁷⁸ Inskripsjonen forteller at Demetrios på dette tidspunktet var konge, noe han ifølge Plutark ble i år 294 fvt.³⁷⁹

Stratonike kommer først frem i antikke kilder gjennom sitt ekteskap med Selevkos etter år 301 fvt.³⁸⁰ Hun ble dronning av Selevkiderriket gjennom dette ekteskapet, og i en annen inskripsjon, datert tidlig i det tredje århundre fvt. blir Stratonike omtalt som *Queen Stratonice*.³⁸¹ Vi har sett at tittelen *basilissa* vokste frem, og at Stratonike valgte å bruke den i sine dedikasjoner, for å vise tilknytning til familien hennes. I inskripsjonen blir det ikke brukt, noe som kan tyde på at inskripsjonen ikke kommer fra Stratonike av Syria. Slik vi har sett tidligere, var Demetrios kjent for å være glad i kvinner, og selv om han var gift med Phila på dette tidspunktet, var ikke Phila den eneste kvinnen han var med.³⁸² Det er da sannsynlig at dedikasjonen kommer fra en annen datter av Demetrios, spesielt da hun kun omtaler seg som Stratonike og ikke bruker tittelen *basilissa* eller omtaler seg selv som dronning, noe vi har sett at Stratonike konsekvent gjorde – spesielt ved omtalelse av seg selv som datter til Demetrios.

³⁷⁵ Ramsey (2016) «The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike» i *Seleukid Royal Women*, 101.

³⁷⁶ OGIS: 14.

³⁷⁷ «Demetrius I» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

³⁷⁸ «Stratonice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

³⁷⁹ Plut. Demetr. 37.2

³⁸⁰ Plut. Demetr. 30-31.

³⁸¹ THI: 159.

³⁸² Dette er blitt tatt opp tidligere, se kapittel 5.1.1. Phila, Stratonike sin mor, 45.

Et annet epigrafisk materiale som tar opp Stratonike er datert omkring 281-261 fvt.³⁸³ Inskripsjonen er ikke dedikert direkte fra Stratonike, men hun blir nevnt ved siden av sin daværende ektemann Antiokos. Inskripsjonen omtaler slaveri og er oversatt fra gresk slikt:

Euandros to Andragoras and Apollodotos, greetings. We have set free Hermaios on behalf of king Antiochos and queen Stratonike and their offspring, so that he may be sacred to Sarapis, and we have set up in the sanctuary a notice of his release and that of his family.³⁸⁴

Inskripsjonen forteller om hvordan slaven Hermaios ble sluppet fri, på vegne av Antiokos og Stratonike. Vi ser at Antiokos blir nevnt først. Han var konge og styrte Selevkiderriket på denne tiden. Stratonike nevnes i andrerække, gjennom sin daværende tittel og rolle som dronning i ekteskapet med Antiokos. Det legges også vekt på deres barn/fremtidige barn, noen som senere kom til å bli en kandidat til å styre Selevkiderriket i fremtiden. Dateringen er i Stratonike sitt andre ekteskap, som kommer tydelig frem i inskripsjonen ved henvisning til daværende konge og dronning. Stratonike blir nevnt, men har ikke nødvendigvis hatt noe med avgjørelsen å gjøre. Om hun godtok å bli nevnt, eller om hun faktisk deltok i avgjørelsen av å sette fri Hermaios, vet vi ikke. Stratonike ble fortsatt vektlagt, på lik linje med Antiokos.

Vi vet at Stratonike spilte en stor rolle i ekteskapet med Antiokos, og legitimering av han som konge, og ser at hun i andre epigrafiske materiale blir nevnt på sidelinjen av sin ektemann. Vi har også sett hvordan hun ble tatt i betraktning av Antiokos selv, ved bønner i Borsippa sylindret. Kanskje Antiokos ønsket å fremme sin kone på bakgrunn av den rollen hun, gjennom hennes legitimering av han som konge, spilte for fremtiden av Selevkiderriket? Hun skapte rammer for en stabil og trygg fremtid for dynastiet gjennom å ha barn med Antiokos, Selevkos sin egen arving. Fremtiden til Selevkiderriket var tryggere ved flere arvinger. Antiokos var på dette tidspunktet fortsatt ung, og hans egne barn kunne vokse opp og ta over senere, med mindre Antiokos kom til å dø i kamp i ung alder. Selv om Stratonike spilte en viktig rolle som dronning i Selevkiderriket, virker det å ha vært viktig for henne å tydeliggjøre familien hun kom fra. Makten hennes kom ikke opprinnelig gjennom hennes rolle som dronning i Selevkiderriket, hun var født inn i en sterk makedonsk familie i makt. Makten hennes ble styrket og synliggjort i rollen som dronning, og gjennom hennes påvirkning innenfor det religiøse. Dette skal jeg gå dypere nå, og se på Stratonike som gudinne.

³⁸³ SEG 20.325.

³⁸⁴ SEG 20.325.

5.4 Stratonike som gudinne

Stratonike hadde en betydningsfull rolle som dronning, men også innflytelse innen det guddommelige. Hun ble ofte assosiert med gudinnen Afrodite, kjent for sin skjønnhet og fruktbarhet, noe som gjorde Stratonike til et symbol på seksuell tiltrekning. Jeg ønsker å utforske hvilken rolle Stratonike kan ha hatt i den religiøse konteksten, og ta opp både antikke litterære verk og epigrafiske materiale som kan gi innblikk i hva antikke materialer kan fortelle oss fra tiden Stratonike selv levde i, samt hvordan det har blitt forsket på i nyere tid i forskningsfeltet. Hva kan vi lære om Stratonike som gudinne, og hvilken innflytelse og makt kan hun ha hatt?

Dette kapitlet vil ha fire underdeler. I første underdel tar jeg opp herskerkult, som var en karakteristikk ved den hellenistiske tidsperiode, og sentralt ved Stratonike. Videre, i andre underdel, vil jeg se på Borsippa sylindret, et epigrafisk materiale som omtaler Stratonike. Den tredje underdelen vil ta for seg den antikke fortellingen til Lukian om Stratonike og Kombabus, da Stratonike spilte en mer aktiv rolle, og fortellingen har bidratt til type mytologisering av henne. I siste underdel vil jeg undersøke Stratonikes tilknytning til gudinnen Afrodite og det seksuelle. Seksualiseringen av Stratonike er et gjentakende tema i hennes rolle som gudinne.

5.4.1 Herskerkult

Vi finner de første sporene til herskerkult etter Aleksander den Store sin død. Aleksander den Store ble i år 331 fvt. for første gang adressert som sønnen til en gud, i tillegg til å få guddommelige kult. Noen av etterfølgerne hans opplevde det samme, hvor herskerkult er blitt et trekk ved den hellenistiske tidsperiode.³⁸⁵ Herskerkult var kult personer i makt fikk, hvor de ble tilbedt og hedret som en gud eller gudinne.³⁸⁶ Etterfølgerne kunne oppleve herskerkult som kunne sammenlignes med dem som var viet til de olympiske gudene. Templer, alter, prester, og ofre er noe av det kongene kunne få fra folket, i tillegg til egne statuer av dem selv. Kongen måtte bevise at han fortjente herskerkulten og oppfylte sin rolle, ved å utføre det som i øynene av folket ble sett på som et ansvar pålagt kongen. Han skulle dele tempelet med guden og ta del i guddommelige plikter.³⁸⁷

³⁸⁵ «Ruler cult» (2011) *The Oxford Companion to Classical Literature* (3 ed.).

³⁸⁶ «Ruler-cult» (2014) *The Oxford Companion to Classical Civilization* (2 ed.).

³⁸⁷ «Ruler-cult» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

Carney har tatt for seg herskerkult i sin artikkel «The Initiation of Cult for Royal Women» fra 2000.³⁸⁸ Innledningsvis legger hun vekt på at det nødvendigvis ikke var et skille mellom mennesket og det guddommelige for antikkens grekere, som indikerer hvordan herskerkult bak kongelige kvinner og menn ble til.³⁸⁹ Noe Carney trekker frem, er hvordan herskerkult for de kongelige oppsto før de fikk kongelige titler. Et eksempel er herskerkulten bak Phila, som hun fikk omkring år 307 fvt. Her legges vekt på at hun fikk det på samme tid som sin mann Demetrios og hennes svigerfar Antigonos.³⁹⁰ Hvorfor fikk Phila en herskerkult på samme måte som de kongelige menn i hennes liv?

Det første Carney fremmer i sin artikkel er hvordan herskerkultene til kvinner før år 270 fvt. har blitt oversett.³⁹¹ Demetrios fikk sin kongelige tittel *basileus* (her: konge), og hans rolle og makt kan ha vært grunn til at Phila og opplevde å få herskerkult under seg. Carney trekker frem hvordan dette ikke nødvendigvis er grunnlaget for herskerkulten under Phila, da herskerkultene til Phila oppsto før Demetrios opplevde å få tildelt tittelen *basileus*.³⁹² Avslutningsvis legger Carney vekt på hvordan herskerkultene kan ha vært nødvendige for å fremme makten til kvinnene på lik linje med mennene.³⁹³

Den greske historikeren Angelos Chaniotis trekker i sin artikkel «The Divinity of Hellenistic Rulers» fra 2003, frem at herskerkultene var viktige for det religiøse, og var en stor del av ideen om den greske guddommelighet. Den greske ideen om guddommelighet, handlet om å være åpen for menneskers bønn, og gi hjelp der det trengtes.³⁹⁴ Videre utdyper Chaniotis hvordan de med makt ikke ble forgudet etter deres død. En har ikke funnet bevis på at herskerkulten overlevde etter personen sin død selv. Chaniotis viser til Arsinoe II av Philadelphos som et unntak, men uten å begrunne hvorfor. Den kongelige guddommeligheten var ikke udødelig, og det viktigste for kongens religiøse makt var evnen til å tilby beskyttelse til folket. En ser derfor i begynnelsen av den hellenistiske tidsperiode at det var menneskene som trengte hjelp, og ikke kongen selv, som erklærte kongens guddommelighet.³⁹⁵ En kan finne spor av guddommeliggjøring av en avdød dronning eller konge i makt, spesielt i det Ptolemeiske riket. Ptolemaios I ble erklært gud og guddommeliggjort av sin egen sønn

³⁸⁸ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 21-43.

³⁸⁹ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 22.

³⁹⁰ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 31.

³⁹¹ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 21.

³⁹² Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 34.

³⁹³ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 40.

³⁹⁴ Chaniotis (2003) «The Divinity of Hellenistic Rulers» i *A Companion to The Hellenistic World*, 432.

³⁹⁵ Chaniotis (2003) «The Divinity of Hellenistic Rulers» i *A Companion to The Hellenistic World*, 432-433.

Ptolemaios II etter sin død i år 283 fvt. Kun noen få år etter, i år 279 fvt., opplevde Berenike, Ptolemaios sin ektefelle og daværende enke, å få tildelt den samme æren.³⁹⁶

I artikkelen «Queens and Ruler Cults in Early Hellenism» fra 2012, trekker Caneva også frem Arsinoe II som et unikt eksempel, ulikt det tradisjonelle grunnlaget for herskerkultur.³⁹⁷ Gjennom sitt liv ble Arsinoe tilbedt, og ifølge Caneva, mest sannsynlig etter hennes død og. En kan finne spor av en festival som ble feiret i Alexandria ved tittel *Arsinoeia*, der folk kunne bringe en gave i tillegg til å ta med sitt eget alter.³⁹⁸ Eksempelet med Arsinoe, som levde samtidig med Stratonike, demonstrerer at kvinner kunne ha like stor innflytelse innen det religiøse som menn. Det er et unikt eksempel, men uansett viktig, fordi det er et eksempel på en hellenistisk dronning, som bryter med de tradisjonelle grunnlagene som lå bak herskerkultene i begynnelsen av den hellenistiske tidsperiode. Stratonike har ikke kommet like tydelig frem slik som Arsinoe har, men eksempelet ved Arsinoe II kan uansett vise at herskerkultene ved de hellenistiske dronningene kan ha vært like viktig, og om ikke ha hatt mer påvirkningskraft enn ved kongene.

Caneva fortsetter diskusjonen rundt epigrafiske materiale og dets viktighet for påvirkning av administrasjonen av herskerkultur. I nyere tid har epigrafikk, studiet av eldre inskripsjoner fått en større plass. En har derfor sett at epigrafiske materialer har spilt en større rolle innenfor herskerkultur, helt tilbake til da det begynte å spre seg noen århundre fvt.³⁹⁹ Caneva forteller det slik:

A complex and varied framework is reconstructed where cultic honours paid to rulers significantly differ from each other not only in terms of the nature of the cult and the status accorded to the worshipped kings and queens, but also in terms of the political contexts and the social actors involved.⁴⁰⁰

Caneva argumenterer for at rammene til epigrafisk materiale varierte ved ulike deler ved person, status og kontekst, og fremhever at betydningen av et materiale avhenger av hva det kan

³⁹⁶ Chaniotis (2003) «The Divinity of Hellenistic Rulers» i *A Companion to the Hellenistic World*, 436.

³⁹⁷ Caneva (2012) «Queens and Ruler Cults in Early Hellenism» i *Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 25, 79.

³⁹⁸ Caneva (2012) «Queens and Ruler Cults in Early Hellenism» i *Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 25, 80-81.

³⁹⁹ Caneva (2012) «Queens and Ruler Cults in Early Hellenism» i *Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 25, 78.

⁴⁰⁰ Caneva (2012) «Queens and Ruler Cults in Early Hellenism» i *Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 25, 78-79.

assosieres med.⁴⁰¹ Herskerkulter varierte fra de ulike dynastiene, kultene ved Stratonike kan ikke sammenlignes med andre hellenistiske dronninger i samme tidsperiode. Herskerkulter må også ses i kontekst.

Inskripsjoner, som tidligere nevnt, er en viktig del av materialet fra hellenismen når vi analyserer mennesker som levde i tidsperioden. De kan også være til stor fordel når vi ser på Stratonike, da hun ikke er en av de mest dokumenterte av de hellenistiske dronningene. Inskripsjonene kan gi oss et innblikk i den hellenistiske verden, som materiale fra tidsperioden. Flere av inskripsjonene ved Stratonike er tilknyttet religion. Et eksempel er en inskripsjon datert til omkring år 281-261 fvt. Inskripsjonen ble introdusert i forrige kapittel og omhandler slaver.⁴⁰² Stratonike blir nevnt på bakgrunn av sin ektemann og konge Antiokos. Ved at Stratonike blir nevnt på lik linje med Antiokos, kan tyde på påvirkningen dronningen også hadde innenfor religion. Slaven ble frigjort på grunn av det gudommelige, tilknyttet guden Serapis og kult. Serapis var guden for fertilitet og helbredelse. Originalt var Serapis knyttet til Egypt, men ble senere introdusert til det greske og romerske innenfor antikken, gjennom tilknytningen til den ptolemeiske gudinnen Isis.⁴⁰³ Stratonike hadde stor makt innenfor det gudommelige og kulter, og selv om hun blir nevnt etter Antiokos, kan hun ha spilt en stor rolle i slavefrigjørelsen, uten å ha blitt kreditert direkte for det. Hvilken påvirkning hun faktisk hadde vet vi ikke, inskripsjonen forteller oss derimot at slavefrigjørelsen skjedde, og Stratonike var en av de som sto bak.

Det er en antikk inskripsjon som forteller om kulten Stratonike fikk tildelt ved Smyrna, og som knytter hun til gudinnen Afrodite. Inskripsjonen er datert til tiden etter Stratonike sin død, og tar for seg daværende konge Selevkos II (barnebarnet til Stratonike ved Antiokos). Han var religiøs, og hadde en kjærlighet for faren Antiokos II og bestemoren Stratonike. Inskripsjonen låter slik:

[...] King Seleucus too, being disposed piously toward the gods and lovingly toward his parents, being magnanimous and knowing how to return gratitude to those who benefit him, honored our city, both on account of the good-will of the demos and the zeal which it evinced for his state and on account of the fact that his father the god Antiochus and the mother of his father the goddess Stratonike are established among us and honored with substantial honors by the people in common and by each of the citizens individually, and

⁴⁰¹ Caneva (2012) «Queens and Ruler Cults in Early Hellenism» i *Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 25, 79.

⁴⁰² For mer informasjon, se kapittel 5.3.3 Stratonike i inskripsjoner, 79.

⁴⁰³ «Serapis» (2006) *The Oxford Companion to World Mythology*.

he confirmed for the demos its autonomy and democracy, and he wrote to the kings and the dynasts and the cities and the leagues, asking that the temple of Aphrodite Stratonikis be (recognized as) inviolable and our city (as) sacred and inviolable.⁴⁰⁴

Selevkos II var født 265 fvt., og regjerte ikke før år 246 fvt.⁴⁰⁵ Inskripsjonen er datert til omkring 241-242 fvt., men det er ikke presist stadfestet. Stratonike døde i år 254 fvt., og ble tilbudt som gudinne etter hennes død, i kulten ved Smyrna.⁴⁰⁶ Det var viktig for Selevkos II, barnebarnet til Stratonike, å opprettholde den religiøse rollen Stratonike spilte, også etter hennes død. Stratonike blir omtalt som en gudinne, og koblet opp med gudinnen Afrodite spesifikt.

5.4.2 Borsippa sylindret

Borsippa sylindret er et viktig epigrafisk materiale fra begynnelsen av den hellenistiske verden. Sylindret er en inskripsjon av Antiokos, Stratonike sin andre ektemann og stesønn, på en kileskrifttablett. Materialet er leire og både produsert og ekskavert i Midtøsten i dagens Irak, i den antikke byen Borsippa.⁴⁰⁷ Borsippa var karakterisert som et sentrum for herskerkult til guden av visdom, Nabu. Det lå omtrent 20 km sørvest for Babylon. Her fant man Ezida tempelet, som hadde tilknytning til Borsippa sylindret.⁴⁰⁸ Sylindret ble ekskavert i 1880 av arkeologen Hormuzd Rassam (1826-1910).⁴⁰⁹ Flere har forsket på dette materiale.⁴¹⁰ Nedenfor skal jeg ta opp dette epigrafiske materiale og noen av forskerne som har tatt det for seg, med fokus på Stratonike sin rolle i dette epigrafiske materialet.

Borsippa sylindret er et antikt epigrafisk materiale flere forskere har tatt for seg. En av de er Gillian Ramsey, som innleder det epigrafiske materiale slik: «A further piece of ancient evidence testifies to Stratonike's sexualised literary associations. This is the Antiochos Cylinder [...]».⁴¹¹ Ramsey fremhever hvordan dette antikke epigrafiske materiale kan ha seksualisert Stratonike. *Astartsnikku* var hennes navn, som ifølge Ramsey kan ha vært en referanse til gudinnen Astarte.⁴¹² I tillegg til dette er *niku*, fra Akkadiansk, et annet ord for *sex*.⁴¹³

⁴⁰⁴ OGIS 229.

⁴⁰⁵ «Seleucus II (Callinicus: Gloriously Victorious)» (2003) *Who's Who in the Classical World*.

⁴⁰⁶ «Stratonice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

⁴⁰⁷ The British Museum, museum nummer: 36277.

⁴⁰⁸ «Borsippa (mod. Birs Nimrud)» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

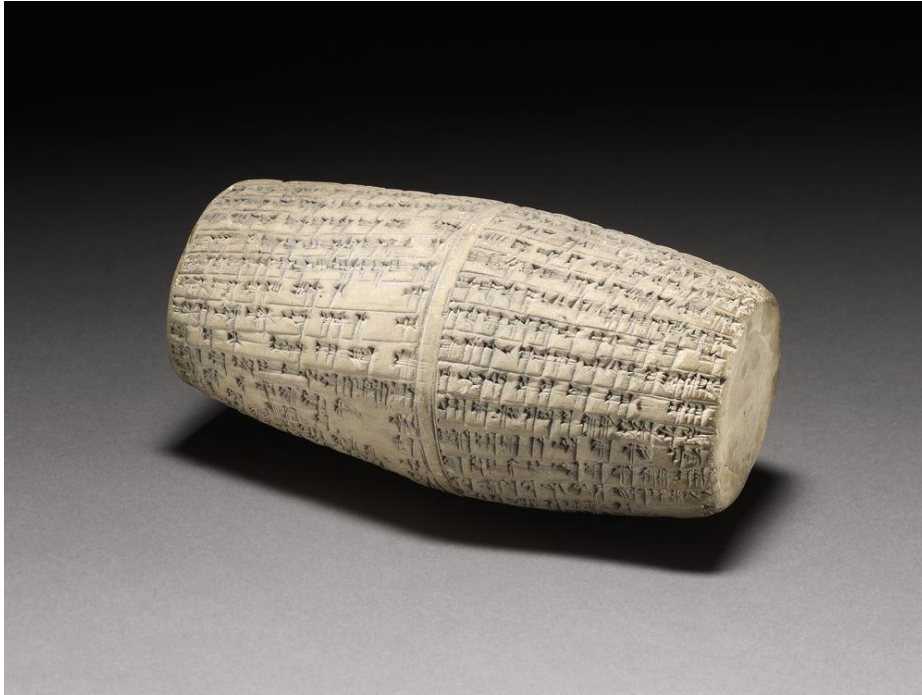
⁴⁰⁹ The British Museum: <https://www.britishmuseum.org/collection/term/BIOG62807>.

⁴¹⁰ Se Kosmin (2014); Kuhrt (1991); Widmer (2019); Stevens (2014), for diskusjoner av Borsippa sylindret.

⁴¹¹ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 187.

⁴¹² Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 187.

⁴¹³ Black mfl. (1999) *A Concise Dictionary of Akkadian*, 253.

Figur 4 Borsippa Sylindret⁴¹⁴

Sylindret omhandler Antiokos I, Stratonike sin stesønn og andre ektefelle, og hans gjenoppbygging av tempelet Ezida i byen Nabu. Stratonike blir nevnt, i tredje bønn. Oversatt av Kathryn Stevens, ble inskripsjonen skrevet slikt:

Nabu,
supreme heir, upon your entry to Ezida,
the true temple,
may the good fortune of Antiochus, king of the lands,
king Seleucus, his son,
(and) Stratonice,
his consort, the queen,
may their good fortune
be established by your mouth.⁴¹⁵

Inskripsjonen på sylindret viser til gjenoppbyggingen av The Ezida temple av Antiokos I, datert 27. mars 268 fvt. Et unikt kjennetegn ved dette epigrafiske materiale er at det var det eneste

⁴¹⁴ Hentet fra The British Museum: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1880-0617-1.

⁴¹⁵ Stevens (2014) «The Antiochus Cylinder, Babylonian Scholarship and Seleucid Imperial Ideology» i *The Journal of Hellenistic Studies*, 134, 69.

som nevner en Selevkidisk konge. En finner tydelige tegn på den Selevkidiske kongelige ideologien i materialet, da sylindret ikke faller innenfor rammene av det som defineres som standarden i Neo-Babylonsk eller Neo-Assyrisk grunnlag. Inskripsjonens innhold tyder også på en innflytelse fra Mesopotamia, og dens tidligere kongelige inskripsjoner.⁴¹⁶

Paul Kosmin i sitt kapittel «Seeing Double in Seleucid Babylonia» fra boken hans *Patterns of the Past* fra 2014 viser hvordan Stratonike først blir introdusert i Borsippa sylindret.

11.26 as-ta-ar-ta-ni-ik-ku

Astartanikku

Stratonice

ii.27 hi-rat-su-šar-ra-at

hirassu sarrat

his wife, the queen⁴¹⁷

Kosmin fremmer hvor viktig Stratonike sitt navn og titler var, og hvordan de gir Stratonike mulighet til å bli representert gjennom rollen hun har. Stratonike hadde en dobbel rolle som kone gjennom hennes to ekteskap, som belyses ved å bruke titler som *hirassu*.⁴¹⁸ Kosmin oversetter det til «his wife» eller «his divine consort», en tittel som identifiserer henne som Antiokos I sin. *Šarrat*, oversatt av Kosmin til engelsk ved «queen» eller «heavenly queen», er ifølge Kosmin en mer generell tittel som også er brukt i sylindret ved andre tilfeller på andre kvinner og koner. Kosmin forteller hvordan «the two Akkadian titles carefully express Stratonice's complex marital history».⁴¹⁹

Videre finner vi en tittel som kan tyde på en sammenkobling til Stratonike som gudinne. Tittelen *Astartanikku* blir ifølge Kosmin direkte oversatt til engelsk ved *Stratonice*, der Stratonike blir assosiert med Astarte, en syrisk gudinne. Astarte var en syrisk gudinne for sex og krig, som blir identifisert med greske Afrodite. Med tanke på sammenkoblingen mellom Afrodite og Stratonike, trekker Kosmin dette frem som et viktig punkt å bemerke.⁴²⁰ Om en ser videre på *nikku*, andre delen av dette navnet, finner vi videre et seksuelt perspektiv assosiert

⁴¹⁶ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 266.

⁴¹⁷ Kosmin (2014) «Seeing Double in Seleucid Babylonia» i *Patterns of the Past*, 187.

⁴¹⁸ Kosmin (2014) «Seeing Double in Seleucid Babylonia» i *Patterns of the Past*, 187.

⁴¹⁹ Kosmin (2014) «Seeing Double in Seleucid Babylonia» i *Patterns of the Past*, 187.

⁴²⁰ Kosmin (2014) «Seeing Double in Seleucid Babylonia» i *Patterns of the Past*, 187-188.

med Stratonike. Her finner en verbet *niaku*, direkte oversatt til engelsk «to have sexual intercourse with»⁴²¹. En finner også verbalsubstantivet *niku*, som direkte oversatt til engelsk blir «(sexually) known, lain with» og «fornication, sexual intercourse».⁴²² *Aphrodite sex* er navnet brukt om Stratonike ved direkte oversettelse. En finner i hellenistisk gresk herskerkult og Alexandriansk poetri slike indirekte navn gitt til dronninger (og konger) hentet fra gudinner (og guder).⁴²³

Marie Widmer tar for seg sylindret i artikkelen «Translating the Seleucid (basilissa)» fra 2019.⁴²⁴ Det faktum at Stratonike tydelig fremkommer, kunne vise til viktigheten av dronningen i det Selevkidiske styre.⁴²⁵ Videre bemerker Widmer hvordan dette stammer fra dronninger generelt, og ikke trenger å være på grunn av Stratonike spesifikt. Det kan ikke gi oss noen indikasjoner på unike trekk ved Stratonike selv. Hun var gift med de to første kongene innenfor Selevkiderriket, Selevkos og Antiokos, og trekkes frem på bakgrunn av hennes rolle som dronning. Stratonike som et individuelt menneske fremkommer ikke.⁴²⁶

I sylindret fremmes Stratonike på to ulike måter. Den første er bak begrepet *Hirtu* som oversatt til engelsk er «(equal ranking) wife».⁴²⁷ Den andre er *šarratu*, oversatt til engelsk ved «queen».⁴²⁸ I Selevkiderriket var titler viktig for å skille de ulike menneskene, deres roller, og hva som lå bak titlene. Det var vanlig å få tittelen *damsu* som kone til kongen, som ofte ble sett på som nok for rollen. En trengte ikke utfylle noe mer. På lik linje holdt det med å referere til en dronning som akkurat det. Dronning. Mer utfyllende var det ikke behov for.⁴²⁹ Dette kan indikere at Stratonike hadde en mer fremtredende rolle enn andre dronninger, da hun ble likestilt med sin kongelige ektemann. Stratonike sin plass som kone til noen av de første innenfor styresmaktene i Selevkiderriket, trengte ikke automatisk gjøre henne viktig eller gi henne en viktig rolle. Referansen innad Borsippa sylindret kan tyde på at hun kan ha hatt en større og viktigere rolle enn andre, også andre dronninger. Samtidig kan det ha vært tilfeldig, og bare

⁴²¹ Black mfl. (1999) *A Concise Dictionary of Akkadian*, 251.

⁴²² Black mfl. (1999) *A Concise Dictionary of Akkadian*, 253.

⁴²³ Kosmin (2014) «Seeing Double in Seleucid Babylonia» i *Patterns of the Past*, 187-188.

⁴²⁴ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 264-279.

⁴²⁵ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 267.

⁴²⁶ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 267-68.

⁴²⁷ Black mfl. (1999) *A Concise Dictionary of Akkadian*, 117.

⁴²⁸ Black mfl. (1999) *A Concise Dictionary of Akkadian*, 361.

⁴²⁹ Widmer (2019) «Translating the Seleucid (basilissa): Notes on the titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder» i *Greece & Rome*, 66(2), 269-271.

enkelt og greit tyde på at hun var Antiokos sin kone, og at om en annen hadde endt opp som hans kone istedenfor, hadde hun fått den samme plassen innenfor dette epigrafiske materiale.

5.4.3 Stratonike og Kombabus

Stratonike blir ikke kun forbundet med kjærlighet i fortellingen om seg og sin stesønn Antiokos. Gjennom Lukian sin *De dea Syria* kommer historien om Stratonike og hennes hoffmann Kombabus frem. Historien om Stratonike og Kombabus er et antikk litterært verk antatt å ha blitt skrevet mellom årene 160-180 evt., mer spesifikt antatt å stamme fra omkring midten av 160-årene evt. Fortellingen har svakt historisk grunnlag. Kombabus er en figur som det kun blir snakket om, og det er skrevet flere århundre etter en eventuell hendelse. Til sammenligning, har historien om Stratonike og Antiokos en sterk historisk bakgrunn.⁴³⁰

Lucinda Dirven analyserer identiteten til Lukian Samosata, forfatteren av det kjente antikke verket *De Dea Syria* i sin artikkel «The Author of De Dea Syria and his Cultural Heritage» fra 1997. Et av de første punktene Dirven trekker frem er hvordan flere akademikere er usikre hvorvidt det er en gyldig kilde en kan lene seg på. Lukian er kjent for å være satirikers, slik at hans verk kan bli sett på som parodi av en eventuell historisk hendelse heller enn å faktisk være et gyldig kildemateriale.⁴³¹ Informasjonen vi får fra Lukian er derfor noe flere akademikere har sett på med et kritisk blikk. Til tross for dette, trekker også Dirven frem at Lukian var meget opptatt av religion og kan derfor hatt et formål og ønske om å formidle de religiøse kildene på en pålitelig måte til leserne.⁴³²

Fortellingen handler om Stratonike, og hennes oppdrag om å gjenreise et tempel. I forbindelse med reisen fikk hun Kombabus som eskorte. Kombabus valgte på forhånd å fjerne sine edle deler og gi de til kong Selevkos, som oppbevarte de frem til Kombabus sin hjemreise. Bakgrunnen for dette lå i at Kombabus hadde en frykt for at Stratonike kom til å ønske han, eller at han selv kom til å falle for fristelsen. Mest av alt ønsket han å ikke bli beskyldt for ugjorte handlinger. Frykten endte senere opp med å bli til virkelighet, da Stratonike falt for han og sårt ønsket å være med han, også seksuelt. Følelsene ble ikke gjengjeldt, noe Stratonike tok veldig tungt, spesielt da hun fant ut at Kombabus ikke kunne utføre det hun ønsket. Dette sto ikke i veien for Stratonike, hun ønsket fortsatt å være med Kombabus. Det spredde seg rykter

⁴³⁰ Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 178-180.

⁴³¹ For mer informasjon om Lukian, se kapittel 3.2.2 Analyse av antikke litterære verk, 21-22.

⁴³² Dirven (1997) «The Author of De Dea Syria and his Cultural Heritage» i *Numen*, 44(2), 154.

om deres nærvær, noe Selevkos tok veldig dårlig. Etter deres hjemkomst, ønsket han å sende Kombabus til døden. Kombabus fikk derfor Selevkos til å hente frem krukken han hadde gitt han før reisen, og se hva den inneholdt. Selevkos fikk da en annen, positiv reaksjon, da han kunne bekrefte at ryktene rundt Stratonike og Kombabus ikke kunne stemme. Kombabus sin handling viste mye lojalitet, og Selevkos mente det ikke var nødvendig å gå så langt som å henrette Kombabus. Han ble istedenfor forfremmet og endte opp nær kongens side. Denne historien førte til flere lignende hvor det å fjerne sine edle deler ble sett på som den høyeste form for lojalitet.⁴³³

Stratonike blir her beskrevet gjennom en romantisk fortelling. Stratonike var tydelig i fokus, men gjennom Kombabus sin opplevelse og hans perspektiver på reisen, Stratonike, og hans samtaler med Selevkos. Fortellingen er ikke historisk gyldig, men om den hadde vært det ville vi fortsatt ikke kunne vite om det vi blir fortalt om Stratonike sin oppførsel stemte eller ikke, da en ser det gjennom Kombabus sine øyne. Stratonike har i motsetning til fortellingen om henne og Antiokos fått en mer aktiv rolle, og et tydeligere fokus. Fortellingen var også begynnelsen på å se Stratonike i et erotisk perspektiv. Hun ble forbundet med erotiske fortellinger.⁴³⁴ Gillian Ramsey argumenterer i sin artikkel fra 2021, at fortellingen kan skildre romansen innenfor det Selevkidiske hoff, og berike våre kunnskaper om kulturen innenfor eliten.⁴³⁵ På den annen side vektlegger Ramsey fortellingen som en erotisk en, og ikke romantisk.⁴³⁶

Lukian sitt verk er skrevet noen hundre år etter hendelsen (som han antar) har funnet sted. En finner fortsatt spor av fremstilling av kvinner i et negativt lys. I historien blir vi fortalt av Lukian at Stratonike gikk imot da hun ikke fikk det som hun ville. Stratonike gikk imot Kombabus og løy om hvordan hendelsene hadde foregått til kongen, hennes daværende ektemann Selevkos. Hun blir fremstilt som hevngjerrig, og tidligere manipulerende. Det endte godt for Kombabus i historien ved et styrket bånd med kongen, hva som hendte med Stratonike etter det kom frem at hun løy, vet vi ikke. Fokuset var på hvordan det endte med Kombabus, en person vi ikke vet om eksisterte, og ikke på Stratonike, en dronning vi vet levde ut ifra

⁴³³ Luc. Syr. D. 19-27.

⁴³⁴ Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 181.

⁴³⁵ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 187.

⁴³⁶ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 187.

inskripsjoner. Selv om historien har blitt vist at står historisk svakt, får Stratonike en mer tydelig aktiv rolle enn tidligere.

Da historien ikke har en sterk historisk forankring, og er skrevet av en antikk forfatter som har blitt tilknyttet satire, er det en sannsynlighet for at fortellingen er mytologisert. Gresk mytologi har fokus på gudinner og guder, og historiene om deres liv og opplevelser.⁴³⁷ Selv om de ble tilbedt, var de ikke i den greske konteksten karakterisert som perfekte. Tvert imot, hadde de sine egne svakheter og dårlige sider, akkurat slik som dødelige mennesker. Historiene om gudinnene og gudene hadde ofte fokus på å kunne avslutte med et svar på et spørsmål innenfor universet og det menneskelige liv og natur, på en mer rasjonell måte.⁴³⁸

Som en fortelling vi ikke ser gjentatt i andre kilder enn Lukian sin *De dea Syria*, er det høy sannsynlighet for at den er oppdiktet, kanskje med formål om å fremme det tradisjonelle historierammeverket for kastrering, som et virkemiddel for å gi tillit og status og et uttrykk for lojalitet ovenfor makten. Stratonike ble fremstilt negativt som en hevngjerrig kvinne, med fokus på hennes seksuelle lyster og det erotiske. Kanskje den negative fremstillingen av Stratonike hadde et motiv? Det fremstilte Kombabus i et enda bedre lys, og vektla tilliten og lojaliteten mellom en hoffmann og konge - som kom på bekostning av dronningen.

Engels og Erickson trekker også frem fortellingen om Stratonike og Kombabus i sin artikkel «Apama and Stratonike» fra 2016, og at det ikke nødvendigvis er dronning Stratonike som var kvinnen som fremstilles i fortellingens handlingsforløp.⁴³⁹ Historien er skrevet flere århundre etter hendelsen, slik at Lukian kan ha forvekslet hvem det var snakk om. De har sett på historien i dens kontekst og tid, og trekker frem hvordan Stratonike og Selevkos sitt ekteskap var meget kort. Sannsynligheten for at kvinnen det egentlig er snakk om er Apama, som var gift med Selevkos i over 25 år, er høyere ifølge Engels og Erickson.⁴⁴⁰ Om en tar utgangspunkt i at det er en annen kvinne det er snakk om i handlingsforløpet, er det fortsatt en negativ fremstilling av dronningen. Det antyder at hellenistiske dronninger generelt ble fremstilt i et negativt lys i antikke litterære verk skrevet av menn, ofte med en forbindelse til det erotiske. Det var ikke unikt for Stratonike, men hellenistiske dronninger virker ikke til å ha fått respekten de fortjente i antikke verk. Om en fortelling er sann eller ikke, er ikke det sentrale, men måten Stratonike, og andre kvinner, ble brukt for gevinsten til mennene i sitt liv i tillegg til å bli fremstilt negativt.

⁴³⁷ «Greek mythology» (2014) *World Encyclopedia*.

⁴³⁸ «Greek mythology» (2014) *World Encyclopedia*.

⁴³⁹ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 56.

⁴⁴⁰ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 56.

Lukian har blitt sett på som en satiriker, og er som historiker blitt mye diskutert i nyere tid. Hvorvidt kildene til Lukian står sterkt eller ikke har blitt diskutert flere ganger.⁴⁴¹ Historien om Stratonike og Antiokos står sterkere enn Stratonike og Kombabus, da vi gjennom inskripsjoner og epigrafiske materiale kan se at Stratonike var i et ekteskap med Antiokos. På den annen side, står historien om Stratonike og Kombabus svakt, da fortellingen ikke finnes i andre verk. Ingen andre kilder fra antikken kan styrke dette litterære verket og dens troverdighet, men det er fortsatt en interessant historie å ta opp. Stratonike får større fokus som individ, sammenlignet med fortellingen om henne og Antiokos. Lukian skriver i sin introduksjon at «I write as an Assyrian born who have witnessed with mine own eyes some of the facts which i am about to narrate : some, again, I learnt from the priests : they occurred before my time, but I narrate them as they were told to me».⁴⁴² Dette kunne tyde på at det var en form for gjenfortelling som har endret seg underveis, slik som når en leker hviskeleken og historien en begynte med blir en annen gjennom ulike menneskers tolkninger og misforståelser.

5.4.4 Tilknytningen til Afrodite og det seksuelle

Flere av de kongelige kvinnene har opplevd gjennom tidene å bli tilknyttet til gudinnen Afrodite. Det fascinerende som Carney trekker frem i sin artikkel, er hvordan en ikke kan finne analyser som går i dybden på sammenkoblingen mellom kongelige kvinner og Afrodite fra den tidlige hellenistiske tidsperiode med fokus på kvinner utenom det ptolemeiske riket.⁴⁴³

Å tilbe gudinner har blitt gjort i mange årtusen.⁴⁴⁴ Jeg ønsker først å gi en kort oppsummering av hvem Afrodite var, hvilken makt hun hadde, og koble det opp til Stratonike som har blitt tilknyttet gudinnen. Afrodite er en av de mest tilbedte innenfor de greske gudinnene, og er gudinnen av kjærlighet, skjønnhet og fruktbarhet. Romerne identifiserer henne ved navnet Venus, og hun var datter til Zeus og Dione.⁴⁴⁵

Monica S. Cyrino introduserer Afrodite i sitt kapittel «Introducing Aphrodite» fra boken *Aphrodite*, utgitt i 2010.⁴⁴⁶ Afrodite har mange navn og er kjent på ulike måter, men blir som

⁴⁴¹ For mer informasjon om Lukian, se kapittel 3.2.2 Analyse av antikke litterære verk, 21-22.

⁴⁴² Luc. Syr. D. 1.

⁴⁴³ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology* 95(1), 34.

⁴⁴⁴ En kan trekke tilbedelsen av gudinner opp imot kvinnebevegelsen som oppsto under den andre feminismebevegelsen fra 1970-tallet. En kan se en utvidelse av kvinners politiske syn ved kobling opp imot det spirituelle. Den feministiske spiritualiteten kunne trekkes opp imot tilbedelsen av gudinner. Se «Goddess» (2005) *The Oxford Companion to Women's Writing in the United States*.

⁴⁴⁵ «Aphrodite» (2014) *World Encyclopedia*.

⁴⁴⁶ Cyrino (2010) «Introducing Aphrodite» i *Aphrodite*, 3-8.

regel knyttet opp mot erotikk og skjønnhet. En kan finne flere fortellinger om Afrodite sin fødsel, og Cyrino forteller at Afrodite var født fra havet, og hadde en større makt som strakte seg over sky, land og sjø.⁴⁴⁷ Afrodite har blitt tilknyttet flere herskerkultur, som et resultat av hennes utbredelse innenfor tilbedelse i det antikke Hellas. Cyrino trekker frem tre viktige karakteristikk ved Afrodite, som kan gi oss forståelse av det greske synet på henne. Den første er *Anodos* (engelsk: going up). Afrodite kom opp av havet og blendet de rundt seg med sin skjønnhet på vei til himmelen. En stor del av makten hennes var utseende hennes. Den andre er *Kosmēsis* (engelsk: adornment). Afrodite pyntet kroppen med fine smykker, klær og parfyme. I lag med hennes vakre utseende, sto disse karakteristikkene sentrale for måten hun ble udødeliggjort, som også ga henne større påvirkningskraft.⁴⁴⁸ Som et resultat av hennes fremstilling ble hun også knyttet opp mot det erotiske. Dette kan også kobles opp mot det tredje punktet Cyrino trekker frem, *Mixis* (engelsk: mingling). Den gikk ut på en miksing av kroppar ved fysisk intimitet, som kunne kobles opp mot to motstridende kontekster, det seksuelle og i kamp ved krig. Intimiteten kunne også representere hennes union av hav, land og himmel, og det er her en finner Afrodite.⁴⁴⁹

Rachel Rosenzweig trekker frem i sitt kapittel «Aphrodite in Myth and Drama» i boken *Worshipping Aphrodite* fra 2004 at en kunne finne forskjellige versjoner av gudinnen Afrodite, hvor hun ble tilknyttet forskjellige karakteristikk.⁴⁵⁰ Her kunne en finne kulturer som tilba gudinnen Afrodite som ble tilknyttet fertilitet og harmoni mellom mennesker, som var sentralt for samfunnet.⁴⁵¹ Dette antyder at Afrodite var mer enn stereotypen som sto bak henne. Hun var ikke bare en gudinne tilknyttet til erotikk og kjærlighet, hun er en av de mest kjente gudinnene vi vet om, og har spilt en stor rolle og påvirkning innenfor folk sin religion. Hun kunne være en styrke for mennesker, også kvinner, som tilbedte en gudinne så stor, som kunne bidra til å styrke kvinner ved å være en sterk figur selv.

Afrodite er tilknyttet til det seksuelle. Hun er også tilknyttet ekteskap, hvorpå Carney legger fokus på at det fortsatt er gjennom det seksuelle aspektet, også innenfor ekteskap; «Her very name was the way Greeks referred to the sexual act. Aphrodite was sex.»⁴⁵² Ikke bare hadde de kongelige kvinnene herskerkulturer, også kongenes kurtisane hadde herskerkulturer bak seg. Kvinnene med en nærhet til kongene og andre kongelige menn med høy status (her:

⁴⁴⁷ Cyrino (2010) «Introducing Aphrodite» i *Aphrodite*, 3.

⁴⁴⁸ Cyrino (2010) «Introducing Aphrodite» i *Aphrodite*, 5.

⁴⁴⁹ Cyrino (2010) «Introducing Aphrodite» i *Aphrodite*, 5.

⁴⁵⁰ Rosenzweig (2004) «Aphrodite in Myth and Drama» i *Worshipping Aphrodite*, 6-12.

⁴⁵¹ Rosenzweig (2004) «Aphrodite in Myth and Drama» i *Worshipping Aphrodite*, 6.

⁴⁵² Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 38

tilknyttet til guder gjennom herskerkult), hadde nettopp seksuell påvirkning over dem, en makt som ble anerkjent gjennom herskerkultene de selv hadde.⁴⁵³ Det blir understreket av Carney at påvirkningen de kongelige kvinnene og kurtisanene hadde ovenfor mennene i makt, var offentlig makt. En makt på grunnlag av deres seksuelle relasjon med kongen(e).⁴⁵⁴ Ramsey forteller i sin artikkel hvordan seksualisering av hellenistiske dronninger ikke var unormalt for tidsperioden, der flere hellenistiske dronninger ble tilknyttet Afrodite, eksempelvis Phila, Stratonike sin mor.⁴⁵⁵

Stratonike er en av de hellenistiske dronningene som ble tilknyttet gudinnen Afrodite. Engels og Erickson trekker frem hvordan koblingen ga både et erotisk blikk på Stratonike, men en så på Stratonike ved kvaliteter som skjønnhet og fertilitet, som kom av hennes rolle som *queen mother* (her: dronningmor).⁴⁵⁶ Hun var ikke den eneste, og noe Engels og Erickson finner interessant er hvordan Stratonike sin far, Demetrios, sin kone også kurtisaner og ble tildelt herskerkult som var koblet opp mot gudinnen Afrodite.⁴⁵⁷ En spesifikk selevkidisk dronning de trekker frem er Laodike.⁴⁵⁸ Hun var gift med Antiokos III (oldebarnet til Stratonike og Antiokos).⁴⁵⁹ Det kan vise til hvordan hellenistiske dronninger i andre dynasti opplevde å bli tilknyttet Afrodite, eksempelvis i Ptolemeerdynastiet.⁴⁶⁰

Lukian har et annet antikk verk med tittelen *Pro Imaginibus*, hvor vi i volum 4 finner en historie om Stratonike som skallet.⁴⁶¹ Historien utløper seg da Stratonike var gift med Selevkos, og tar opp en konkurranse hun satte for poetene under tidsperioden. Her var det mulighet for poetene å vinne en pris dersom de klarte å uttrykke håret til Stratonike på best mulig måte. Det blir fremmet som komisk, da Stratonike var skallet. Dette var en konsekvens av en lang sykdom hun hadde gått gjennom, vi får derimot ikke vite noe mer om hva sykdommen kan ha vært. Poetene gjorde sitt beste for å komplimentere håret hun ikke hadde, noe Stratonike synes var morsomt og latterliggjorde de. Hun la også vekt på at de nok ønsket å oppleve å få samme hyllest og beundring.⁴⁶² Lukian forteller det slik gjennom Stratonike:

⁴⁵³ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 39.

⁴⁵⁴ Carney (2000) «The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women» i *Classical Philology*, 95(1), 39.

⁴⁵⁵ Ramsey forteller hvordan Phila, Stratonike sin mor, ble tildelt tittelen «Phila Aphrodite» som en ære av befolkningen i Athen. Se Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 187.

⁴⁵⁶ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 59.

⁴⁵⁷ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 61.

⁴⁵⁸ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 61.

⁴⁵⁹ «Laodice» (2012) *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).

⁴⁶⁰ Engels og Erickson (2016) «Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy» i *Seleukid Royal Women*, 61.

⁴⁶¹ Luc. Pr. Im. 5-7.

⁴⁶² Luc. Pr. Im. 5-6.

She made fun of all such people as these, who surrender themselves to flatterers, and she added, too, that many wish to be similarly flattered and cozened in portraits as well as in complimentary speeches. «In fact,» said she, «they delight most of all in those painters who make the prettiest pictures of them. And there are some who even direct the artists to take away a little of the nose, or paint the eyes blacker, or give them any other characteristic that they covet ; and then, in their blissful ignorance, they hang wreaths of flowers upon portraits of other people, not in the least like themselves!»⁴⁶³

Stratonike ble komplimentert sterk, og sammenlignet med gudinner som Hera og Afrodite, noe hun synes ble for meget for henne, og var en for sterk sammenligning. Målet hennes var ikke å bli smigret slikt, da hun trakk frem hennes egen overtro til gudinner og guder.⁴⁶⁴

Ogden mener dette er en fascinerende historie, noe jeg kan si meg enig i. Ogden argumenterer for at fortellingen er skrevet på en måte som nesten kunne skape et narrativ om at Stratonike var med på spøken.⁴⁶⁵ Ogden prøver også å finne ut hva som kan være bakgrunnen for sykdom hos Stratonike i fortellingen. Vi får vite at fortellingen tar plass under hennes korte ekteskap med Selevkos. Ogden kommer frem til at bakgrunnen for sykdommen kunne ligge i en hevn fra gudinnen Hera, som en konsekvens av at Stratonike ikke klarte å utføre sin plikt av å gjenreise et tempel etter Hera sine krav.⁴⁶⁶ Ogden trekker også frem et poeng ved at historien om Stratonike som skallet og historien ved Kombabus er begge skrevet av Lukian, men virker ikke til å ha noe tilknytning til hverandre, slik at kompleksiteten bak historien om Stratonike og Kombabus kan eksistere for seg selv uten å ta i betraktning Lukian sine verk i helhet.⁴⁶⁷

Plinius den eldre har også en fascinerende fortelling om Stratonike i sitt verk *Natural History*, i bok 5 kapittel 40.⁴⁶⁸ Plinius trekker frem et maleri ved Ctesilochus. Ctesilochus var en student ved Apelles, en maler som har blitt karakterisert som den beste innenfor sin tid i antikken.⁴⁶⁹ Ctesilochus fremstilte Stratonike negativt i sitt maleri på grunn av sitt dårlige forhold med Stratonike, som var et resultat av at Stratonike ikke anerkjente han som artist slikt han ønsket. Maleriet av Stratonike har derfor blitt kjent som en fornærmelse mot Stratonike, da maleriet illustrerer Stratonike seksuelt i lag med en fisker det hadde svermet rykter om at hun var forelsket i. Det ble utstilt etter Ctesilochus sitt ønske, før han raskt forsvant fra åstedet før

⁴⁶³ Luc. Pr. Im. 6.

⁴⁶⁴ Luc. Pr. Im. 7.

⁴⁶⁵ Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 181.

⁴⁶⁶ Stratonike sin gjenbygging av tempelet ved gudinnen Hera kommer også frem i fortellingen om Stratonike og Kombabus, se kapittel 5.4.3 Stratonike og Kombabus, 88-91.

⁴⁶⁷ Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 182.

⁴⁶⁸ Plin. Nat. 35.40.57.

⁴⁶⁹ «Apelles» (2003) *The Oxford Companion to Western Art*.

Stratonike sin eventuelle reaksjon på maleriet kunne komme. Det morsomme er at det slo feil tilbake på Ctesilochus, da Stratonike valgte å la maleri forbli utstilt, da hun synes det var beundringsverdig hvordan han klarte som artist å fremstille likheten deres.⁴⁷⁰

Ifølge Ogden, skaper disse fortellingene mer liv i Stratonike enn i Lukian sin fortelling om henne og Kombabus, også mer enn kjærlighetshistorien som går igjen i alle de antikke verkene.⁴⁷¹ Hun fikk en tydeligere og mer aktiv rolle. Ogden argumenterer for at Stratonike ble tilknyttet det seksuelle og erotiske gjennom fortellingene til Plinius og Lukian, og at dette kan komme som en konsekvens av herskerkultene ved Stratonike, som ble tilknyttet opp imot Afrodite, en gudinne ofte forbundet med det seksuelle.⁴⁷² Jeg er enig i at det sannsynligvis er en forbindelse til det erotiske. Fortellingene er ikke historisk gyldige, og hendelsene som blir fortalt om kan godt være oppdiktet. Grunnlaget bak kan derimot stemme, da vi vet Stratonike fikk herskerkulter, og var spesielt tilknyttet Afrodite. Kjærlighetshistorien ved Antiokos er det også en større grad av sannsynlighet for at er oppdiktet, men på bakgrunn av andre motiv. Ved herskerkultene hun fikk og kjærlighetshistorien hun var kjent gjennom, kan dette ha gjort Stratonike til et enkelt mål innenfor andre litterære verk også.

Ramsey trekker frem i sin artikkel fra 2020 den passive rollen Stratonike har som romantisk figur, og forteller hvordan «Stratonike is a passive character in the romance, doing nothing except existing as an object of desire [...]»⁴⁷³ Vi har tidligere sett den passive rollen Stratonike hadde i kjærlighetshistorien, og hvordan det kunne være en dekkhistorie.⁴⁷⁴ Ramsey forteller at Stratonike ble karakterisert som en uskyldig kvinne, men vektlegger det erotiske perspektivet. Det påpekes hvordan det kom på grunn av fokuset på soveromssenen i kjærlighetshistorien, da Stratonike besøkte sin stesønn som lå kjærlighetssyk i sengen sin.⁴⁷⁵ Ramsey utdyper Stratonike sin seksualisering i Borsippa sylindret, og legger vekt på måten Stratonike fremmes ved titlene i inskripsjonen er en tilknytning til det seksuelle slik som en kunne se i de andre antikke litterære verkene.⁴⁷⁶

⁴⁷⁰ Plin. Nat. 35.140.

⁴⁷¹ Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 181.

⁴⁷² Ogden (2017) «Combabus and Stratonice» i *The Legend of Seleucus*, 181.

⁴⁷³ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 186.

⁴⁷⁴ Dette er blitt tatt opp tidligere, se kapittel 5.2.2 Stratonike og Antiokos, 55-64; 5.2.3 Kongelig Propaganda? 64-67.

⁴⁷⁵ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 186-87.

⁴⁷⁶ Ramsey (2020) «Apama and Stratonike: The first Seleukid *basilissai*» i *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*, 187.

Både i epigrafisk material som Borsippa sylindret, herskerkulter, og gjennom tilknytningen til Afrodite ser vi en gjentagende seksualisering av dronning Stratonike. Hun er ikke den første av hellenistiske dronninger som er blitt tilknyttet Afrodite, det er en gjentagende karakteristikk ved den hellenistiske tidsperiode og herskerkulturen ved de kongelige. I tillegg til dette kan vi også gjennom epigrafisk materiale som Borsippa sylindret finne Stratonike i tilknytning til ord som direkte oversatt knyttes til sex og/eller seksuelle relasjoner. Seksualiseringen av Stratonike er et gjennomgående tema i litteraturen om henne.

6 Konklusjon

Oppgaven har undersøkt hvordan Stratonike ble representert under Hellenismen og hvilken rolle hun kan ha hatt i Selevkiderrikets første 50 år. Gjennom en grundig analyse av antikke kilder og moderne forskning har vi fått innsikt i hvordan Stratonike ble fremstilt og hvilken innflytelse hun kan ha hatt.

Som vi har sett i kapittel 5.1, kom Stratonike fra en mektig familie, med både en mor og far som spilte viktige roller ved den tidlige hellenistiske tidsperiode. Ikke bare var faren Demetrios en av de mektigste i Antigoniddynastiet, ett av dynastiene under den hellenistiske verden, men moren Phila hadde også innflytelse gjennom sin tittel, arbeidet hun utførte i kraft av sin makt og gjennom sin religiøse rolle i kultur på lik linje med Demetrios. Phila, slik som Stratonike, er ikke den mest dokumenterte av de hellenistiske dronningene, men hun var viktig gjennom sin rolle som *basilissa*. Det faktum at det finnes dokumentasjon på Phila forteller i seg selv at hun hadde påvirkning som var viktig innenfor dynastiet, da det finnes andre hellenistiske kvinner som det nesten ikke finnes dokumentasjon på.

Stratonike er lite dokumentert i de antikke kildene. Det trenger ikke bety at hun ikke var en viktig figur, slik jeg har argumentert i kapittel 5.2.3-4 med fokus på propaganda og politikk, spilte hun en meget viktig rolle for Selevkiderrikets makt. Stratonike fremstår i de antikke kildene som en kompleks figur, ofte definert gjennom relasjonene til mennene i sitt liv, men også som en person med egen innflytelse. Stratonike var gift to ganger, hvor hennes første ekteskap ble til gjennom en allianse mellom hennes far Demetrios i Antigoniddynastiet og hennes første ektemann Selevkos i Selevkiderriket. Ekteskapsallianser var i den tidlige hellenistiske tidsperiode et verktøy en brukte i førsteomgang for å utvide og styrke makten sin. Denne alliansen var ikke unik, og kom som et resultat av at andre allianser ble til. Jeg har argumentert i kapittel 5.2 at kjærlighet ikke var grunnen for dette ekteskapet, hvorvidt det var følelser involvert kan en ikke vite. Grunnen lå heller i Selevkos og Demetrios sine muligheter til å styrke sine egne dynasti. Videre i kapitlet har vi sett at en finner lite informasjon om Stratonike sitt liv i hennes første ekteskap utenom ekteskapsalliansen. Det er i hennes andre ekteskap med Antiokos, hvor hun ble overgitt av sin egen ektemann til stesønn, en avgjørelse hun antagelig ikke selv hadde noe å si i, at Stratonike får en tydeligere plass i historien.

I kjærlighetsfortellingen mellom Stratonike og Antiokos, har vi sett hvordan Stratonike blir fremstilt som en passiv figur som kun kommer frem gjennom andre sine perspektiv. Fokuset lå mer på en fars kjærlighet ovenfor sin sønn, enn Stratonike sin posisjon. Fortellingen var mest

sannsynlig en dekkhistorie, da jeg i kapittelet om politiske motiv har argumentert for at ekteskapet ga flere fordeler for Selevkos og Antiokos sin makt. Kildene gir et bilde av en dronning som, til tross for begrensningene i sin tid, klarte å navigere i en politisk verden dominert av menn, og gjennom sitt andre ekteskap ble Stratonike sin posisjon og innflytelse i riket styrket. Det finnes ingen informasjon som forteller oss om Stratonike sitt perspektiv på ekteskapene hennes. Likevel viser analysen min at Stratonike, gjennom sin rolle som dronning, bidro til å legitimere Antiokos sitt kongedømme. Som vi har sett i kapittel 5.3, ga hennes status som dronning henne en plattform for å utøve makt og påvirkning, noe som kan ha vært avgjørende for stabiliteten og utviklingen av Selevkiderriket i dets tidligere år. Hun fungerte ikke bare som en symbolsk figur, men også som en aktiv deltaker i de politiske prosessene.

Epigrafiske materialer som inskripsjoner fra tidsperioden hun levde har vi i kapittel 5.3.3 sett at kan fortelle noe om Stratonike. Dedikasjoner av Stratonike har jeg argumentert for at viser hennes gavmildhet og hvordan hun fremstilte seg selv. Det virker som det var viktig for Stratonike å fremheve sin familieidentitet, istedenfor hennes rolle som kone. Hennes makt og rolle ble styrket gjennom ekteskap, men hun kom allerede fra en mektig familie. Jeg har diskutert hvordan man kan se Stratonike likestilt med sin ektemann, men det virker til å ha vært mer formelt, og forteller om Stratonike sin posisjon, men ikke innflytelse. Hun står bak mennene i sitt liv som deres kone og dronning. Videre har jeg diskutert problematikken bak inskripsjoner i helhet, som ligger i grunn at dateringen er usikker eller bred, slik at det er vanskelig å vite om det er Stratonike fra Syria som nevnes i materialet, da hun ikke var den eneste som bar navnet Stratonike i den hellenistiske tidsperiode.

Forskningen indikerer også i kapittel 5.4 at Stratonike kan ha hatt en rolle i å forme de kulturelle og religiøse aspektene av riket. Hennes guddommeliggjøring antyder en strategisk bruk av religion for å styrke kongemaktens legitimitet. Viser hvordan hun, i likhet med mange hellenistiske dronninger, brukte sin posisjon til å påvirke både politikk og kultur. Det er tydelig at hennes rolle var viktig, da vi har sett hvordan hun ble tilbedt i tiden etter sin død ved kulten ved Smyrna, på grunn av barnebarnet Selevkos II. Dette tyder på at hun spilte en viktig rolle for familien som forbilde, og at det ble satt pris på hennes arbeid i tiden etter hennes død.

Stratonike har flere ganger blitt knyttet til gudinnen Afrodite og det seksuelle. Selv om hun er mest kjent gjennom kjærlighetshistorien med Antiokos, dukker hun også opp i andre fortellinger, slik vi har sett i kapittel 5.4.4. Jeg har diskutert hvordan de antikke kildene ofte fremstiller Stratonike i et seksuelt perspektiv, både gjennom fortellinger om henne som skallet og som motiv i maleri. Dette er tydelige eksempler på hvordan Stratonike ble fremstilt i et

negativt lys. Lukian sin fortelling om Stratonike og Kombabus har vi sett fremstiller henne som en hevnjerrig kvinne, i tillegg til å vektlegge det erotiske blikk. Fortellingene står ikke sterkt historisk, en kan ikke vite om hendelsene har skjedd eller ikke – spesielt siden de er skrevet flere århundre senere. Uansett om de er sanne eller ikke, viser alle til en negativ og seksuell fremstilling av Stratonike. Hun fikk en egen tydelig plass i Borsippa sylindret jeg viser til i kapittel 5.4.2, som forteller om hennes rolle som dronning, og hvordan Stratonike kunne oppleve å bli likestilt med ektemann og daværende konge Antiokos. Titlene hennes i inskripsjonen viste en tydelig tilknytning til Afrodite og det seksuelle, da de direkte oversatt var begrep knyttet til sex. Stratonike ble respektert for sin rolle og sto ikke i skyggen av sin ektemann, kongen. Likevel ble hun ofte assosiert med det seksuelle og fremstilt negativt. Dette har jeg diskutert at kan ha vært et resultat av seksualiseringen knyttet til den kjente kjærlighetshistorien, samt et forsøk på å fremheve mennene, spesielt siden vi har sett hvordan Antiokos fikk sin kongerolle legitimert gjennom ekteskapet med Stratonike.

Denne oppgaven har vist hvor viktig Stratonike var for Selevkiderriketets etablering. Stratonike hadde en viktig rolle for Selevkiderriket i den tidlige hellenistiske perioden gjennom å styrke og stabilisere makten, slik jeg har argumentert i kapittel 5.2. Hun var også grunnen til etableringen av et sterkere dynasti. Dette kommer ikke frem, og hun blir plassert som en passiv figur eller fremstilt i et seksuelt perspektiv. Selevkiderriket ville ikke hatt utviklingen det hadde om det ikke var for rollen Stratonike spilte for dens tidlige år. Stratonike sin representasjon i kildene er preget av både mytologisering og politisk agenda. Dette kommer ikke tydelig frem i de antikke kildene. Slik vi har sett, viser fortellingen om Stratonike og Antiokos i kapittel 5.2.2 og de korte fortellingene om henne i kapittel 5.4.4 ved tilknytning til Afrodite og det seksuelle, at alle historikerne kontinuerlig bruker Stratonike som en passiv romantisk figur, og fremstiller henne i et negativt lys med vektlegging på det erotiske. Dette tydeliggjør mannen sin rolle, hvor jeg har argumentert for kontrasten en ser i hvordan Selevkos og Antiokos ble fremstilt positivt, som en god far, sønn og viktige menn. Analysen min har vist at Stratonike hadde en viktig rolle for Selevkiderriketets første 50 år, selv om vi har sett hun ofte ble fremstilt passivt, negativt eller i et erotisk blikk.

Avslutningsvis bidrar oppgaven til en dypere forståelse av Stratonikes plass i historien og gir et viktig perspektiv på kvinnelig makt og representasjon i den hellenistiske perioden. Videre forskning kan utforske hvordan kvinnelige figurer påvirket de større politiske og kulturelle dynamikkene i antikkens riker. Forskningen på hellenistiske dronninger gjennom biografier er nytt, men viktig. Ved å dykke dypere inn i kvinnene i den hellenistiske verden, kan

vi oppnå større innsikt i en fjern tidsperiode. Dette gjelder spesielt for å forstå hvilken rolle individuelle kvinner spilte i historien, til tross for det begrensede materialet som er tilgjengelig. De antikke verkene, skrevet av menn om menn, gir oss ikke den fulle forståelsen vi ønsker om kvinnene i denne perioden. Likevel kan en grundigere analyse avdekke mer om deres situasjon og gi dem en egen plass i historien. Stratonikes liv og rolle i Selevkiderriket viser hvordan kvinner i antikken kunne ha en betydelig innflytelse, selv om deres historier ofte ble fortalt gjennom en mannlig linse.

7 Litteraturliste

Antikke verk

Appian. The Syrian Wars, i *Roman History*, oversatt av White, H. (1899).

Lukian. *De Dea Syria (on The Syrian Goddess)*, oversatt av Strong, H. A. (1913).

Lukian. *De Imaginibus*, oversatt av Harmon, A. M. (1925).

Plinius den eldre. *The Natural History*, oversatt av Bostock, J. (1855).

Plutark. Life of Demetrius, i *The Parallel Lives*, oversatt av Perrin, B. (1920).

Plutark. Alexander, i *The Parallel Lives*, oversatt av Perrin, B. (1919).

Valerius Maximus. Of the love and indulgence of parents to children, i *Memorable doings and sayings*, vol 1. bok 5, 7e.1., oversatt av Bailey, D. R. S. (2000).

Epigrafisk materiale

Inscriptiones Graecae XI 2.161. *Delos*.

Inscriptiones Graecae XI, 2.164. *Delos*.

Inscriptiones Graecae XI, 2.199. *Delos*.

Inscriptiones Graecae XI, 2.287. *Delos*.

Inscriptiones Graecae XI. 2.287. *Delos*.

Orientis Graeci Inscriptiones Selectae: 14. *A statue of Arsinoē, dedicated by Stratonikē*, 316-270 fvt.

Orientis Graeci Inscriptiones Selectae: 219. *Ilion Honours Antiochos I*, 279-274 fvt.

Orientis Graeci Inscriptiones Selectae: 229. *A Treaty between Smyrna and Magnesia-by-Sipylos*, c. 241 fvt.

Supplementum Epigraphicum Graecum: 20.325. *Manumission of Hermaios in Hyrcania*, 281-261 fvt.

The Borsippa Cylinder. c. 250 fvt. The British Museum: museum nummer: 36277.

Translations of Hellenistic Inscriptions: 159. *Delos Honours Telesinos of Athen*, tidlig 3. århundre fvt.

Litterære kilder

- Adams, W. L. (2006) The Hellenistic Kingdoms, i Bugh, G.R. (red.) *The Cambridge Companion to The Hellenistic World*. New York: Cambridge University Press, s. 28-51.
- Almagor, E. (2016) Seleukid Love and Power: Stratonike I, i Coşkun, A. og McAuley, A. (red.) *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and Distortion of Hellenistic Queenship in the Seleukid Empire*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, s. 67-86.
- Austin, M. M. (2003) The Seleukids and Asia, i Erskine, A. (red.) *A Companion to The Hellenistic World*. USA: Blackwell Publishing Ltd, s. 121-133.
- Austin, M. M. (2006) *The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest: A Selection of Ancient Sources in Translations*. UK: Cambridge University Press.
- Bevan, E. (1902) *The House of Seleucus*. Vol. 1. London: Edward Arnold Publisher to the India Office.
- Bevan, E. (1968) *The House of Ptolemy: A History of Egypt under the Ptolemaic Dynasty*. Chicago: Argonaut, Inc., Publishers.
- Billows, R. A. (1990) *Antigonos the One-Eyed and the Creation of the Hellenistic State*. Berkeley, Los Angeles og London: University of California Press.
- Bugh, G. R. (2006) Hellenistic Military Developments, i Bugh, G. R. (red.) *The Cambridge Companion to The Hellenistic World*. New York: Cambridge University Press, s. 265-294.
- Bugh, G. R. (2006) *The Cambridge Companion to The Hellenistic World*. New York: Cambridge University Press.
- Black, J. mfl. (1999) *A Concise Dictionary of Akkadian*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Bodel, J. (2001) Epigraphy and the ancient historian, i Bodel, J. (red.) *Epigraphic Evidence: Ancient history from inscriptions*. London og New York: Routledge, s. 1-56.

- Breebart, A. B. (1967) King Seleucus I, Antiochus, and Stratonice. *Mnemosyne*, fjerde serie 20(2), s. 154-164. URL: <https://www.jstor.org/stable/4429393>.
- Caneva, S. (2012) Queens and Ruler Cults in Early Hellenism, *Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 25, s. 75-101. URL: <https://doi.org/10.4000/kernos.2104>.
- Carney, E. D. (1991) 'What's in a name?': The Emergence of a Title for Royal Women in the Hellenistic Period, i Pomeroy, S. B. (red.) *Women's History and Ancient History*. Chapel Hill og London: University of North Carolina Press, s. 154-172.
- Carney, E. D. (1995) Women and Basileia: Legitimacy and Female Political Action in Macedonia, *The Classical Journal*, 90(4), s. 367-391. URL: <https://www.jstor.org/stable/3297828>.
- Carney, E. D. (2000) The Initiation of Cult for Royal Macedonian Women, *Classical Philology* 90(1), s. 21-43. URL: <https://www.jstor.org/stable/270644>.
- Carney, E. D. (2011) Being royal and female in the early Hellenistic period, i Erskine, A. og Llewellyn-Jones, L. (red.) *Creating a Hellenistic World*. UK: The Classical Press of Wales, s. 195-220.
- Carney, E. D. (2012) Oikos Keeping: Women and Monarchy in the Macedonian Tradition, i James, S. L. og Dillon, S. (red.) *A Companion to Women in the Ancient World*. UK: John Wiley & Sons, Ltd, s. 304-315.
- Carney, E. D. (2013) *Arsinoë of Egypt and Macedon: A Royal Life*. New York: Oxford University Press.
- Carney, E. D. (2021) The First Basilissa: Phila, daughter of Antipater and wife of Demetrius Poliorcetes, i Ancona, R. og Tsouvala, G. (red.) *New Directions in the Study of Women in the Greco-Roman World*. New York: Oxford University Press, s. 45-57.
- Chamoux, F. (2002) *Hellenistic Civilization*. Oversatt til engelsk av Roussel, M. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing.
- Chaniotis, A. (2003) The Divinity of Hellenistic Rulers, i Erskine, A. (red.) *A Companion to The Hellenistic World*. USA: Blackwell Publishing Ltd, s. 431-446.

- Clayman, D. L. (2014) *Berenice II and The Golden Age of Ptolemaic Egypt*. New York: Oxford University Press.
- Coşkun, A. og McAuley, A. (2016) *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and Distortion of Hellenistic Queenship in the Seleukid Empire*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.
- Cyrino, M. S. (2010) *Aphrodite*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.
- Dirven, L. (1997) The Author of De Dea Syria and his Cultural Heritage, *Numen*, 44(2), s. 153-179. URL: <https://doi.org/10.1163/1568527972629821>.
- Engels, D. og Erickson, K. (2016) Apama and Stratonike – Marriage and Legitimacy, i Coşkun, A. og McAuley, A. (red.) *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and Distortion of Hellenistic queenship in the Seleukid Empire*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, s. 39-66.
- Erskine, A. (2003) *A Companion to The Hellenistic World*. USA: Blackwell Publishing Ltd.
- Fox, R. L. (2011) The first Hellenistic man, i Erskine, A. og Llewellyn-Jones, L. (red.) *Creating a Hellenistic World*. UK: The Classical Press of Wales, s. 1-30.
- Freedman, E. B. (1974) The New Woman: Changing View of Women in the 1920s, *The Journal of American History*, 61(2), s. 372-393. URL: <https://www.jstor.org/stable/1903954>.
- Freedman, E. B. (2002) *No Turning Back: The History of Feminism and the Future of Women*. Hatton Garden: Profile Books Ltd.
- Grainger, J. D. (1990) *Seleukos Nikator: Constructing a Hellenistic Kingdom*. London: Routledge.
- Green, P. (1993) *Alexander to Actium: The Historical Evolution of The Hellenistic Age*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press.
- Hammond, N. G. L. (2000) The Continuity of Macedonian Institutions and the Macedonian Kingdoms of the Hellenistic Era, *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*, 49(2), s. 141-160. URL: <https://www.jstor.org/stable/4436574>.
- Hannestad, L. (2020) *Nikator: Seleucus I and his Empire*. Danmark: Aarhus University Press.
- Harders, A. (2016) The Making of a Queen – Seleukos Nikator and His Wives, i Coşkun, A. og McAuley, A. (red.) *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and*

- Distortion of Hellenistic queenship in the Seleukid Empire*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, s. 25-38.
- Harris, W. V. (1983) Literacy and Epigraphy, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 52, s. 87-111. URL: <https://www.jstor.org/stable/20183867>.
- Hopkins, K. (1980) Brother-Sister Marriage in Roman Egypt, *Comparative Studies in Society and History*, 22(3), s. 303-354. DOI: 10.1017/S0010417500009385.
- Hölbl, G. (2001) *A History of the Ptolemaic Empire*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.
- Huebner, S. R. (2010) 'Brother-Sister' Marriage in Roman Egypt: a Curiosity of Humankind or a Widespread Family Strategy?*, *The Journal of Roman Studies*, 97, s. 21-49. DOI: 10.3815/000000007784016070.
- Johnson, J. L. (2012) Sex and Gender: Beyond the Binaries, i Oliffe, J. L. og Greaves, L. (red.) *Designing and Conducting Gender, Sex, and Health Research*. United States of America: SAGE Publications, Inc, s. 17-38.
- Kosmetatou, E. (2012) Chapter 17. A Joint Dedication of Demetrios Poliorketes and Stratonike in the Delian Artemision, i Reger, G., Ryan, F. X. og Winters, T. F. (red.) *Studies in Greek Epigraphy and History in Honor of Stefen V. Tracy*. Pessac: Ausonius Éditions, s. 213-228.
- Kosmin, P. (2014) Seeing Double in Seleucid Babylonia, i Moreno, A. og Thomas, R. (red.) *Patterns of the Past*. Oxford: Oxford University Press, s. 173-198.
- Lerner, G. (1975) Placing Women in History: Definitions and Challenges, *Feminist Studies*, 3(½), s. 5-14. URL: <https://www.jstor.org/stable/3518951>.
- Lorber, J. (2010) *Gender Inequality: Feminist Theories and Politics*. 4. utg. New York og Oxford: Oxford University Press.
- Macurdy, G. H. (1932) *Hellenistic Queens: a Study of Woman-Power in Macedonia, Seleucid Syria, and Ptolemaic Egypt*. Baltimore: The Johns Hopkins Press.
- McManus, B. (2017) *The Drunken Duchess of Vassar: Grace Harriet Macurdy, Pioneering Feminist Classcal Scholar*. United States of America: The Ohio State University Press.

- Murray, O. (1996) Hellenistic Royal Symposia, i Bilde, P. mfl. (red.) *Aspects of Hellenistic Kingship*. Danmark: Aarhus University Press, s. 15-27.
- Naples, N. A. (2020) The Changing Field of Women's and Gender Studies, i Naples, N. A. (red.) *Companion to Women's and Gender Studies*. Hoboken, New Jersey: Wiley Blackwell, s. 1-22.
- Ogden, D. (2017) *The Legend of Seleucus: Kingship, Narrative and Mythmaking in the Ancient World*. UK: Cambridge University Press.
- Olbrycht, M. J. (2020) Seleukid Women, i Carney, E. D. og Müller, S. (red.) *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*. USA: Routledge, s. 173-185.
- Pomeroy, S. B. (1984) *Women in Hellenistic Egypt: From Alexander to Cleopatra*. Detroit, Michigan: Wayne State University Press.
- Ramsey, G. (2016) The Diplomacy of Seleukid Women: Apama and Stratonike, i Coşkun, A. og McAuley, A. (red.) *Seleukid Royal Women: Creation, Representation and Distortion of Hellenistic queenship in the Seleukid Empire*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, s. 87-104.
- Ramsey, G. (2020) Apama and Stratonike: the first Seleukid *basilissai*, i Carney, E. D. og Müller, S. (red.) *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*. USA: Routledge, s. 186-197.
- Richter, D. (2005) Lives and Afterlives of Luciano of Samosata, *Arion: A Journal of Humanities and the Classics*, 13(1), s. 75-100. URL: <https://www.jstor.org/stable/29737246>.
- Roller, D. W. (2010) *Cleopatra: A Biography*. New York: Oxford University Press.
- Rosenzweig, R. (2004) *Worshipping Aphrodite: Art and Cult in Classical Athens*. USA: University of Michigan.
- Russel, D. A. (1973) *Plutarch*. Great Britain: Gerald Duckworth & Company Limited.
- Scott, J. W. (1986) Gender: A Useful Category of Historical Analysis, *The American Historical Review*, 91(5), s. 1053-1075. DOI: <https://doi.org/10.2307/1864376>.

- Sherwin-White, S. (1987) Seleucid Babylonia: a case-study for the installation and development of Greek rule, i Kuhrt, A. og Sherwin-White, S. (red.) *Hellenism in the East: The interaction of Greek and non-Greek civilization from Syria to Central Asia after Alexander*. Berkeley og Los Angeles: University of California Press, s. 1-31.
- Sivan, H. (2011) *Galla Placidia: The Last Roman Empress*. New York: Oxford University Press.
- Skinner, M. B. (2011) *Clodia Metelli: The Tribune's Sister*. New York: Oxford University Press.
- Stevens, K. (2014) The Antiochus Cylinder, Babylonian Scholarship and Seleucid Imperial Ideology, *The Journal of Hellenistic Studies*, 134, s. 66-88. URL: <https://www.jstor.org/stable/43286072>.
- Strootman, R. (2020) Women and Dynasty at the Hellenistic Imperial Courts, i Carney, E. D. og Müller, S. (red.) *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World*. USA: Routledge, s. 333-345.
- Tambe, A. og Montague, C. (2020) Women's Studies, i Naples, N. A. (red.) *Companion to Women's and Gender Studies*. Hoboken, New Jersey: Wiley Blackwell, s. 25-41.
- Wheatley, P. (2012) Demetrios I Poliorketes, i *The Encyclopedia of Ancient History*: 1. utg. Hoboken, NJ, USA: John Wiley & Sons, Inc., s. 1-3. DOI: 10.1002/9781444338386.wbeah09085.
- Wheatley, P. og Dunn, C. (2020) *Demetrius the Besieger*. New York: Oxford University Press.
- Widmer, M. (2019) Translating the Seleucid (Basilissa): Notes on the Titulature of Stratonice in the Borsippa Cylinder, *Greece & Rome*, 66(2), s. 264-279. URL: [doi:10.1017/S001738351900007X](https://doi.org/10.1017/S001738351900007X).
- Zinsser, J. P. (2012) Women's History/Feminist History, i Partner, N. og Foot, S. (red.) *The SAGE Handbook of Historical Theory*. UK: SAGE Publications, Limited, s. 238-265.

Nettsider

Hormuzd Rassam i *The British Museum*. Tilgjengelig fra:

<https://www.britishmuseum.org/collection/term/BIOG62807> (Hentet 19. November 2024).

Ingres, J. A. D. (1838) Antiochus and Stratonice, i *The Cleveland Museum of Art*. Tilgjengelig fra: <https://www.clevelandart.org/art/1966.13> (Hentet 19. November 2024).

Borsippa sylinder, i *The British Museum*. Tilgjengelig fra:

https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1880-0617-1 (Hentet 19. November 2024).

Ordbøker

Achaemenid (2014) i *World Encyclopedia*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199546091.001.0001/acref-9780199546091-e-64?rskey=FU13Iu&result=1> (Hentet: 19. November 2024).

Alexander the great (2013) i *The Concise Oxford Companion to English Literature (4 ed.)*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199608218.001.0001/acref-9780199608218-e-133?rskey=7pAGw2&result=2> (Hentet 19. November 2024).

Alexandria (2022) i *The Concise Oxford Dictionary of the Christian Church (4 ed.)*.

Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199642465.001.0001/acref-9780199642465-e-212?rskey=uNv2S5&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Aphrodite (2014) i *World Encyclopedia*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199546091.001.0001/acref-9780199546091-e-558?rskey=6IvxNI&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Diadochi ('Successors') (2007) i *The Oxford Dictionary of the Classical World*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780192801463.001.0001/acref-9780192801463-e-688?rskey=FDI741&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Greek mythology (2014) i *World Encyclopedia*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199546091.001.0001/acref-9780199546091-e-4873?rskey=YpJDde&result=2> (Hentet 19. November 2024).

Ptolemy I Soter (2011) i *Dictionary of African Biography*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195382075.001.0001/acref-9780195382075-e-1701?rskey=OHY259&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Regent (2022) i *A Dictionary of Law (10 ed.)*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780192897497.001.0001/acref-9780192897497-e-3288?rskey=HpM95T&result=3> (Hentet 19. November 2024).

Ruler cult (2011) i *The Oxford Companion to Classical Literature (3 ed.)*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199548545.001.0001/acref-9780199548545-e-2649?rskey=AEiDfr&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Seleucid (2015) i *A Dictionary of World History (3 ed.)*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199685691.001.0001/acref-9780199685691-e-3297?rskey=GNORhD&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Seleucus (2014) i *World Encyclopedia*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199546091.001.0001/acref-9780199546091-e-10451?rskey=dIRw6z&result=2> (Hentet 19. November 2024).

Adams, W. L. (2010) Antigonids, i *The Oxford Encyclopedia of Ancient Greece and Rome*.

Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195170726.001.0001/acref-9780195170726-e-71?rskey=saxX79&result=1> (Hentet 19. November 2024).

Albert, B. B. (2012) Antigonus I, i *The Oxford Classical Dictionary (4 ed.)*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-490> (Hentet 19. November 2024).

Arafat, K. (2003) Apelles, i *The Oxford Companion to Western Art*. Tilgjengelig fra:

<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198662037.001.0001/acref-9780198662037-e-81?rskey=lCw9EW&result=2> (Hentet 19. November 2024).

- Bosworth, A. B. (2012) Antipater, i *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-517?rskey=KKcwOH&result=5> (Hentet 19. November 2024).
- Bosworth, A. B. (2012) Demetrius I, i *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-2091?rskey=ZqzIXe&result=3> (Hentet 19. November 2024).
- Browning, W. R. F (2010) Alexander the Great, i *A Dictionary of the Bible* (2 ed.).
Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199543984.001.0001/acref-9780199543984-e-65?rskey=7pAGw2&result=4> (Hentet 19. November 2024).
- Browning, W. R. F. (2010) Satrap, i *A Dictionary of the Bible* (2 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199543984.001.0001/acref-9780199543984-e-1684?rskey=JVNkvs&result=2> (Hentet 19. November 2024).
- Calder, W. M. og Sherwin-White S. M. (2012) Alabanda, i *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-233?rskey=fLFHUL&result=1> (Hentet: 19. November 2024).
- Davidson, D. N. (2005). Goddess, i *The Oxford Companion to Women' Writing in the United States*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195066081.001.0001/acref-9780195066081-e-0328?rskey=H4Y0Wc&result=1> (Hentet 19. November 2024).
- Edson, C. F. og Price, S. R. F. (2012) Ruler-cult, i *The Oxford Classical Dictionary* (4 ed.).
Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-5629?rskey=Io0D1W&result=4> (Hentet 19. November 2024).
- Edson, C. F. og Price, S. R. F. (2014) Ruler-cult, i *The Oxford Companion to Classical Civilization* (2 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198706779.001.0001/acref-9780198706779-e-556?rskey=Io0D1W&result=2> (Hentet 19. November 2024).

- Edwards, M. (2022) Lucian of Samosata, i *The Oxford Dictionary of the Christian Church* (4 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199642465.001.0001/acref-9780199642465-e-4349?rskey=jVgyw2&result=4> (Hentet 19. November 2024).
- Everett-Heat, J. (2020) Bactria, i *Concise Oxford Dictionary of World Place Names* (6 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191905636.001.0001/acref-9780191905636-e-533?rskey=xAABgM&result=1> (Hentet 19. November 2024).
- Everett-Heath, J. (2020) Delos (Dhílos), i *Concise Oxford Dictionary of World Place Names* (6 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191905636.001.0001/acref-9780191905636-e-1788?rskey=QMC2I9&result=1> (Hentet 19. November 2024).
- Everett-Heath, J. (2020) Phrygia, i *Concise Oxford Dictionary of World Place Names* (6 ed.). Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191905636.001.0001/acref-9780191905636-e-5838?rskey=s5VkeU&result=4> (Hentet 19. November 2024).
- Gowing, A. M. (2011) Appian, of Alexandria, i *Dictionary of African Biography*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195382075.001.0001/acref-9780195382075-e-0196?rskey=u1mBwL&result=1> (Hentet 19. November 2024).
- Griffin, G. (2017) Feminism, i *A Dictionary of Gender Studies*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191834837.001.0001/acref-9780191834837-e-133?rskey=beY6lR&result=2> (Hentet 19. November 2024).
- Griffin, G. (2017) Intersex, i *A Dictionary of Gender Studies*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191834837.001.0001/acref-9780191834837-e-212?rskey=iDFjPN&result=1> (Hentet 19. November 2024).
- Griffith, G. T. og Sherwin-White, S. M. (2003) Seleucus II (Callinicus: Gloriously Victorious), i *Who's Who in the Classical World*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780192801074.001.0001/acref-9780192801074-e-477?rskey=42WzuF&result=1> (Hentet 19. November 2024).

- Jones, A. H. M. mfl. (2012) Antioch, i *The Oxford Classical Dictionary (4 ed.)*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-499?rskey=uiuYpI&result=2> (Hentet 19. November 2024).
- Kuhrt, A. (2012) Borsippa (mod. Birs Nimrud), i *The Oxford Classical Dictionary (4 ed.)*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-1145?rskey=1Mba5n&result=1> (Hentet 19. November 2024).
- Leeming, D. (2006) Serapis, i *The Oxford Companion to World Mythology*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195156690.001.0001/acref-9780195156690-e-1416?rskey=Gqn0Hb&result=2> (Hentet 19. November 2024).
- Rounce, A. (2010) Epigraphy, i *The Oxford Companion to the Book*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198606536.001.0001/acref-9780198606536-e-1624?rskey=aKvNuh&result=3> (Hentet 19. November 2024).
- Sherwin-White, S. M. og van der Spek, R. J. (2012) Laodice, i *The Oxford Classical Dictionary (4 ed.)*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-3582?rskey=Mkh6zp&result=2> (Hentet 19. November 2024).
- Sherwin-White, S. M. og van der Spek, R. J. (2012) Stratonice, i *The Oxford Classical Dictionary (4 ed.)*. Tilgjengelig fra:
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199545568.001.0001/acref-9780199545568-e-6100?rskey=wWe4tF&result=1> (Hentet 19. November 2024).